ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಿತೆ

ಡಾ. ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್.

ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರು

ಪ್ರಕಾಶನ

ಶೂನ್ಯಪೀಠ, ಹುಣಸೂರು

Shree Guru Boodhiswamygalu, Shri Ukkinakanthe Matada Charithe
by Dr. Renuka Prasad K S

First Published in Karnataka in 2026 by Shoonyapeeta, Hunsuru

Copyright Dr Renuka Prasad K S

Paper Used : 70 GSM NS Maplitho
Pages : 158 | Copies : 1000

Typeset at Evento, Mysuru
Cover Design by Srivathsa Sharma
Printset and Bound at Ila Mudrana, Bengaluru

SHOONYAPEETA
No 1689/23, KSRTC Bus Depot Road
Hunsur City, Hunsur 571105
Ph : 6362999279

Price : INR 250

ಅರ್ಪಣೆ

ಜೀವ ನೀಡಿ ಬದುಕು ಕಲಿಸಿದ
ಅಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯಮ್ಮ
ಅಪ್ಪ ಸದಾಶಿವಯ್ಯ
ರವರಿಗೆ

ಜ್ಞಾನ ನೀಡಿ ಬಾಳು ಬೆಳಗಿದ
ಸಮಸ್ತ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ

ಶ್ರೀ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ

ಶುಭ ಸಂದೇಶ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪೋಭೂಮಿಯಾದ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪವಿತ್ರ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆ. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಪರಂಪರೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅತ್ಯಂತ ಅಪರೂಪವೂ, ಅಗತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಹುಣಸೂರು ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಮಾತಿನಿಂದ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲದ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಸುಕಾಗುವ ಅಪಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೆಲ, ಜಲ, ವನ, ಗುರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಬರೆಹರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವಲ್ಲ; ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿ ಆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಇದರ ಮಹತ್ವ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಶೇಷತೆ ಏನೆಂದರೆ, ಇದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಅಥವಾ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಕಥೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಿರೂಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಕೆರೆ, ವನಪ್ರದೇಶ, ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮಜೀವನ–ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬೆಸೆದು ತೋರಿಸಿದೆ. "ನೆಲವೇ ಮೊದಲ ಗುರು" ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಪಸ್ಸು ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಪೋಷಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಜೀವನವು ಈ ಮಠದ ಆತ್ಮ. ಅವರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಕೇವಲ ಹೆಸರುಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಶಿಸ್ತು, ವೈರಾಗ್ಯ, ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯ ಜೀವಂತ ಹರಿವು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ, ಸಂಯಮಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದಾರ್ಶನಿಕ ನೆಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಲುಪುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ, ವಿಭೂತಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ–ಇವು ನಮ್ಮ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉಸಿರು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಅಂತರಂಗ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಧರ್ಮವು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜೀವನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ಆಡಳಿತ–ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ–ಈ ಎರಡರ ಸಮತೋಲನವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಮೂಲ. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು, ಮಠದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಮಠದ ಗದ್ದುಗೆಗಳು, ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪ, ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಇವು ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಅಲ್ಲ; ಅವು ಗುರುಸ್ಮರಣೆಯ ದೃಶ್ಯರೂಪಗಳು. ಈ ಶಿಲ್ಪಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಈ ಕೃತಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ದಾಖಲಾತಿಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಸದಾ ಗ್ರಾಮಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದೆ. ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಆರಾಧನೆಗಳ ಇವು ಭಕ್ತರನ್ನು ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಸಮಾನತೆಯ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ಮಠದ ಧರ್ಮವು ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಪೋಷಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಮನದಟ್ಟಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಇದು ಕೇವಲ ಭೂತಕಾಲದ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಭವಿಷ್ಯಮುಖಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜಲ–ವನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಪರಂಪರೆಯ ಜಾಗೃತಿ–ಇವೆಲ್ಲವು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ನಮ್ಮನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿಸುತ್ತದೆ; ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅರಿವು ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಹುಣಸೂರು ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಪರಿಶ್ರಮ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಸಂವೇದನೆ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹ. ಲಭ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾವೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ. ಈ ಕೃತಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು, ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ದಿಕ್ಕನ್ನು, ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಶಕ್ತಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ತಲುಪಲಿ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಶಯ. ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ ಲೇಖಕರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶುಭಾಶಯಗಳು.

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಸದಾ ಇರಲಿ.

ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ನೆಲೆಯಿಂದ ಪರಂಪರೆಗೆ: ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮಯಾನ

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಕಾಲಕ್ರಮದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ನೆಲೆಯ ಆತ್ಮವನ್ನು, ಅದರ ಜನಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಈ ಕೃತಿ ಅಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರ–ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕೆರೆ, ವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಮಠವು ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಜೀವನಪಥ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಹದಿನಾರು ಹಂತಗಳ ಮೂಲಕ, ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳವರೆಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಎಂಬ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ, ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ, ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದಾಸೋಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸ್ಮೃತಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಮುಖ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ–ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಗೌರವಿಸುತ್ತಲೇ, ಮುಖ್ಯ ಪಾಠವನ್ನು ದಾಖಲೆ, ಶಾಸನ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದ ಉಲ್ಲೇಖ, ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯ, ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು, ಹಾಗೂ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ–ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈ ಕೃತಿ ಮಠವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕವಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜ, ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಲವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಹರಿವು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಪರಸ್ಪರ ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಕೃತಿಯ ರಚನಾಕಾರರಾದ ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಅವರ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲಿನ ಆಳವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲಿನ ತಾತ್ವಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಪರ ಕಥನವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸನ, ಪುರಾತತ್ವ, ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಗುರುಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ, ನೆಲೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅವರ ಶಿಸ್ತಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಈ ಕೃತಿ, ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್. ಅವರ ಶ್ರಮ, ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್ ರವರ ಈ ಕೃತಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಪಠ್ಯವಾಗಬಹುದು; ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವಾಗಬಹುದು; ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಮರೆತುಹೋಗದೆ ಉಳಿಯಲೆಂಬ ಆಶಯವೇ ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಫಲ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಇತಿಹಾಸದ ದಾಖಲೆ ಎನ್ನಲಾಗದು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಶೋಧನೆಗೆ ಕೈದೀವಿಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತಾತ್ವಿಕ ಮೂಲಗಳಾದ ಜಾಲಿಕಂತೆ ಮಠ, ಮುತ್ತಿನಕಂತೆ ಮಠ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದುವವರು ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವೆಂದು ಮಾತ್ರ ನೋಡದೆ, ನಮ್ಮ ನೆಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಭಾಗವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರ–ಸ್ಥಿರ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ, ಈ ಕೃತಿಯೂ ಕಾಲವನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದಿನ ಯಾನಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದೇ ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಆಶಯ.

ಸುಜಾತ ಬಿ ಮೇಟಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ನೇಸರಗಿ

ದಿನಾಂಕ : 14–02–2026

ಲೇಖಕರ ಮಾತು : ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಬೆನ್ನಸವರುತ್ತಾ...

(ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಐತಿಹಾಸಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲಾತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ)

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಇತಿಹಾಸವು ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ದಿನಾಂಕಗಳು ಅಥವಾ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸರಣಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಆ ನೆಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಸಮಾಜ, ಸ್ಮೃತಿ, ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಸಮಗ್ರ ಫಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಹರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸದೇ ಹೋದರೆ, ಅದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಕಾಲದ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಮಸುಕಾಗುವ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವೂ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಮಠದ ಕಥೆಯಲ್ಲ; ಮಾದಹಳ್ಳಿ ನೆಲೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ಈ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದೇ ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಶೂನ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ. ಅದರ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯ, ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳು, ಮತ್ತು ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಂತಹ ದೃಢ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಅಡಗಿವೆ. ಇವು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮಧ್ಯಯುಗದಿಂದಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಚದುರಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಒಂದು ನಿರಂತರ ಇತಿಹಾಸಕಥನವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಪರ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಹಾತ್ಮಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆಯೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಭೂತಕಾಲವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ; ಅದು ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ದಿಕ್ಕು ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅದರೊಳಗಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಾಜ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮತೋಲನವೂ ಆಗಿದೆ. ಕೆರೆ, ವನಪ್ರದೇಶ, ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮಜೀವನ–ಇವೆಲ್ಲ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿ–ಸಮಾಜ–ಧರ್ಮ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸದೆ ಹೋದರೆ, ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಕೇವಲ ಆಚಾರ–ವಿಧಿಗಳ ಸರಣಿಯಾಗಿ ಕುಗ್ಗುವ ಅಪಾಯವಿತ್ತು. ಈ ಕೃತಿ ಆ ಅಪಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಮಠವನ್ನು ಒಂದು ಜೀವಂತ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯ ನಡುವೆ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆಯುವುದು ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಪ್ರಮಾಣದ ಶಾಸನೀಯ ಅಥವಾ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆ ಇತಿಹಾಸಲೇಖಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಇತಿಹಾಸ ಬರವಣಿಗೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶಾಸನಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಪುರಾವೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆ–ಎಲ್ಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಾದಕ್ಕಿಂತ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನವೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು. ಅವರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂಬ ದಾಖಲೆ ಲಭ್ಯವಿರುವುದು ಈ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಲಮಾನಿಕ ಆಧಾರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮಹತ್ವ ಕೇವಲ ಗುರುತಾಗದೆ ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ತಪಸ್ಸಿನ ಶಿಸ್ತು, ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆ ಮಠದ ಶಾಶ್ವತತೆಯ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಈ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬರೆಹರೂಪದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಗತ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ಪರಂಪರೆ ಹೆಸರುಗಳ ಸರಣಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದು, ಅದರ ಆಂತರಿಕ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಅನುಭವಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಕೇಂದ್ರ ಅಂಶಗಳಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ, ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸದೇ ಹೋದರೆ, ಅವು ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾಗಿ ಕಾಣುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಈ ಕೃತಿ ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಅನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲಾಗದ್ದು ಕೂಡ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದರ ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ವೇಳೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮಠ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಧರ್ಮಬೋಧನೆ ನಡೆಸಿದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪೀಠವು ಮಠದ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸದೆ ಹೋದರೆ, ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಯ ರಹಸ್ಯ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವರ ನೀಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಸ್ಥಿರಪೀಠ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಸಂರಚನೆಗಳು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯರೂಪಗಳು. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಕಾಲಕ್ಕೆ

ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಇತಿಹಾಸಲೇಖನವಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ, ಪರಿಸರ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಇಂತಹ ಪರಂಪರಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿ ಆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಸಮಾಜದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಆರಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಗ್ರಾಮಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ದಾಖಲಿಸದೇ ಹೋದರೆ, ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿ ಮಠವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಮತ್ತು ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಪರಂಪರೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗದೆ, ಒಂದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ನೆಲೆಯ ವಿಶೇಷತೆ. ಈ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವೂ ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಗತ್ಯವೆಂದರೆ, ಇದು ಭವಿಷ್ಯಮುಖಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜಲ – ವನ ಸಂಪತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆ, ಶಿಲ್ಪಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ – ಇವು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಕೇವಲ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ನೋಡುವುದಲ್ಲ; ಅದು ಮುಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ಅಗತ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ

ಪ್ರಯತ್ನ. ಅದು ದಾಖಲೆಗಳ ಕೊರತೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾವೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಯತ್ನ. ಈ ಕೃತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಚದುರಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು, ಸಮಗ್ರ ಅರಿವಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕೃತಿ ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ, ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಅಗತ್ಯ ಕೇವಲ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಅನಿವಾರ್ಯ ಫಲವಾಗಿದೆ.

ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್.
ಕೃತಿಕಾರ

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಎಲ್ಲರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ....

ಈ ಕೃತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮೊದಲು, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಉದಾರವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯು ಈ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಬಲವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ, ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಕಲ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೃನ್ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾ,

ಶರಣರ ಕುರಿತು ನನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳುವಿಕೆಗೆ ಮೂಲಧಾತುವಾದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ಹಿರಿಯ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ನನ್ನ ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸಿ ಸದಾ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸದಾ ನನ್ನ ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಸಮಸ್ತ ಗುರುಗಳ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಹೊನ್ನೂರು ಮಠದ ಶ್ರೀ ಶಿವಶಂಕರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರವರಿಗೆ ಮನ ತುಂಬಿದ ನಮನಗಳು. ಈ ಕೃತಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಲು ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ಜೊತೆ ನಿಂತ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಪಿ.ಮಂಜುನಾಥ್ ಮಾನ್ಯ ಮಾಜಿ ಶಾಸಕರು, ಹುಣಸೂರು ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಹುಣಸೂರು ರವರಿಗೆ ಹೃದಯದ ನಮನಗಳು.

ಕೃತಿ ಮುದ್ರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗಿದ್ದು ನೈತಿಕ ಬಲ ತುಂಬುತ್ತಾ ಯಾವತ್ತು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೆರವಾಗುವ ಡಾ. ಶ್ರೀನಾಥ್ ಹೆಚ್.ಪಿ. ರವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಗೆಳೆಯ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಶರ್ಮರವರಿಗೆ,

ಮಠದ ಗೆಳೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ್, ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ್, ಶ್ರೀ ಮಹದೇವಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ ಮಹೇಂದ್ರ ಶ್ರೀಮತಿ ಹರ್ಷಿತಾ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಸ್ವಾಮಿ ರವರಿಗೆ,

ನನ್ನನ್ನು ಸದಾ ಮಗುವಂತೆಯೇ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಅಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯಳಿಗೆ, ನನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನಾಗಿರುವ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಸುಜಾತಳಿಗೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಬರೆಹದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗ ಸುಪ್ರೀತನಿಗೆ,

ನನ್ನ ಬರೆವಣಿಗೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾ ಸೂಕ್ತ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಶ್ರೀ ಮೋದೂರು ಮಹೇಶಾರಾಧ್ಯರು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಹುಣಸೂರು ಘಟಕ ಹೆಳವರಹುಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕ ಇವರಿಗೆ,

ಹಂದನಹಳ್ಳಿ ಸೋಮಶೇಖರ್, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಹಾಸಭಾ, ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು ಇವರಿಗೆ,

ಹಿರಿಯರಾದ ಮತ್ತು ಹಿತೈಷಿಗಳಾದ ಡಾ. ವೃಷಬೇಂದ್ರಪ್ಪ, ಜಾಬಗೆರೆ ರಮೇಶ್ ಕುಮಾರ್, ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ಚೆನ್ನವೀರಪ್ಪ, ಹರೀಶ್, ಶರಣೆ ವಜ್ರಕ್ಕ, ಎಚ್ ಎಸ್ ರಮೇಶ್ ಕುಮಾರ್, ಯು ಎಸ್ ಬಸವರಾಜು, ರಾಜ ಕೆ.ಹೆಚ್, ಮಂಜಣ್ಣ ಮಾಕೋಡು ಇವರಿಗೆ,

ಈ ಕೃತಿ ರಚನಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಘಳಿಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನನಗೆ ನೈತಿಕ ವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬುತ್ತಾ, ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದ ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯ ಕುಮಾರ್ ಹೊನ್ನೇನಹಳ್ಳಿ ರವರಿಗೆ,

ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಹುಣಸೂರಿನ ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ವರದಿಗಾರ ಹನಗೂಡು ನಟರಾಜ ರವರಿಗೆ, ಅನೇಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಶ್ರೀ ಆನಂದರವರಿಗೆ, ತಾವು ಬರೆದ ಕವನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ವಿಜಿಯಣ್ಣ ಚೆನ್ನಸೋಗೆ ರವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ರವಿಕುಮಾರ್, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಇವರಿಗೆ,

ನನ್ನದು ಈ ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾತ್ರ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲರ ಶುಭಾಶಯಗಳು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಶಯ.

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ–ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಅಥವಾ ವಿಸ್ತರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಆಶಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ಓದುಗರಿಗೂ ಹೃದಯದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ.ಎಸ್.
ಕೃತಿಕಾರ

ಪರಿವಿಡಿ

ಪರಿಶೋಧ 01 : ಮಾದಹಳ್ಳಿ – ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ 01

ಪರಿಶೋಧ 02 : ಮಠದ ಸುತ್ತ ಜೀವಂತ ಪರಿಸರ 04

ಪರಿಶೋಧ 03 : ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ – ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ನೆಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ 07

ಪರಿಶೋಧ 04 : ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು – ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು 10

ಪರಿಶೋಧ 05 : ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನ (ಶಕ–1591) – ಮೂಡಮಾದಳ್ಳಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಉಲ್ಲೇಖ 14

ಪರಿಶೋಧ 06 : ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರ ಸಂಗಮ ಭೂಮಿ 17

ಪರಿಶೋಧ 07 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ – ಹೆಸರು, ಪದೋತ್ಪತ್ತಿ 21

ಪರಿಶೋಧ 08 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ 24

ಪರಿಶೋಧ 09 : ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು – ಜೀವನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ದರ್ಶನ 27

ಪರಿಶೋಧ 10 : ವಿಭೂತಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ
ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರ 30

ಪರಿಶೋಧ 11 : ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ 33

ಪರಿಶೋಧ 12 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ 36

ಪರಿಶೋಧ 13 : ಗದ್ದುಗೆಗಳು – ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆ – ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷ್ಯ 39

ಪರಿಶೋಧ 14 : ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿ 42

ಪರಿಶೋಧ 15 : ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪ 45

ಪರಿಶೋಧ 16 : ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗ 48

ಪರಿಶೋಧ 17 : ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ 51

ಪರಿಶೋಧ 18 : ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿ ಯುಗ 54

ಪರಿಶೋಧ 19 : ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವ 57

ಪರಿಶೋಧ 20 : ಶ್ರೀ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆ 60

ಪರಿಶೋಧ 21 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ರಾಜಕೀಯ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ 63

ಪರಿಶೋಧ 22 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ 66

ಪರಿಶೋಧ 23 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಭವಿಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ 69

ಪರಿಶೋಧ 24 : ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು 72

ಪರಿಶೋಧ 25 : ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀ ಮಠದ ಪಾತ್ರ: ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ 75

ಪರಿಶೋಧ 26 : ನೆಲ, ಗುರು, ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ
ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಾರೋಪ 77

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ 01 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶ್ರೀಗಳ ಪಟ್ಟಿ (ಗುರುಪರಂಪರೆ)

ಅನುಬಂಧ 02 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರು–ಪರಂಪರೆ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಿಚಯ

ಅನುಬಂಧ 03 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ : ನಾಮ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆ

ಅನುಬಂಧ 04 : ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ

ಅನುಬಂಧ 05 : ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ.ಶ.1669): ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಲ್ಲೇಖದ ಸಮಗ್ರ ಚರ್ಚೆ

ಅನುಬಂಧ 06 : ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ–ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಿಸರ

ಅನುಬಂಧ 07 : ತರೀಕಲ್ಲು : ಕಾಸೀಲಿಂಗನ ಗುಡಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲು

ಅನುಬಂಧ 08 : ಪವಾಡಕಥೆ: ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಧರೆಗೆ ಇಳಿದ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆ

ಅನುಬಂಧ 09 : ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪಯಣ

ಅನುಬಂಧ 10 : ಶ್ರೀ ಗುರುಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ರಚನೆ – ವಿಜಿಯಣ್ಣ ಚೆನ್ನಸೋಗೆ

ಅನುಬಂಧ 11 : ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನೆ ರಚನೆ – ವಿಜಿಯಣ್ಣ ಚೆನ್ನಸೋಗೆ

ಅನುಬಂಧ 12 : ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ "ಜ್ಯೋತಿ ನೀನೆ, ಗುರು ನೀನೆ"

ಅನುಬಂಧ 13 : ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಪವಾಡಗಾಥೆ

ಅನುಬಂಧ 14 : ಧರೆಗಿಳಿದ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ – ಲಾವಣಿ

ಅನುಬಂಧ 15 : ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಿತ್ರೆ

ಅನುಬಂಧ 16 : ವಕ್ತೃ : ಶ್ರಿ ಉಮೇಶ ಎಂ. – ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ

ಅನುಬಂಧ 17 : ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಪದಕೋಶ

ಅನುಬಂಧ 18 : ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಅನುಬಂಧ 19 : ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರದ ಚಿತ್ರಪಟಗಳು

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಕೃತಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು

ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸರಳ ಕಥನವಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ನೆಲೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು, ಪರಂಪರೆಯ ಹರಿವನ್ನು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇತಿಹಾಸಲೇಖನದ ಚೌಕಟ್ಟು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಸಂಪೂರ್ಣ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿಲ್ಲ; ಅದು ಮೌಖಿಕ ಸ್ಮೃತಿ, ಆಚರಣೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ವಿರಳ ಪುರಾವೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಿಂತ ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಚೌಕಟ್ಟುಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಮೊದಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಧಾರವೇ ನೆಲ (space). ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಡ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಅದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಲಯ–ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ, ಅದರ ಕೆರೆ, ವನಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ–ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ “ನೆಲವೇ ಮೊದಲ ಗುರು” ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವಭಾವವು ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಪೋಷಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಚೌಕಟ್ಟು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೇ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಸ್ಮೃತಿ (memory). ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಬಹುಭಾಗದ ಇತಿಹಾಸವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಪುರಾವೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಪುರಾವೆಯ ಜೊತೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇತಿಹಾಸವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅದು ಇತಿಹಾಸದ ಜೀವಂತ ಆಯಾಮ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕದೆ, ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ನಿಲುವು.

ಮೂರನೇ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಪುರಾವೆ (evidence). ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು, ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳು–ಇವು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ದೃಢ ದಾಖಲೆಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಪುರಾವೆಗಳು ಚದುರಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ಕೃತಿ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಅತಿರೇಕವಾಗಿ ವಾದಿಸಲು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಿಸುವ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಲಕ್ಷಣ.

ನಾಲ್ಕನೇ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಪರಂಪರೆ (continuity). ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸುವುದು ಅಪೂರ್ಣವೆಂಬ ಅರಿವು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆ, ನಂತರದ ಶಾಸನೀಯ ಹಂತ, 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು 16 ಗುರುಗಳ ನಿರಂತರ ಹರಿವು–ಇವೆಲ್ಲವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಕೇಂದ್ರ ಉದ್ದೇಶ.

ಐದನೇ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಥಾನ (institution). ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಈ ಕೃತಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ–ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಭಾಗಗಳು. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ನೆಲೆಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುತ್ತದೆ.

ಈ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುವ ಸಂಯಮ. ಈ ಕೃತಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಗೌರವದಿಂದ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಗ್ರಂಥವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಶುದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲಾತಿ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಗೆ, ಈ ಕೃತಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಭವಿಷ್ಯಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ "ಏನಿತ್ತು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ; "ಏನು ಉಳಿಯಬೇಕು?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೂ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಜಲ–ವನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಶಿಲ್ಪಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಪರಂಪರೆಯ ಜಾಗೃತಿ – ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನಷ್ಟೇ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ನೆಲ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾವೆ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವದ ದಾಖಲಾತಿ. ಇದೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿ.

ಪರಿಶೋಧ 01

ಮಾದಹಳ್ಳಿ: ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರುಪರಂಪರೆಯೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಸಂಪೂರ್ಣವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಮೊದಲ ಗುರು ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನೆಲದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವಭಾವ, ಜಲವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವನಪ್ರದೇಶ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಸಮೂಹ, ಕೃಷಿ–ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲ ಈ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಬನ್ನಿಕುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ಕೇವಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ಘಟಕವಲ್ಲ; ಅದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಜೀವಂತ ಕರ್ಮ ಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು–ಮಡಿಕೇರಿ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿಕುಪ್ಪೆಯಿಂದ ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಐದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಹಳ್ಳಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ನಗರೀಕರಣದ ಗದ್ದಲದಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಈ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದೆ. ಯಾತ್ರಿಕರು ತಲುಪಲು ಸುಲಭವಾಗುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ, ಆದರೆ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಷ್ಟು ದೂರ ಈ ಸಮತೋಲನ ಎಲ್ಲೆಡೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಈ "ದೂರವೂ–ಹತ್ತಿರವೂ" ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮೂಡಲಕೊಪ್ಪಲು, ತೆಂಕನಕೊಪ್ಪಲು, ಮರುಳಯ್ಯನ ಕೊಪ್ಪಲು, ಮಾದಹಳ್ಳಿಕೊಪ್ಪಲು ಮುಂತಾದ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲವಿದೆ. "ಕೊಪ್ಪಲು" ಎಂಬ ಪದವೇ ಸಣ್ಣ ಸಮುದಾಯಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪರೇಖೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳು ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾದ ನಂಟು ಹೊಂದಿರುವ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ, ಜಲಾಧಾರಿತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸಮೂಹವನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿದೆ. ಜಲವು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೃಷಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಹನದ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿದೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳು, ಜಳಕೋತ್ಸವ, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಸಭೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ಈ ನೆಲೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಜೀವಂತ ಕೇಂದ್ರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಮಠ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದು, ಅದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಮಠವಲ್ಲ; ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರದೇಶದ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ; ಅದು ಜೀವನದ ಮೂಲಾಧಾರ. ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ, ಪಶುಪಾಲನೆಗೆ ನೀರು ಒದಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆರೆಯ ದಡದಿಂದ ಮಠದವರೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು, ಜಲ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ನಡುವಿನ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ವಿಧಿವಿಧಾನವಲ್ಲ; ಜಲದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮದತ್ತ ಸಾಗುವ ಸಂಕೇತಯಾತ್ರೆಯಾಗಿದೆ. ಜಲದ ಮೃದುವಾದ ಹರಿವು, ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿ–ಈ ಎಲ್ಲವು ಸಾಧನೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಜಲವಿಲ್ಲದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವಂತೆ, ಜಲಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಠವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆರೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಯಾಮ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಾವು, ಬೇವು, ಹಲಸು, ಹುಣಸೆ, ಬಿಲ್ವ, ಕಣಗಿಲ, ಆಲ, ಹೊಂಗೆ, ಬಿದಿರು ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ವನಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯ ಪಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ. ಬಿಲ್ವ ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಬೇವು ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ದೇಹಶುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಆಲ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು, ಬಿದಿರು ನಮನ ಮತ್ತು ಲವಲವಿಕೆಯ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವನಪ್ರದೇಶದ ನಡುವೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಮಠವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಗಮಿಸುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಸಾಧಕರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ವನಪ್ರದೇಶವು ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಠದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಈ ನೆಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯದ ಅವಶೇಷಗಳು, ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದಿರುವ ಕಟ್ಟಡ ಭಾಗಗಳು, ನಾಗದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಹಾಗೂ ನಂದಾದೀಪಕ್ಕಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಣದ ಕಲ್ಲು–ಎಲ್ಲ ಇವುಗಳು ಈ ನೆಲೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು 17ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಾವೆಗಳು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಯೋಜಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ನೆಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರುವುದು ಅದೊಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಯಂತೆ; ಅದು ಶತಮಾನಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಸಹಜ ಮುಂದುವರಿಕೆ.

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೃಢ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರೆ ವಿದ್ಯೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸಂಯೋಜಿತ ಆಡಳಿತ ಮಾದರಿ. ಈ

ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮವು ಆಡಳಿತದ ಗಮನದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು, ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣ ಹೊಂದಿದ್ದುದನ್ನು ಈ ದಾಖಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮೂರು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಲಯಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಹೊರವಲಯವಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಮಧ್ಯವಲಯವಾಗಿ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಭೂಮಿ, ಹಾಗೂ ಆಂತರಿಕ ವಲಯವಾಗಿ ವನಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮಠ. ಈ ವಿನ್ಯಾಸವು ಒಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರೂಪಕದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ–ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಜಲಶುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ವೈರಾಗ್ಯದತ್ತ ಸಾಗುವ ಪಥ. ಇಂತಹ ವಿನ್ಯಾಸದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ "ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ" ಎಂಬ ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಧಾರಣೆಯ ಸಂಕೇತ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಲ್ಲ; ಅದು ನೆಲೆಯೇ ರೂಪಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಭಾವ.

ಮಠ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಮಠವು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಪೂಜಾಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ. ಗ್ರಾಮವು ಮಠಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲ; ಅದು ಜೀವನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ, ದಾನ, ದಾಸೋಹ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಾಧಾರ ನೆಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ನೆಲದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರತೆ, ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇದು ಸರಳವಾದರೂ ಆಳವಾದ ಸಮೀಕರಣ. ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ, ವನಪ್ರದೇಶ, ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ, ಚೋಳರ ಪುರಾವೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಇವುಗಳು ಸೇರಿ ಈ ನೆಲೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿವೆ. ಈ ಪವಿತ್ರ ನೆಲವೇ ಮೊದಲ ವೇದಿಕೆ, ಮೊದಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಗುರು. ಆ ಗುರು ರೂಪಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ. ಮುಂದಿನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ನೆಲದ ಪರಿಸರ, ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 02

ಮಠದ ಸುತ್ತ ಜೀವಂತ ಪರಿಸರ

ಮಠಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಸರಣಿಯಾಗಿ ಓದುವುದು ಒಂದು ಸೀಮಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡವಲ್ಲ; ಅದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ರೂಪುಗೊಂಡ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಜಲ, ವನ, ಕೃಷಿ, ಗ್ರಾಮಸಮೂಹ, ಭಕ್ತಿ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ ಎಂಬ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲವನ್ನು, ಜಲ–ವನ–ಗ್ರಾಮಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ತೆಂಕನಕೊಪ್ಪಲು, ಮರುಳಯ್ಯನ ಕೊಪ್ಪಲು, ಮೂಡಲಕೊಪ್ಪಲು, ಮಾದಹಳ್ಳಿಕೊಪ್ಪಲು ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಮೂಲಾಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಸರದ ಜೀವಂತ ರೂಪುರೇಷೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

“ಕೊಪ್ಪಲು” ಎಂಬ ಪದವೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಗ್ರಾಮಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಗ್ರಾಮವಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ನೆಲ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಕೇಂದ್ರಿತ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಸಹಜ ಸಮುದಾಯ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲವು ವಲಯಾಕಾರದ ಗ್ರಾಮಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ವಲಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಮಠ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವು ಗ್ರಾಮಗಳ ನಡುವೆ ನಿರಂತರ ಸಂವಹನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜನರು ಕೃಷಿಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ನಂತರ, ಹಬ್ಬ–ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಠದತ್ತ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠವು ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಸುತ್ತಲಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರದೇಶದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲವು ಮಠಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ, ದಾನ, ದಾಸೋಹದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಸೇವಾಭಾವವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಮಠ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಲುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ಜೀವಕೋಶಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವು.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮಜಾಲದ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆಯ ಗ್ರಾಮಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಕೇಂದ್ರ. ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಕೃಷಿಯಿಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥಿರತೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಗ್ರಾಮಸ್ಥಿರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸರಳ ಆದರೆ ಗಾಢವಾದ ಸಂಬಂಧವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆರೆಯ ದಡದಿಂದ ಮಠದವರೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಜಲ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಆಚರಣೆ ಅಲ್ಲ; ಜಲಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಧಾರಣೆಯತ್ತ ಸಾಗುವ ಸಂಕೇತಯಾತ್ರೆ. ಕೆರೆ ಗ್ರಾಮಸಮೂಹದ ಸಮ್ಮಿಲನ ಸ್ಥಳವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಹಬ್ಬಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಮಳೆಯಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು, ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವುಗಳೂ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದವು. ಈ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಮಠವನ್ನು ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ.

ಕೆರೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶವು ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಮಾವು, ಬೇವು, ಹಲಸು, ಹುಣಸೆ, ಬಿಲ್ವ, ಕಣಗಿಲ, ಆಲ, ಹೊಂಗೆ, ಬಿದಿರು ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ವನತಾಣವು ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯ ಸಹಜ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ವನಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯ ಗುಚ್ಛವಲ್ಲ; ಅದು ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಚರಿಸುವುದು, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮೌನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ವನಪ್ರದೇಶವು ಮಠದ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬಿಲ್ವ ವೃಕ್ಷಗಳು ಶಿವಪೂಜೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಬೇವು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತ. ಆಲವೃಕ್ಷ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯ ರೂಪಕ. ಇಂತಹ ವೃಕ್ಷಸಮೂಹವು ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಹಜ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಿದೆ. ವನಪ್ರದೇಶವು ಹೊರಗಿನ ಗದ್ದಲದಿಂದ ಮಠವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭೌತಿಕ ಕವಚವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಈ ಮೌನವೇ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಪೋಷಕವಾಯಿತು.

ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಜೀವನವು ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಕೃಷಿಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯೇ ದಾಸೋಹದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿತವಾದ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಆ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತವಾಯಿತು. ದಾನ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ದಾಸೋಹವು ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸಮುದಾಯದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು.

ಮಠದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು, ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ, ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಗಾಣದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಈ ನೆಲವು ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೊದಲುಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಪುರಾತತ್ವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲ; ಅವು ನೆಲದ ಸ್ಮೃತಿ. ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ನಡೆದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ನಿರಂತರತೆಯೇ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ವಿಶೇಷತೆ. ಆ ಸ್ಮೃತಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ ಈ ಜಲ, ವನ, ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಮಠ. ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಘಟಕಗಳಲ್ಲ. ಜಲವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ; ಕೃಷಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ; ಗ್ರಾಮ ಮಠವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ; ಮಠ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಿಕ್ಕು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವನಪ್ರದೇಶ ಮಠಕ್ಕೆ ಮೌನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ ನೀಡಿದರೆ, ಮಠ ವನಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರತೆಯ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಚಕ್ರಾಕಾರದ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಜೀವಂತ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂಶ ದುರ್ಬಲವಾದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ದುರ್ಬಲವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ವಲಯವನ್ನು ಮನಗಾಣುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ, ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ, ವನಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮಜೀವನ ಎಲ್ಲ ಈ ಘಟಕಗಳು ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡು ಅನನ್ಯವಾದ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಪರಿಸರದ ಸಹಜ ಉತ್ಪನ್ನ. ಅದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ; ನೆಲದೊಳಗೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಪರಂಪರೆ. ಜಲವು ಮಠಕ್ಕೆ ಜೀವ ನೀಡಿತು; ವನವು ಮಠಕ್ಕೆ ಮೌನ ನೀಡಿತು; ಗ್ರಾಮವು ಮಠಕ್ಕೆ ಸಮಾಜ ನೀಡಿತು; ಮಠವು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕು ನೀಡಿತು. ಇಂತಹ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಸರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಧಾರಣೆಯ ಸಂಕೇತ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಲ್ಲ; ಅದು ನೆಲ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಹಜ ಫಲ. ಮುಂದಿನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಠವು ಹೇಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶೋಧ ೦೩

ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ : ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ನೆಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಉದ್ಭವ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿ–ಪರಿಸರವನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೆಲೆಯು ಕೇವಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ; ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಹಜ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆರೆ, ವನಪ್ರದೇಶ, ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸಂಘಟನೆ ಎಂಬ ಎಲ್ಲ ಘಟಕಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಪಾವನ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೆರೆ ಇರುವುದೂ, ಅದರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವನಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ ಹರಡಿರುವುದೂ ಕೇವಲ ಜೀವನೋಪಾಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ; ಧ್ಯಾನ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣದ ನಿರ್ಮಾಣ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ–ವನ–ಗ್ರಾಮಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಾಧನಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ; ಅದು ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ಹೃದಯ. ಜಲವೇ ಜೀವ ಎಂಬ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಒದಗಿದ ಕಾರಣ ಕೃಷಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಕಂಡಿತು, ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸ್ಥಿರವಾದಾಗಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡವು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಪಾತ್ರ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವು ಶುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು, ಪೂಜೆ, ಸ್ನಾನ, ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಾರಂಭ ಜಲದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರುವುದು ಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನದ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವುದು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಯೋಗವಲ್ಲ; ಜಲ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನ ನಡುವಿನ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಶಾಶ್ವತ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಕೆರೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ವನಪ್ರದೇಶವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಳವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವನವು ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವಾತಾವರಣವಾಗಿದೆ. ಋಷಿ–ಮುನಿಗಳ ವನವಾಸ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಗಳು ವನದ ಮೌನದಲ್ಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ವನಪ್ರದೇಶದ ಹಸಿರು, ಮೌನ, ಪ್ರಾಣವಾಯು ಮತ್ತು ಸಹಜ ಶಾಂತಿ–ಎಲ್ಲ ಈ ಅಂಶಗಳು ಮನನ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮಸಮೂಹದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ವನವು ಸಾಧಕನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಈ ವನಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ಸ್ಥಾಪಕರ ವೈರಾಗ್ಯಪರ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವನವು ತಪಸ್ಸಿನ ನೆಲೆ, ಕೆರೆ ಶುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತ ಮತ್ತು ಮಠ ಸಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳಗಿನ ದೇವಾನುಭವವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಂತರಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಂತ್ರಜಪ ಮಾಡುವುದು, ವನಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ನಡೆಸುವುದು, ಗ್ರಾಮಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಒಂದೇ ವೇಳೆ ನಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ಣಾಂಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ತತ್ವ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕಗಳು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವು ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೂ, ಅದರ ನೆಲೆ ಮೃದುವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿರುದ್ಧತೆಯೇ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹರಡಿರುವ ಮೂಡಲಕೊಪ್ಪಲು, ತೆಂಕನಕೊಪ್ಪಲು, ಮರುಳಯ್ಯನ ಕೊಪ್ಪಲು ಮುಂತಾದ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲವು ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಸಂಘಟನೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ವ್ಯೆಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಮೂಹಸಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಉತ್ಸವಗಳು, ದಾಸೋಹ, ಆರಾಧನೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯಕಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಸಮೀಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮಠವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನರು ಒಂದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಧನೆ ವ್ಯೆಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮೂಹಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಕೆರೆಯ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಋತುಚಕ್ರದೊಂದಿಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಬದಲಾವಣೆ ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ತುಂಬಿದಾಗ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ; ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಈ ಋತುಚಕ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಮಳೆಯಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಜಲಪೂಜೆ, ಸಮೂಹ ಆರಾಧನೆ–ಎಲ್ಲ ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಅವಿನಾಭಾವವಾಗಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಠವು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ.

ಮಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪಸ್ಥಿತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದೇವಾಲಯ–ಕೆರೆಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಎಣ್ಣೆಗಾಣದ ಕಲ್ಲು, ಮಂಟಪದ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಜೀವಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೂಪರಿವೇಶವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆ ಮಠದ ಸಾಧನಾ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಳವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಠವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ತೆರೆಯಾದ ಆವರಣ, ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಬೆಳಕಿನ ಸಹಜ ಪ್ರವೇಶ–ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪವು ಲತಾಬಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಹಜ ಆಕಾರವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವೇ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೃದುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಜಲದ ಶಬ್ದ, ಗಾಳಿಯ ಹರಿವು, ಹಸಿರಿನ ದೃಶ್ಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಮನೋಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಆಂತರಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಾಧಕನಿಗೆ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಸಮತೋಲನ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ನಂತರದ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಈ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಪೋಷಿತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಹಜ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಭವಿಷ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವನಪ್ರದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಿತವಾಗದೆ ಹೋದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣವೂ ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಭವಿಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಜಲಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವನಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಶಗಳಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತಿ ಉಳಿದರೆ ಧರ್ಮ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆ ಜೀವನವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ, ವನಪ್ರದೇಶ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಮಠ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಸಂಗಮವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉದ್ಭವ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವನಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕು. ಜಲವು ಜೀವನದ ಮೂಲ, ವನವು ವೈರಾಗ್ಯದ ನೆಲೆ, ಮಠವು ಸಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು, ಕೆರೆಯ ಮಧ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಗ್ರಾಮವಿನ್ಯಾಸ, ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟಕಗಳು ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡು ಇದು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲ, ಆತ್ಮಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪವಿತ್ರ ಭೂಪರಿವೇಶವೆಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ನೆಲ, ಜಲ, ವನ ಮತ್ತು ಗುರು ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶಾಶ್ವತತೆಯ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 04

ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು : ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದರ ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರುಗಳ ಜೀವನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಮ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಮಠವು ಶೂನ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಈಗಾಗಲೇ ಪಾವನಗೊಂಡಿರುವ, ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ನೆಲದ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಅಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತುಗಳು ಮಠದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪೂರ್ವಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು, ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ನಂದಾದೀಪಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಗಾಣದ ಕಲ್ಲು, ಹಾಗೂ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1669)ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ “ಮೂಡಮಾದಳಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಸೇರಿ ಈ ನೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ವೀರಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೆ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶಿವಲಿಂಗ, ಅದರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ನಂದಿ ವಿಗ್ರಹ, ಹಾಗೂ ಎಡ–ಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮತ್ತು ನಾಗದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಈ ನೆಲೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹ ಸಂಯೋಜನೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಕೇಂದ್ರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾಗಾರಾಧನೆಯ ಸಹಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೈವಧರ್ಮವು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹತ್ವದ ಯುಗವಾಗಿತ್ತು. ಚೋಳ ರಾಜರು ಶಿವಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದವರು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಶೈಲಿ, ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ವಿಗ್ರಹಸಂಯೋಜನೆ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಎರಡು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು, ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವು 11ನೇ ಮತ್ತು 12ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೀರಶೈವ ಆರಾಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದು, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಈ ನೆಲವು ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು

17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ನೆಲೆಯೊಳಗೆ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಆಳವಾದ ಸ್ಮೃತಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಕೇತ. ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗದೆ, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಹುಣಸೆಮರವಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಣದ ಒರಳುಕಲ್ಲು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಹತ್ವದ ಗುರುತು. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣವಲ್ಲ; ದೇವಾಲಯದ ನಂದಾದೀಪಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ದೀಪವು ಶೈವ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಕೇತ. ದೀಪನಿರಂತರತೆ ಎಂದರೆ ದೇವಾಲಯದ ಜೀವಂತಿಕೆ. ಆ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಆಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಈ ಗಾಣದ ಕಲ್ಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದಾಸೋಹ, ಸೇವಾ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾದರಿಯೇ ಮೂಲವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಠ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ಕೋಟೆಯಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವಾಲಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಎತ್ತರವಾದ ಮಂಟಪವು ಹಿಂದೆ ಕೋಟೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಕಾವಲು ಗೋಪುರವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪುರಾವೆಗಳು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಚೋಳ, ಹೊಯ್ಸಳ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಆಡಳಿತ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆ–ಮಂಟಪ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ರಾಜಕೀಯ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮನ್ವಯದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಆರಂಭಿಕ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲ ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಹ ಪುರಾವೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದೃಢವಾದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಪುತ್ರ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಕ್ಕೂಟವನ್ನು “ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ” ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ “ಮೂಡಮಾದಳಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವು ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದರೆ ವಿದ್ಯೆ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು

ಭೂಮಿಯ ಸಂಯೋಜಿತ ಮಾದರಿ. ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದಲ್ಲ; ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಪೂರ್ಣ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ನಾಗದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಧರ್ಮಗಳ ಸಂಘರ್ಷದ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ; ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ನಾಗಾರಾಧನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯದೊಳಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯು ತನ್ನ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರವು ಸಂಯೋಜಕ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯಕಾರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಧಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಠವು ಸ್ಥಳೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕದೆ, ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಪುರಾತತ್ವ ಪುರಾವೆಗಳು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಇತಿಹಾಸವಾದರೆ, ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯದ ಮೌಖಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಇತಿಹಾಸ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಕಥೆಗಳು, ಪವಾಡಾನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಈ ಎರಡು ಮುಖಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಪುರಾತತ್ವವು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ದೃಢತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ; ಸ್ಮೃತಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡರ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹುಣಸೂರು ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಚಂಗಾಳ್ವ ವಂಶ, ಚೋಳರ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತದ ಸಂಗಮ ಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಇತಿಹಾಸ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಮಾದರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆ, ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಶಾಸನದ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತು ಪಡೆದು, 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮವು ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಒಂದು ಅಚಾನಕ್ ಘಟನೆ ಅಲ್ಲ; ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ರೂಪುಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯ ಸಹಜ ಫಲವೆಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಅದರ ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರುಗಳ ಕಥೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪೂರ್ವಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯ, ನಂದಾದೀಪಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಗಾಣದ ಕಲ್ಲು, ಕೋಟೆ–ಮಂಟಪ ಪುರಾವೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ “ಮೂಡಮಾದಳಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಯ ಪೌರಾಣಿಕತೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗಂಭೀರತೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಾತನ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ತನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುತನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವೇ ಅದರ ಇತಿಹಾಸದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ ೦೫

ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನ (ಶಕ 1591) ಮೂಡಮಾದಳ್ಳಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಉಲ್ಲೇಖ

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳಿಗಿಂತ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮೂಲ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಕೇವಲ ದಿನಾಂಕಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಭೂವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು. ಕಾಲವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಶಕ 1591, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನವು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವೇ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉದ್ಭವಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದ ಕಾಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪ, "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ವಿಕಾಸದೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಕ 1591 ಎಂಬ ಕಾಲಮಾನವು ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಅವಧಿಗೆ ಸೇರಿದದ್ದು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನಾನಂತರದ ರಾಜಕೀಯ ಪುನರ್‌ಸಂಘಟನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗುವ "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ರಾಜವಂಶದೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಶಾಸನವು ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನವು ಕೇವಲ ರಾಜನ ಹೆಸರನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಒಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ದಾಖಲೆ ಆಗಿದೆ.

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇಂದಿನ "ಮಾದಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬ ರೂಪಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. "ಮೂಡ" ಎಂಬ ಪದವು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದಾದರೆ, "ಮಾದಳಿ" ಎಂಬುದು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ "ಮಾದಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಶತಮಾನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ, ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿ–ಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಕಾರಣ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಶಾಸನೀಯ ರೂಪ ಮತ್ತು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಳಕೆಯ ರೂಪದ ನಡುವಿನ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು: ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ಕನಿಷ್ಠ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದ ಘಟಕವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವ "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ ಅಗ್ರಹಾರ" ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಅಗ್ರಹಾರವೆಂದರೆ ರಾಜರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಲಾದ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಭೂಭಾಗ. ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಂಡಿತರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಧರ್ಮ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಭೂನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಮನ್ವಯ ಮಾದರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೂಡಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಈ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಗ್ರಾಮವಲ್ಲ; ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಉದ್ಭವ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಅಗ್ರಹಾರ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಭೂದಾನ, ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ–ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಮೂಡಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಸಹಜವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಶಾಸನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಾನ, ಭೂಹಸ್ತಾಂತರ, ಗ್ರಾಮ ಗಡಿ, ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಉಲ್ಲೇಖವು ಈ ಗ್ರಾಮವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಭೂವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತು ಇಲ್ಲದೆ, ಮಠದಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಳಿದು ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆಯೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರಂತರತೆಯ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂಬ ದಾಖಲೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಶಕ 1591, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನವು ಅವರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯದ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದ ದಾಖಲೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲಕ್ರಮದ ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠವು ಬಹುಶಃ 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅದೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂಡಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮ ಅಗ್ರಹಾರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ದಾಖಲಾಗಿರಬಹುದು. ಇದು ಮಠದ ಉದ್ಭವ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಒಂದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಕಾಲೀನತೆ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು 11ರಿಂದ 12ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆ ಮತ್ತು 17ನೇ

ಶತಮಾನದ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ನಿರಂತರತೆಯ ಸೇತುವೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮಧ್ಯಯುಗದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ನಿರಂತರ ಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ ಮಾತ್ರ. ಇದು ಅಚಾನಕ್ ಹುಟ್ಟಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ; ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಪಾವನಗೊಂಡ ನೆಲೆಯ ಸಹಜ ಫಲ.

ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ ಆಡಳಿತ ನಿಯಮಗಳು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೂಡಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಸಹ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಸ್ಥಿರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಕೆರೆಯ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸಮೃದ್ಧಿ–ಎಲ್ಲ ಇವುಗಳು ಮಠದ ದಾಸೋಹ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿರಂತರತೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನವು ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು, ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತು. ಎರಡನೆಯದು, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದರ ನೇರ ಸಂಬಂಧ. ಮೂರನೆಯದು, 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ. ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉದ್ಭವವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ದೃಢ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಪವಾಡಗಳು ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ಶಾಸನಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಎಂಬ ಒಂದು ಪದವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ 17ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಶಾಸನದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯ, ಲಿಪಿಶೈಲಿ, ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಶಾಸನದ ನಿಖರ ದಿನಾಂಕ, ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಶಕ 1591, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಶಾಸನದ ದಾಖಲೆ ದೊರೆಯುವುದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉದ್ಭವವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆ, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಕಾಸ–ಎಲ್ಲ ಈ ಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ಸತ್ಯ ಏನೆಂದರೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಆಡಳಿತ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಶಾಶ್ವತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ. ಈ ಶಾಸನವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಶಿಲಾಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಲದ ಎದುರು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 06

ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರ ಸಂಗಮ ಭೂಮಿ

ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವು ಖಾಲಿ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏಕಾಏಕಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಶತಮಾನಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹರಿವು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಿರಂತರತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವು ಚಂಗಾಳ್ವ, ಚೋಳ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಆಡಳಿತಗಳ ಸಂಧಿಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉದ್ಭವ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕೀಲಿ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯ, ಹಾಗೂ ಶಕ 1591 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1669)ರಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖ–ಇವೆಲ್ಲವು ಈ ನೆಲೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಪುರಾವೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ ವಿಜಯನಗರ ಆಡಳಿತಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಕ್ರಮೇಣ ರೂಪಾಂತರ, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಹೇಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಂಗಾಳ್ವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸಿದ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜವಂಶವಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಆಡಳಿತವು ಮಹಾಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳಷ್ಟೊಂದು ವಿಸ್ತಾರ ಹೊಂದಿರದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಚಂಗಾಳ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮಸಂಘಟನೆಗಳು, ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ವನಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ–ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆ, ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಕೃಷಿಭೂಮಿ, ವನಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ–ಈ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಆಡಳಿತಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಧಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪರಸ್ಪರ ಪೋಷಕ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕೃಷಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಈ ನೆಲೆ ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿತು.

ಚೋಳರ ಪ್ರಭಾವವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ತಿರುವು. ಚೋಳರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ರಾಜವಂಶವಾಗಿದ್ದು, ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು 11ರಿಂದ 12ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಂದಿ ಮೂರ್ತಿ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಮಂಟಪದ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ನಂದಾದೀಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಣ್ಣೆಗಾಣದ ಕಲ್ಲು–ಎಲ್ಲ ಇವುಗಳು ದೇವಾಲಯವು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸ್ಥಳವಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಕ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಶೈವ ಪರಂಪರೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗದೆ, ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇದೇ ಪರಂಪರೆ ನಂತರ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನೆಲಹಾಸಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ವಿಜಯನಗರ ಯುಗವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪುನರ್‌ಸಂಘಟನೆಯ ಹಂತ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಲವಂತಗೊಂಡಿತು. ಮೂಡಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವುದು ಈ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರೂಪಾಂತರದ ನೇರ ಫಲ. ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸಮನ್ವಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು.

ಶಕ 1591, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನವು ಈ ನಿರಂತರತೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸೇತುವೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯಕೇಂದ್ರಿತ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಅಗ್ರಹಾರ ಆಧಾರಿತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯವರೆಗೆ ಇರುವ ನಿರಂತರ ಹರಿವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯ – ವಿಜಯನಗರ ಅಗ್ರಹಾರ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತ ಎಂಬ ಕ್ರಮವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡವು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆಯ ನಡುವೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಜಲವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿರತೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಕೃಷಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದಾಗ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಠಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತಗಳು ಜಲವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದವು ಎಂಬುದು ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆರೆ – ದೇವಾಲಯ – ಗ್ರಾಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯೇ ಮಠದ ದಾಸೋಹ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗಿನ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಪೂಜೆ ದೇವಾಲಯಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಮುಖ ಪರಿವರ್ತನೆ. ದೇವಾಲಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಯಾಣವೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಮೂಲ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ಶೈವ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ವೇಳೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂಬ ದಾಖಲೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಚೋಳ ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ನಂತರದ ರಾಜಕೀಯ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮಧ್ಯದ ಹಂತ. ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉದ್ಭವ ಸಂಭವಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇದು ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಹಜ ಫಲ. ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ನಡುವೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವೂ ಇದೇ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿತು.

ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರ ಸಂಧಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ. ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದಾಸೋಹ–ಎಲ್ಲ ಈ ಅಂಶಗಳು ಒಂದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮಠವು ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವಲ್ಲ; ಅದು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಫಲ.

ಗ್ರಾಮವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮಠವು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿರತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಕಾಸ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮಠವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು "ಸಂಗಮ ಭೂಮಿ" ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಸಂಗಮ ಭೂಮಿ ಎಂದರೆ ಹಲವು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹರಿವುಗಳು ಒಂದಾಗುವ ಸ್ಥಳ. ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರ ಆಡಳಿತಗಳ ಹರಿವುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂಗಮವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಅದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಯುಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಲ್ಲ; ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಮಾರಕ.

ಹೀಗಾಗಿ ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರ ಸಂಧಿಭೂಮಿಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆ. ಚೋಳರ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯ, ಶಕ 1591ರ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಶಾಸನೀಯ

ಉಲ್ಲೇಖ, ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟ, ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ–ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ – ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಶೈವ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಧಿಭೂಮಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಸಂಧಿಭೂಮಿಯ ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಮಾರಕ. ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆ ಧರ್ಮದ ನಿರಂತರತೆ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆ.

ಪರಿಶೋಧ 07

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ: ಹೆಸರು, ಪದೋತ್ಪತ್ತಿ

ಒಂದು ಮಠದ ಹೆಸರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಗುರುತಿನ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಠಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ಥಳವನ್ನಷ್ಟೇ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅವು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತತ್ವ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಮಹತ್ವದ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ “ಉಕ್ಕು” ಮತ್ತು “ಕಂತೆ” ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಕೇವಲ ವಸ್ತುನಾಮವೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಆಳೆತ್ತರದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಇರುವುದಾಗಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು “ಕಂತೆಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕಂತೆ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧರೆಗೆ ಇಳಿದುಬಂದ ಶಿವನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ತತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥನವನ್ನು ಮೀರಿದ ಆಳವಾದ ಸಂಕೇತಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಹೆಸರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಉಕ್ಕು” ಎಂಬ ಪದದ ನೇರ ಅರ್ಥ ಲೋಹವಾಗಿದ್ದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕೇವಲ ಲೋಹಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಗಟ್ಟಿತನ, ಅಚಲತೆ, ಮುರಿಯದ ದೃಢತೆ ಎಂಬ ಗುಣಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಸೂಜಿ, ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆ ಮುಂತಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ದೈಹಿಕ ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲ; ತಪಸ್ಸಿನ ಕಠಿಣತೆ, ಸಹನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಶರಣತ್ವದ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೂಪಕಗಳು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ವಾಚಿಕ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಅಂಶವು ಶರಣನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ತಾತ್ವಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಲೋಹಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು, ಶಿಸ್ತಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಅಚಲತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕು ಎಂಬ ಪದ ಇರುವುದೇ ಈ ಮಠವು ಸಡಿಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲ, ಕಠಿಣ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

“ಕಂತೆ” ಎಂಬ ಪದವು ಕಂಥಾ ಅಥವಾ ಕಂಥೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವ ಎಂದು ವಿವರಣೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಜಂಗಮರ ನಿಲುವಂಗಿ, ಕವಚ, ದೇಹ ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹೊರ ಆವರಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂತೆ ಎಂದರೆ ಹೊರೆ ಅಥವಾ ಧಾರಣೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅರ್ಥಗಳು ಒಂದಾಗಿದಾಗ, ಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ವಸ್ತ್ರವಲ್ಲ; ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಲೋಹದ ಕವಚದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ಕವಚವೇ ಕಂತೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಎಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಪೂಜಿಸುವುದಲ್ಲ; ದೇಹದೊಳಗೆ ಧರಿಸಿ ಜೀವನವನ್ನೇ ಪೂಜೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಶರಣನ ದೇಹ ಮತ್ತು ದೇವನ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಯಾಗಿದೆ. ಉಕ್ಕು ಎಂಬ ಕಠಿಣತೆ ಮತ್ತು ಕಂತೆ ಎಂಬ ಧಾರಣೆ ಒಂದಾದಾಗ, ಕಠಿಣ ಧರ್ಮವನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಧರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಪದದ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು “ಕಂತೆಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಂತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆತ್ತ, ಕತ್ತಿ, ಜೋಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಂಗುಗಳು ಇರುವುದಾಗಿ ವಿವರಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಜಂಗಮ ಜೀವನದ ಸಂಕೇತಗಳು. ಜಂಗಮನು ಸಂಚಾರಿ; ಅವನಿಗೆ ಸ್ಥಿರ ನಿವಾಸವಿಲ್ಲ. ಅವನ ಧರ್ಮವೇ ಅವನ ಮನೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಸಂಚಾರಿ ಜೀವನದ ರಕ್ಷಾಕವಚವಾಗುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ದಡದಿಂದ ಮಠದವರೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಈ ಸಂಕೇತ ಕೇವಲ ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಜೀವಂತ ಆಚರಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಗೌರಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಈ ಕಂತೆ ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ದಾಖಲೆ, ಕಂತೆ ಮಠದ ಆಚರಣಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಧರೆಗೆ ಇಳಿದುಬಂದ ಶಿವನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಇಂತಹ ಪೌರಾಣಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, ಇವು ಒಂದು ಸಂಕೇತವನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥನವು ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರೆ, ತಾತ್ವಿಕ ಓದು ಅದರ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇವಲ ಪವಾಡಕಥೆಯ ವಸ್ತುವಲ್ಲ; ಅದು ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿ ಮಠದ ಗುರುತನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಠಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಠಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಮಠಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಗುಣನಾಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕುರಿತು ನಿಖರ ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣ, ಆಚರಣೆ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಠನಾಮಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಇದೇ ರೀತಿಯ ಗುಣನಾಮಾಧಾರಿತ ಹೆಸರು. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ತತ್ವವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮಠಪರಂಪರೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತು ಜನಪದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿನ "ಮಾದ" ಪದ ಮತ್ತು ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಪದದ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ದೃಢತೆಯಿಗಿಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಉಕ್ಕಿನ ಲೀಲಾವರ್ಣನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಸಂವಾದ ಜನಪದ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವಿನ ಆಂತರಿಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಆತ್ಮಗುರುತನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಧಾರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಸಡಿಲ ಆಚರಣೆ ಅಲ್ಲ; ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ನಿಯಮ. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಲ್ಲ; ಕಾಯಕಪರ. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಪರಂಪರೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ತಪಸ್ಸಿನ ನಿರಂತರತೆ. ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಂತೆಯ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ಆಚರಣೆ–ಎಲ್ಲವು ಒಂದೇ ಕೇಂದ್ರ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಒಂದು ಮಠದ ಗುರುತು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಘೋಷಣೆ. "ಉಕ್ಕು" ಧರ್ಮದ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ; "ಕಂತೆ" ಆ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡರ ಸಂಯೋಗವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮಗುರುತು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪವಿತ್ರ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶತಮಾನಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಹೆಸರು ಪೌರಾಣಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಕ್ಷೇಪವೂ ಹೌದು. ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ, ಆಚರಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕವಚ ಮತ್ತು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡ ಭಕ್ತಿ–ಎಲ್ಲವು ಸೇರಿ ಈ ಮಠವನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ.

ಪರಿಶೋಧ ೦೪

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಕಾಯಕ ಪರಂಪರೆ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ "ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ" ಎಂಬ ಸಂಕೇತಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸಂಕೇತವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸಿದ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಸಹ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ "ಕಂತೆಸ್ವಾಮಿ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಂತೆ ಕೇವಲ ಸ್ಥಿರ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಚರಾಚಾರದ ಜೀವಂತ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೇ, ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಚರಗುರುಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರಂತರ ಜಪಿಸಿ, ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ನೈತಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಈ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕದ ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಉಕ್ಕು ಎಂದರೆ ಗಟ್ಟಿತನ, ಅಚಲತೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ಕಠಿಣತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಂತೆ ಎಂದರೆ ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಕವಚ ಅಥವಾ ಆವರಣ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಲೋಹದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಪದಗಳ ಸಂಬಂಧ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಶಿಸ್ತಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಳೆತ್ತರದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬೆತ್ತ, ಕತ್ತಿ, ಜೋಳಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಉಪಕರಣಗಳಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇವು ಜಂಗಮರ ಸಂಚಾರಿ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ಚರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜಂಗಮರು ಈ ತ್ರಿವಿಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚರಗುರುಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷಾ–ದಾಸೋಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿವೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ನೈಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೌರಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ತೆರಳುವ ಆಚರಣೆ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕದ ಜೀವಂತ ರೂಪವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಹಿಂದೆ ದೀನತೆಯ ಭಾವವಲ್ಲ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಶಿಸ್ತಿನ ಅರ್ಥ ಅಡಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ಎಂಬ ತತ್ವ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಧರ್ಮದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಜಂಗಮರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹವೆಂದು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಕಾಯಕದ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಂದ ಪಡೆದ ಅನ್ನವನ್ನು ದಾಸೋಹದ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕವು ಶ್ರಮ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಧಾರಣೆ ಈ ಕಾಯಕದ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಕವಚದಂತೆ ಧರಿಸಿ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಬದುಕುವುದು ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಭಾವವಾಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಚರಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಎಂಬ ಎರಡು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚರಿಸಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಮಠದ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಅದನ್ನು ಒಳಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಈ ಸಮತೋಲನದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಜಂಗಮರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಅವರು ಕೇವಲ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮದ್ಯಪಾನ, ಅಸಮತೆ, ವೈಷಮ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜಂಗಮರು ನೈತಿಕ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಹನವೇ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಅದು ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣಾಕವಚವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೋಹದ ಕವಚ ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ಧರ್ಮದ ಶಿಸ್ತು ಆತ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಜಂಗಮರು ಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು ಧರ್ಮವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಯುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಚವು ಕಠಿಣತೆ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಜಂಗಮರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಶಿಸ್ತಿನ ನಿಯಮಗಳು ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಡುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ದಿನನಿತ್ಯ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ಪಂಚಾಚಾರ ಪಾಲನೆ, ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಜೀವನೋಪಾಯ ನಡೆಸುವ ನಿಯಮಗಳು ಜಂಗಮ ಜೀವನದ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ.

ಜಂಗಮರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಠದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಶರಣಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಗ್ರಹವಲ್ಲ, ಸಮೂಹ ಹಂಚಿಕೆಯ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ದಾಸೋಹ ಪರಂಪರೆ ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಜಂಗಮ ಕಾಯಕದ ಫಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಇದಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯೊಂದಿಗೆ ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದು, ಇದೇ ಮಠದ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಸಂವಾದದ ರೂಪ ಬದಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಜಂಗಮ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಭಾವವಾದ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ, ನೈತಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ತತ್ವಗಳು ಅಚಲವಾಗಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ನವೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂವಾದ, ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರಗಳ ಮೂಲಕ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕದ ಆಂತರಿಕ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಇವೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ ಪರಸ್ಪರ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಧರ್ಮದ ಕವಚವಾಗಿದ್ದರೆ, ಜಂಗಮ ಕಾಯಕ ಅದರ ಚರರೂಪವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ, ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿವೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇವಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಸಂದೇಶವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ. ಚರಗುರುಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮವೇ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕ. ಈ ಎರಡರ ಸಮನ್ವಯವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ ೦೨

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು: ಜೀವನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ದರ್ಶನ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಮಠವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮ ಸಂತನಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಗಮಬಿಂದುಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬದುಕಿ ಬೋಧಿಸಿದ ಜೀವನಮಾರ್ಗವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೇ, ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಪುನರ್‌ರಚನೆಗೆ ದಿಕ್ಕು ನೀಡಿದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಆಶ್ರಯಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಸಂತನ ಜೀವನಗಾಥೆ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಜನನವು ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅಸ್ಥಿರ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂದು ಪರಂಪರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1565ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತಾಳಿಕೋಟೆಯ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಹಿಡಿತ ಸಡಿಲಗೊಂಡು, ಜನರಲ್ಲಿ ಭಯ, ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಂಶ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ ನೀಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದೇ ಕಾಲಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಬಾಲ್ಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಧ್ಯಾನಪ್ರಿಯತೆ ಮತ್ತು ಮೌನಸ್ವಭಾವ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಜಂಗಮರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಸಮೀಪ ಕುಳಿತು ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುವುದು, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಮೌನವಾಗಿ ಆಸೀನರಾಗುವುದು

ಇವು ಅವರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನದ ಸಹಜ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಅನುಭವಗಳು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದವು. ಯೌವನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ ಜಂಗಮಗುರುಗಳಿಂದ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದ ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದದ್ದು ಅವರ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವದ ತಿರುವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರು ಜೀವ–ಶಿವ ಏಕತ್ವದ ಅನುಭವದತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರು. ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಕವಚದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಧರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅನುಭವವು ಅವರಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಶುದ್ಧತೆ, ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಿಸ್ತಿನ ಅರಿವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು. ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಕೆಲಕಾಲ ಅವರು ಸಂಚಾರಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದರು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಕಂಡರು. ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರ, ಬೆಳೆನಷ್ಟ, ರೋಗ ಮತ್ತು ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ದುಃಖ–ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಧಾರ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಮೂಡಿತು. ಭಕ್ತಿ ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮುಕ್ತಿಯ ಸಾಧನವಾಗದೇ, ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಅರಿವು ಈ ಸಂಚಾರಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಈ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪದ ಫಲವಾಗಿ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಸಂಭವಿಸಿತು. “ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥ ಅಡಗಿದೆ. ಉಕ್ಕು ದೃಢತೆಯ ಸಂಕೇತವಾದರೆ, ಕಂತೆ ಎಂದರೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಕವಚ. ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವೇ ಈ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲತಾತ್ಪರ್ಯ. ಮಠವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರಳವಾದ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಆತ್ಮ ಕಠಿಣ ಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ, ದಿನನಿತ್ಯ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶ, ನಿರಂತರ ಅನ್ನದಾನ–ಇವು ಮಠದ ನಿತ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸ್ಥಳವಲ್ಲ, ಆಚಾರಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದರು. ಲಿಂಗಾಚಾರ, ಸದಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ ಮತ್ತು ಶಿವಾಚಾರ ಈ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಶರಣನ ನೈತಿಕ ಜೀವನಚೌಕಟ್ಟಾಗಿ ಅವರ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವು. ಅದೇ ರೀತಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಅವರು ಶರಣನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಕ್ಷಣಾವಲಯವೆಂದು ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಕಠಿಣ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ, ಸರಳ ಜನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಅವರ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು. ತ್ರಿಪುಂಡ್ರದ ಮೂರು ರೇಖೆಗಳು ಅಹಂಕಾರದ ದಹನ, ಕಾಮ–ಕ್ರೋಧ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಭೂತಿ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತು ಅಲ್ಲ; ಅದು ಮನಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಅಪೂರಕವಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು

ರೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಪಡೆದು ಮಾನಸಿಕ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಠವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಶ್ರಯದ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಆಧಾರದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು.

ಮಠವು ಕ್ರಮೇಣ ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅನ್ನದಾನವು ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರಿತು. ಬಡವರಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ನೆರವು ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದವು. ಸದಾಚಾರದ ತತ್ತ್ವದ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಪೂರ್ಣ ಜೀವನವನ್ನು ಅವರು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು. ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ಅಸಭ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಪರಂಪರೆ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು. ಹಬ್ಬಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಭಜನೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇಹಾಂತ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂದು ಪರಂಪರೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಅವರ ಸಮಾಧಿ ಮಠದ ಹೃದಯಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಶರಣರ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಯಿತು. ಸಮಾಧಿಯ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು, ಆರಾಧನಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಮೂಹ ಪೂಜೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಣೆಗಳು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಜೀವನವು ಮೂರು ಮಹತ್ವದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮ ಅಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯದು. ಸಮಾಜಸೇವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿ ಅಸಂಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯದು. ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧನೆ ನಶ್ವರ ಎಂಬುದು ಮೂರನೆಯದು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಧಾರಣೆ–ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ದರ್ಶನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಜೀವನಗಾಥೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ಅದು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಚೇತನದ ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಜೀವನದ ನಡವಳಿಕೆಯಾಗಿಸಿ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಬಲಪಡಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಚನಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿದ ಮಹನೀಯನಾಗಿ ಅವರು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅನ್ನದಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ನೆನಪು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಒಳಗಿನ ಶುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಸೇವೆಯ ಸಮನ್ವಯ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವೇ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯವರ ಶಾಶ್ವತ ಪರಂಪರೆ.

ಪರಿಶೋಧ 10

ವಿಭೂತಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ: ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಒಂದು ಮಠದ ಜೀವಂತಿಕೆ ಕೇವಲ ಅದರ ಭೌತಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದಂತಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಪ್ರತಿದಿನ ನಡೆಯುವ ಪೂಜೆ, ಜಪ, ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಲೆದೋರಿಸುವ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಕಂಬಗಳು ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಆಚರಣೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಶರಣನ ಜೀವನವನ್ನು ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಾಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮದಲ್ಲಿಯೇ "ಬೂದಿ" ಎಂಬ ಪದ ಅಡಗಿರುವುದು ವಿಭೂತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಗುರು ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣನು ಅದನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವರನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಧರಿಸುವುದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಮೂರು ಮೂಲ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ದೇವನು ದೂರದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಆತ ಶರಣನೊಳಗೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು. ಎರಡನೆಯದು ಧರ್ಮವು ಹೊರಗಿನ ಆಚರಣೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಎಂಬ ತತ್ವ. ಮೂರನೆಯದು ದೇಹವೇ ಪವಿತ್ರ ಸಾಧನ, ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಯುವುದು ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಎಂಬ ಸಂದೇಶ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆ ಈ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದೆ. "ಕಂತೆ" ಎಂಬ ಪದವೇ ಲಿಂಗದ ಹೊರ ಆವರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಘೋಷಣೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕಡ್ಡಾಯ ಆಚರಣೆ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಪುಷ್ಪ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಮಂತ್ರಜಪ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಪೂಜಾಕ್ರಮವನ್ನು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಮಠದ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ಕೇವಲ ವಿಧಿವಿಧಾನವಲ್ಲ; ಅದು ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿರಂತರ ಅಭ್ಯಾಸ. ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಜಪದೊಂದಿಗೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಕ್ರಮೇಣ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧತೆಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

"ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಹೃದಯಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಐದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸಂಕೇತವೆಂದು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಜಪದ ಮೂಲಕ ಶರಣನ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲತೆಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿದು ಏಕಾಗ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮಟ್ಟದ ಅರ್ಥವಿದೆ ಎಂದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಭಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟ, ಅಂದರೆ ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯ ಭಾವ. ಎರಡನೆಯದು ತತ್ವದ ಮಟ್ಟ, ಅಂದರೆ ಜೀವ ಮತ್ತು ಶಿವನ ನಡುವಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಅರಿವು. ಮೂರನೆಯದು ಧ್ಯಾನದ ಮಟ್ಟ, ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಪರಿಶೀಲನೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಜಪಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದು ಜಂಗಮರ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೂಲಕ ಮಂತ್ರಸಾಧನೆ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಹರಡಿದೆ.

ವಿಭೂತಿ ಅಥವಾ ಬೂದಿ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ಚಿಹ್ನೆ. ಅದು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸಿದ ನಂತರ ಉಳಿಯುವ ಶುದ್ಧ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಮಾನವ ಜೀವನದ ಅನಿತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ವಿಭೂತಿ ಶರಣನಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮದಲ್ಲಿರುವ "ಬೂದಿ" ಎಂಬ ಪದವೇ ವಿಭೂತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಸಂಕೇತ, ಶುದ್ಧತೆಯ ಸೂಚನೆ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಶರಣನ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಭೂತಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಚಾರವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, ಸದಾಚಾರವು ನೈತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು, ಶಿವಾಚಾರವು ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು, ಭೃತ್ಯಾಚಾರವು ಗುರುಸೇವೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಗಣಾಚಾರವು ಶರಣಸಮಾಜದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ವಿಭೂತಿ ಮುಂತಾದ ಆವರಣಗಳು ಶರಣನ ಬದುಕನ್ನು ಧರ್ಮದೊಳಗೆ

ಆವರಿಸುವ ರಕ್ಷಣಾವಲಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ತಾತ್ವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಹೃದಯವಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಲೋಹದ ಕವಚದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ಲೋಹದ ಆವರಣವೇ ಕಂತೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತ ಈ ಲೋಹದ ಆವರಣದ ತಾತ್ವಿಕ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಲೋಹ ಕಠಿಣವಾದಂತೆ, ಧರ್ಮದ ಶಿಸ್ತು ಕೂಡ ಕಠಿಣ. ಲೋಹ ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕವಚವಾದರೆ, ಧರ್ಮದ ಶಿಸ್ತು ಆತ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕವಚ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಧಾರಣೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕವಚದಂತೆ ಕಾಯುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮೊದಲಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿದಾಗ ಸಮೂಹಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಮೂಹ ಮಂತ್ರಜಪ, ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವಗಳು ಮತ್ತು ಭಜನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಸಂಬಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಆಳವಾದುದು. ಜಂಗಮರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುವುದೇ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಚರರೂಪ. ಅವರು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಈ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಚಲನಶೀಲವಾಗಿ ಉಳಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿರಂತರ ಆತ್ಮಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸಿ ಆಂತರಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೈತಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ; ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಇಂದಿನ ವೇಗದ ಜೀವನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಅಸಮಾಧಾನ ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಬಹುದು. ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಅರಿವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಭೂತಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿದ್ದು, ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಅಚಲವಾಗಿದೆ. ವಿಭೂತಿ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೂಲಾಧಾರ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ದೇಹವನ್ನು ದೇವಾಲಯವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಸಮಗ್ರ ರೂಪ. ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 11

ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆತ್ಮ ದೊರಕಿತು. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಠವು ಕೇವಲ ಸ್ಥಾಪಕನ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದ ಸರಣಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ತತ್ವದ ನಿರಂತರತೆ, ಆಚರಣೆಯ ಶಿಸ್ತಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿರತೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಲಭ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 16 ಜನ ಪೂಜ್ಯರು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರೆಸಿರುವುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಕೇವಲ ಸಂಖ್ಯಾತ್ಮಕ ವಿವರವಾಗಿರದೆ, ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದಕ್ಕೆ ದೃಢವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ, ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮಠದ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಗುರು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಉಪದೇಶ ನೀಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ; ಆತ ತನ್ನ ಆತ್ಮಾನುಭವದ ಮೂಲಕ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗುವ ಶಕ್ತಿ. ಒಂದು ಗುರು ತನ್ನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗದೆ, ಆತ್ಮಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರ ಹರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಹರಿವು ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ನಂತರದ ಪೂಜ್ಯರ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ನಿರಂತರತೆ. ಇದು ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದ ಮಠದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪರೂಪದ ಸಾಧನೆ. ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಮಠಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಕೆಲವೇ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಶಿಸ್ತಿನ ಮೂಲಕ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಪರಂಪರೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಲ್ಲ; ಅದು ತತ್ವಪಾರಂಪರ್ಯ. ಪ್ರತಿ ಗುರು ತನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಠದ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೂ, ಮೂಲತತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದನು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಮತೋಲನವೇ ಮಠದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಗದ್ದುಗೆ ಮಠದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತವನ್ನು, ಅಂದರೆ ಚರಸ್ವಭಾವದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಮಠದೊಳಗಿನ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳು ಸೇರಿ ಚರ–ಸ್ಥಿರ ಪೀಠದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಗದ್ದುಗೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಸಮಾಧಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಗುರುಶಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪ. ಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರು ಗದ್ದುಗೆ ಮುಂದೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ, ಅವರು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದಲ್ಲ; ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ಮೃತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮಠದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೆಂದರೆ ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಎಂಬ ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದಿಂದ ಮಠದವರೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬರುವುದು, ಗೌರಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ತೆರಳುವುದು ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಎಂದರೆ ಚಲಿಸುವ ಪೀಠ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಠದ ಗೋಡೆಗಳೊಳಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೇ, ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮನೆಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಸ್ವಭಾವವೇ ಸಂಚಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಚರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೇವಲ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಅಲ್ಲ; ಅವರು ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರು. ಅವರ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಮಠದ ತತ್ವಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿದವು. ಈ ಚಲನಶೀಲತೆಯೇ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು.

ಚರಪಟ್ಟದ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನನಿತ್ಯದ ಪೂಜೆ, ದಾಸೋಹದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಠದ ಆಸ್ತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿತು. ಕೇವಲ ಸಂಚಾರಿ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಠ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆ ಅಗತ್ಯ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇ ಅದರ ಬಲವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಕಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಮರದ ಕಂಬಗಳು, ಬೋದಿಗೆಗಳ ಕೆತ್ತನೆ, ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮತ್ತು ಕಿಟಕಿಗಳು, ವಿಶಾಲ ಆವರಣ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಸ್ತಾರ ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರವಲ್ಲ; ಅದು ಮಠದ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಸಂಖ್ಯೆಯ ವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚನೆ. ಕಟ್ಟಡದ ವಿಸ್ತಾರವೆಂದರೆ ದಾಸೋಹದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕವೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ. ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಯುಗವನ್ನು ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಹಂತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮಠವು ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ. 1904 ರಿಂದ 1945) ಮಠದ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ, ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಧಾರಣೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಹಂತವು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಪರಂಪರೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯೂ ಅಗತ್ಯವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ದಿನಾಂಕ : 03–11–1949 ಎಂದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಗೋಶಾಲೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಗುರುತುಸ್ಥಾಪನೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದವು. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಸಿದ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪರಂಪರೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಮಠವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೀಠಾಧಿಕಾರ 1975ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅವರ ನಂತರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ಪರಂಪರೆಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಧುನಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮಠ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದೆ.

ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ಅದು ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ತತ್ವದ ನಿರಂತರತೆ, ಎರಡನೆಯದು ಆಚರಣೆಯ ರೂಪಾಂತರ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಮೂರನ್ನೂ ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಮೂಲಕ ತತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು. ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಪರಂಪರೆ 16 ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯತ್ನಗಳು–ಎಲ್ಲವು ಸೇರಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿವೆ. ಈ ಮಠದ ಶಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಭಾವದಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಸಂಘಟನಾ ಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಕೇವಲ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಲ್ಲ; ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 12

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ

ಒಂದು ಮಠದ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿ ಅದರ ಭೌತಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ, ಆಸ್ತಿ–ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೊರಗಿನ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೆಲೆಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಠದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವಂತಿಕೆ ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ತತ್ವವಿಲ್ಲದ ಮಠವು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕೇವಲ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ತತ್ವಸಜ್ಜಿತ ಮಠವು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಜೀವಂತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನವೇ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ “ನಮಃ ಶಿವಾಯ”, ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವು ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ದೇಹದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಶಿಸ್ತಿನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದರ್ಶನವನ್ನು ತಾತ್ವಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವು ಶರಣಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಧರ್ಮದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ದೇವರನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ದೇಹದೊಳಗೆ ಧರಿಸುವ ಪರಂಪರೆಯೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗುರು ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ, ಲಿಂಗವನ್ನು ಶರಣನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವು ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಚಲನಶೀಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಚನೆ ಈ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧದ ಮೇಲೆಯೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಹೃದಯವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಲೋಹದ ಕವಚದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ಲಿಂಗವು ದೇವಾಲಯದ ಮೂರ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯವಲ್ಲ; ಅದು ಶರಣನ ಆಂತರಿಕ ದೇವತೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಎಂದರೆ ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯ ಎಂಬ ಆಳವಾದ ಅರಿವು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ “ಕಂತೆ” ಎಂಬ ಪದವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹೊರ ಆವರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ

ವಿವರಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅನುಭವವಲ್ಲ; ಅದು ನಿಯಮಿತ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕಡ್ಡಾಯ ಆಚರಣೆ. ಶರಣನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಲಿಂಗಾಚಾರದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಶಿಸ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಠವು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಚಾರದ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ "ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಹೃದಯಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದ ಜಪವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಚಂಚಲತೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಆಂತರಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಜಪಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು. ಮಠದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಪೂಜಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಜಪವು ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಮಂತ್ರವು ಕೇವಲ ಶಬ್ದವಲ್ಲ; ಅದು ಶರಣನ ಒಳಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂತ್ರಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಶರಣನು ತನ್ನೊಳಗಿನ ಅಶಾಂತಿ, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಶರಣನ ನೈತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗಾಚಾರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, ಸದಾಚಾರ ಶುದ್ಧ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ದಾನದ ಜೀವನವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶಿವಾಚಾರ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ ಗುರುಸೇವೆಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಮತ್ತು ಗಣಾಚಾರ ಶರಣಸಮಾಜದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕ ಉಪದೇಶಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದವು. ದಾಸೋಹವು ಸದಾಚಾರದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಗುರುಸೇವೆ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆ ಆರಾಧನೆ ಭೃತ್ಯಾಚಾರದ ರೂಪವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಠವು ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಶರಣನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರಕ್ಷಣಾವಲಯವಾಗಿದೆ. ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ವಿಭೂತಿ ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ಆವರಣಗಳು ಶರಣನ ಬದುಕನ್ನು ಧರ್ಮದೊಳಗೆ ಆವರಿಸುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪಾದೋದಕ ಸೇವನೆ ಪ್ರಮುಖ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರುಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ "ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ" ಎಂಬುದೇ ವಿಭೂತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ದೇಹದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಮರಣೆ ಶರಣನನ್ನು ವೈರಾಗ್ಯದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದಲ್ಲಿ "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ಎಂಬ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಪರಿಶ್ರಮವೇ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಈ ತತ್ವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಜೀವನಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ

ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವೇ ಕಾಯಕದ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಸಂಯೋಜನೆಯ ನೈಜ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಗೌರಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ತೆರಳುವ ಆಚರಣೆ, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಅನ್ನಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಕಾಯಕದ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ–ಎಲ್ಲವು ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಮೂಲದ ಪ್ರತಿಫಲಗಳಾಗಿವೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ದರ್ಶನವು ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಭಕ್ತಿಯ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಎಂದರೆ ಲೋಕತ್ಯಾಗವಲ್ಲ; ಲೋಕದೊಳಗೆ ಶಿಸ್ತಿನ ಬದುಕು ನಡೆಸುವುದು. ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಈ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಚಾರದ ಸಂಕೇತವಾದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ನಿರಂತರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಧರೆಗೆ ಇಳಿದುಬಂದ ಶಿವನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಪೌರಾಣಿಕ ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂಕೇತ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಇದು ಧರ್ಮದ ದೈವಿಕ ಮೂಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ, ತಾತ್ವಿಕ ಓದು ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಅದರ ದರ್ಶನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ–ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವ ಮತ್ತು ಶಿವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿತ ಎಂಬ ಈ ದರ್ಶನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತವು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಠಿಣ ಶಿಸ್ತಿನ ಮೂಲಕ ಕಾಯುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ವನಪ್ರದೇಶ, ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತ ಪರಿಸರವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಜಪ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ತತ್ವಪರಂಪರೆ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆ ತತ್ವದ ಜೀವಂತತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸೂಚಕ. ಗುರುಪರಂಪರೆ ಕಾಲಾನುಸಾರ ಆಚರಣೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೂ, ಮೂಲಭಾವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ–ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲತತ್ವಗಳ ಸಮಗ್ರ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ದೇಹವನ್ನು ದೇವಾಲಯವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಜೀವನವನ್ನು ಶಿಸ್ತಿನೊಳಗೆ ಆವರಿಸುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಧಾರಣೆ ಧರ್ಮದ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಪರಂಪರೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 13

ಗದ್ದುಗೆಗಳು: ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷ್ಯ

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಗದ್ದುಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗದ್ದುಗೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಸಮಾಧಿ ಅಥವಾ ಸ್ಮಾರಕವಲ್ಲ; ಅದು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ಸ್ಮೃತಿ, ಮಠದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯರೂಪ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ತಾತ್ವಿಕ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥಳಚಯನಗಳೇ ಮಠದ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸ್ಮೃತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಶೈವ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಗದ್ದುಗೆ ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರು ಅಥವಾ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಯ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಂತರ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಮಾಧಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾದ ನಂತರ ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಗದ್ದುಗೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮ ಎಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧದ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಗುರು ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೂ, ಅವರ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸು ಗದ್ದುಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗುರುನ ಗದ್ದುಗೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ಹಂತವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ದೃಶ್ಯಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಠವು ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಭೌತಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಗತಿ. ಕೆರೆ ಜಲಶುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತ; ಅದು ಜೀವನದ ನಿರಂತರ ಹರಿವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆ, ಕೆರೆಯ ದಡವು ಮೌನ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳಚಯನವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ–ಜೀವನದ ಚಲನೆ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸ್ಥಿರತೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ, ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ. ಸ್ಥಾಪಕನ ಗದ್ದುಗೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣೆ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸ್ಥಾಪಕನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನೆನಪಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಗದ್ದುಗೆ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತರು ತಲೆಬಾಗುವಾಗ, ಅವರು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದಲ್ಲ; ಮಠದ ಮೂಲಾತ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಾವರ ವಲಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಮಠದ ಸಂಘಟಿತ ಪರಂಪರೆಯ ಸೂಚನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಗದ್ದುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಕಾಕೃತಿ ವೇದಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆ, ದೀಪಸ್ತಂಭ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳ ಅಲಂಕಾರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ವಿನ್ಯಾಸವು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣವನ್ನು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸ್ಥಳವಲ್ಲದೆ, ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ನಕ್ಷೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿದಂತೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳು ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ದೃಶ್ಯಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತರು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮಠವನ್ನು ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಇಡುತ್ತದೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಲ್ಲದ ಪರಂಪರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಮೌಖಿಕ ಕಥನವಾಗಿ ಮಸುಕಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ; ಆದರೆ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಸ್ಮೃತಿವಲಯವಾಗಿವೆ. ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಗುರು ಪರಸ್ಪರ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಎಂಬ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಲಿಂಗತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಗುರುತತ್ತ್ವದ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪ. ಈ ಎರಡರ ಸಂಯೋಗವೇ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇವಲ ಸಂಕೇತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕೇವಲ ಸ್ಮಾರಕಗಳಾಗುತ್ತಿದವು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಮಠದ ಆತ್ಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಪ್ರತಿ ಗುರುನ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ದಿನದಂದು ಗದ್ದುಗೆ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುವುದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ವಿಭೂತಿ ಅರ್ಪಣೆ, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ, ದೀಪಾರಾಧನೆ ಇವು ಈ ವಿಧಿವಿಧಾನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ಮರಣೆ ಮಠದ ಸಮೂಹಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಕಥನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಗದ್ದುಗೆ ಆರಾಧನೆ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣವೂ ಆಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಿಕಾಸವು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಮಂಟಪಗಳು ಮತ್ತು ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿರಬಹುದು. ಮರದ ಕಂಬಗಳು, ಬೋದಿಗೆಗಳ ಕೆತ್ತನೆ, ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಬಲ ಮತ್ತು

ಭಕ್ತಸಂಖ್ಯೆಯ ವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರವಲ್ಲ; ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಎಂಬ ಈ ಎರಡರ ಸಮತೋಲನವೇ ಮಠದ ಶಕ್ತಿ. ಚರಪಟ್ಟ ಇಲ್ಲದೆ ಮಠ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪರಂಪರೆ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ಮೃತಿಯಾಗಿರದೆ, ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ನೈತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಗದ್ದುಗೆ ಬಳಿ ಬಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದು ಮನೋಬಲ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಡುವೆ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಶಿಲಾರಚನೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ವಾಸ್ತುಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇವು ಪರಂಪರೆಯ ಶಾಶ್ವತತೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಕಾರ್ಯ.

ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಸ್ಥಾಪಕನ ಕೆರೆ ದಡದ ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಒಳಾಂಗಣ ಗದ್ದುಗೆಗಳವರೆಗೆ ಹರಡುವ ಈ ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹರಿವು. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷ್ಯ. ಅವು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯರೂಪ, ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಶೈವ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಸ್ಥಾವರ ಸಂಕೇತ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕೆರೆ ದಡದ ಗದ್ದುಗೆ, ಮಠದೊಳಗಿನ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ – ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಮಠದ ಸ್ಮೃತಿ–ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕೇವಲ ಕಲ್ಲಿನ ವೇದಿಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವ ಮೌನಗುರುಗಳು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮನಸ್ಸು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಆತ್ಮ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 14

ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿ

ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ ಅದರ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ. ಕೇವಲ ಉನ್ನತ ತತ್ವಗಳು ಅಥವಾ ಆಳವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದುವರಿಸಬಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಠ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಇದೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ಮಠವು ಚರಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಎಂಬ ದ್ವಂದ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಲಭ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚರಿಸಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಮಠದ ಆಡಳಿತ, ಪೂಜಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಮಠವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿರುವ ಮೂಲಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

“ಚರ” ಮತ್ತು “ಸ್ಥಿರ” ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸರಳವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಚರ ಎಂದರೆ ಸಂಚಾರಿ, ಚಲನಶೀಲ; ಸ್ಥಿರ ಎಂದರೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ, ಅಚಲ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ. ಜಂಗಮರು ಚರಗುರುಗಳು; ಅವರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಮಠಗಳು ಸ್ಥಿರ ಕೇಂದ್ರಗಳು; ಅವು ಧರ್ಮದ ಶಿಸ್ತನ್ನು, ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ ಅಪರೂಪದ ಉದಾಹರಣೆ. ಚರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ; ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಳಗೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮತೋಲನವೇ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸಪರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ ಜೀವಂತವಾಗಿತ್ತು. ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅದೇ ಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಹದಿನಾರು ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವರು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರವಾಹಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಇದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲ; ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.

ಚರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವುದು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮಸಂಚಾರ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಬೋಧನೆ, ಭಿಕ್ಷಾ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ವಿಸ್ತರಣೆ. ಗೌರಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ತೆರಳುವ ಆಚರಣೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಸಂಚಾರವು ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಠದ ಗೋಡೆಗಳೊಳಗೆ ಬಂಧಿಸದೆ, ಜನಜೀವನದೊಳಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ಮನೆಮನೆಗೆ ಧರ್ಮ ತಲುಪಿತು; ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಈ ಚಲನಶೀಲತೆಯೇ ಮಠಕ್ಕೆ ನಿರಂತರ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೀಡಿತು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಮಠದ ದೈನಂದಿನ ಪೂಜಾಕ್ರಮ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಆರಾಧನೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 19–04–1945) ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ನಂತರ ಮಠದ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಇದು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಲ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ದ್ವಂದ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೇವಲ ಚರಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಲಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ನಿರಂತರ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಕೇವಲ ಸ್ಥಿರಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೀಮಿತವಾದರೆ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಸಂಪರ್ಕ ಕ್ಷೀಣಿಸಬಹುದು. ಚರಪಟ್ಟ ಚೈತನ್ಯದ ಸಂಕೇತ; ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂಕೇತ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಎರಡರ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಆಯಾಮ ದಾಸೋಹದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ದಾಸೋಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ ನಡುವಿನ ಸಮತೋಲನ ಸಾಧಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಮಠವು ಸಮೂಹದ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಿತು ಮತ್ತು ದಾಸೋಹವು ಶರಣಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತ ರೂಪವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧದ ಜೀವಂತ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ; ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಗುರುಪೀಠದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ; ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಲಿಂಗತತ್ತ್ವದ ಸಂಕೇತ. ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೇವಲ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲ; ಅದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಭಾವವೂ ಮಹತ್ವದಾಗಿದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಮಠವು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ, ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಂಡವು. ಮಠವು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸ್ಥಳವಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು, ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ, ದಾಸೋಹ ವೆಚ್ಚಗಳ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಸ್ತು ಮಠವನ್ನು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಂಚಾರದ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗಿರುವುದು ಸತ್ಯ. ಇಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯು ಹೊಸ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪಾರದರ್ಶಕ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾಲಾನುಸಾರ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತತ್ವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವೇ ನಮಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸ್ಥಿರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಚರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡರ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಯೇ ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ; ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ; ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವ ಅದರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆ; ಗುರುಪರಂಪರೆ ಅದರ ನಿರಂತರತೆ. ಈ ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಒಂದು ದರ್ಶನ, ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಧನೆ.

ಪರಿಶೋಧ 15

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೆಡೆ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ಚೈತನ್ಯ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಥಿರತೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಠದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ಮಠವನ್ನು ಒಂದು ದೃಢವಾದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ, ಪರಂಪರೆ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಿತು. ಈ ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅವರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಹೊಸ ರೂಪ ಮತ್ತು ಘನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಂತರದ ತಿರುವುಬಿಂದುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಸಾಧಕರ ತಪೋಭೂಮಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯ ಚರಸ್ವಭಾವ, ತಪಸ್ಸು, ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಮಠದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಗುರುಪರಂಪರೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತೆ, ಶಿಷ್ಯವರ್ಗ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಸಮೂಹ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ, ಒಂದು ಸ್ಥಿರ ಕೇಂದ್ರದ ಅಗತ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದುರಾಯಿತು. ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದರೂ, ಮಠದ ಆಸ್ತಿ, ಆಚರಣೆ, ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು ಎಂಬುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ.

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಠದ ಕಟ್ಟಡ ವಿನ್ಯಾಸವು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. ಮರದ ಕಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಬೋದಿಗೆಗಳ ಕೆತ್ತನೆ, ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮತ್ತು ಕಿಟಕಿಗಳು, ವಿಶಾಲವಾದ ಆವರಣ–ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಈ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಮಠದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು

ಆಗಿರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ. ಎರಡನೆಯದು ಸಭಾಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಪೂಜಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪರಿವೇಶ. ಮೂರನೆಯದು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿವಲಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಈ ವಿನ್ಯಾಸವು ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ತಪೋವನ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಮದ ಹಂತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಒಂದು ಸ್ಥಾಪಿತ ಪೀಠದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿತು.

ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ "ಕಂತೆ ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತು ಕೂಡ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಂಕೇತವಲ್ಲ; ಅದು ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಹೃದಯ. ಸ್ಥಿರಪೀಠ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಆರಾಧನೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮೂಹಭಾವದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ರೂಪ ದೊರಕಿತು.

ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯೂ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವುದು ಮಠದ ಚರಸ್ವಭಾವದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಕೇತ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಸಭಾಮಂಟಪ, ದೀಪಸ್ತಂಭ ಮತ್ತು ಆರಾಧನಾ ವಲಯಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡು, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕೇವಲ ಸಮಾಧಿಗಳಾಗಿರದೆ, ಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಾಯಿತು.

ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪ ವಿಶೇಷ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಲತಾಬಳ್ಳಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು, ಪುಷ್ಪಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಶೈವ ಸಂಕೇತಗಳ ಬಳಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಲತಾವಳ್ಳಿಯು ಜೀವದ ನಿರಂತರ ಹರಿವಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪುಷ್ಪವು ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿರೂಪ. ಶೈವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ತತ್ವ ಮತ್ತು ದರ್ಶನವನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮರದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿತು.

ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ ಸಭಾಮಂಟಪ. ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಮಂತ್ರಜಪ, ಭಜನೆ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಆರಾಧನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಭಾಮಂಟಪ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿತು ಎಂಬುದು ಮಠದ ಸಮೂಹಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಭಾಮಂಟಪವು ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಸ್ಥಳವಲ್ಲದೆ, ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿತು. ಇದು ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಏಕತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು.

ಸ್ಥಿರಪೀಠ ನಿರ್ಮಾಣವು ಕೇವಲ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಕಾಸವಲ್ಲ; ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬಲದ ಸಂಕೇತವೂ ಹೌದು. ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪೂಜಾ ಕ್ರಮಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಲಭ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದು. ನಂತರದ ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಈ ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಮಠವು ಸ್ಥಿರಪೀಠ ರೂಪ ಪಡೆದಾಗ ಧರ್ಮದ ಚರರೂಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೃಢವಾದ ನೆಲೆ ದೊರಕಿತು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸಂಕೇತದ ಕಠಿಣತೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ಅರ್ಥವು ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು "ಚರದಿಂದ ಸ್ಥಿರಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಿರದಿಂದ ಚರಕ್ಕೆ" ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ಚಕ್ರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಧರ್ಮವು ಮೊದಲು ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ; ನಂತರ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಹರಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಿರಪೀಠ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಭಕ್ತರು ದೂರದೂರಿನಿಂದ ಬಂದು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಉತ್ಸವಗಳು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡವು. ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಸ್ಥಿರಪೀಠವು ವಿಶ್ವಾಸದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಜನರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುವಾಗ ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ನಿರ್ಮಾಣವು ನಂತರದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿತು. ಅವರ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳಂತಹ ಗುರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದುದು ಈ ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಲ್ಪಕಾಲ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರದ ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ.

ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪ–ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಾಪಿತ ಪೀಠವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ಶಕ್ತಿಯ ಸಮನ್ವಯವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಮೂಲ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪವು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಘನೀಕರಣದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 16

ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗ

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು ಸಮಾನ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಾಲಗಳು ತಪಸ್ಸಿನ ಯುಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಕಾಲಗಳು ಸಂಘಟನೆಯ ಯುಗವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1904 ರಿಂದ 1945ರ ವರೆಗೆ ನಡೆದ ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಪುನರ್ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಆಸ್ತಿ, ಕಂದಾಯ, ಕೃಷಿ, ದಾಸೋಹ, ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಸಂಬಂಧ–ಎಲ್ಲವು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಿಸ್ತಿನೊಳಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾರ್ಯವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕಾಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮಠಗಳಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸವಾಲಿನ ಯುಗವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಡಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿಯಮಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಭೂಮಿಯ ದಾಖಲೆ, ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ, ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಪ್ರಭಾವ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬದಲಾವಣೆ, ಹೊಸ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು–ಎಲ್ಲವು ಪರಂಪರಗತ ಮಠಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ತಂದವು. ಇಂತಹ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪೀಠವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಇದ್ದ ಸವಾಲು ಕೇವಲ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಲ್ಲ; ಮಠವನ್ನು ಕಾಲದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸುಧಾರಣೆ. ಲಭ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಭೂಮಿಗಳ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿತು. ಇದರರ್ಥ ಮಠದ ಭೂಸ್ವತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳು ಸರಿಹೊಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಸರಿಯಾದ ದಾಖಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಮಠದ ಭೂಮಿಗಳು ಹಾನಿಯಾಗುವ, ವಶವಾಗುವ ಅಥವಾ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲಾತಿಯ ಶಿಸ್ತು ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಮವು ಮುಂದಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಠವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದವು. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಧಾನ್ಯಗಳು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ, ಪೂಜಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜಂಗಮರ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಮಠವನ್ನು ಹೊರಗಿನ ದೇಣಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿತು.

ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆಂಬ ಊಹೆಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಜೀರ್ಣಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಮಂಟಪಗಳು, ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು ದುರಸ್ತಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಿರಪೀಠವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಲ್ಲ; ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಾಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಠದ ಶಾಶ್ವತತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಯಿತು.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಹೃದಯವಾಗಿರುವ ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವುದೂ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ. ದಾಸೋಹವು ಕೇವಲ ಅನ್ನದಾನವಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾನತೆ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಯಮಿತ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ರೂಪ ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಭಿಕ್ಷಾ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಮಠದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮನ್ವಯದ ಮೂಲಕ ದಾಸೋಹ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಮಠದ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಮಠವು ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೂ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಲ ಪಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಹಂತ. ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಗುರುಸ್ಮರಣೆಯ ನಿಯಮಿತ ಆಚರಣೆ ಎಲ್ಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಸೂಚಕಗಳು. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಠದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು, ನೈತಿಕ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಎದುರಾಯಿತು. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ, ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸಂವಹನದ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮಠವು ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುವ, ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು.

ಈ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ ಜೀವಂತವಾಗಿತ್ತು. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಚಾರ, ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷಾ ಸಂಗ್ರಹ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದವು. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಚರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ, ಮಠದ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಪುನರುತ್ಥಾನ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಡ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿಯ ಸುಧಾರಣೆ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಶಿಸ್ತಿನ ಪುನರ್‌ಸ್ಥಾಪನೆ. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಕ್ರಮ, ದಾಸೋಹ ಸಮಯ, ಭಿಕ್ಷಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆ–ಎಲ್ಲವು ಹೆಚ್ಚು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಈ ಶಿಸ್ತಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಠವು 1945 ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಗುರುಗಳ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ದೃಢವಾದ ನೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ (ಕ್ರಿ.ಶ. 19–04–1945) ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗದ ಫಲವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಭದ್ರತೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು, ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವರ್ಧಿತವಾಯಿತು. ಈ ನೆಲೆ ಮುಂದಿನ ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಸಂಘಟನಾ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು.

ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ಮಠಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪ ವಾಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಶ್ರೀಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಈ ಮೂರೂ ಹಂತಗಳ ಸಂಯೋಗವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 17

ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟವೂ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ಮಠಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆತ್ಮವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ವಾಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ನಡೆಯಿತು. ನಂತರ ಶ್ರೀಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹಾಸಿತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿ, ಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಹಂತವೇ ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲ. ದಿನಾಂಕ 03–11–1949 ರಂದು ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ, ಪರಂಪರೆಯೊಳಗೇ ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಲಭ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

1949ರ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತ. ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಕಾನೂನುಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪುನರ್‌ರಚನೆಗಳು ಪರಂಪರಾಗತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿದವು. ಇಂತಹ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಪೀಠವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನೇ ಅಲ್ಲ, ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಹ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅದು ಮಠವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನೊಳಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಭೂಮಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳ ನಿಯಮಿತತೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ಸಂವಹನ–ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಮಠವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ. ಈ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಕೇವಲ ಪರಂಪರಾಗತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರದೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತು.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದರೆ, ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಕೇಂದ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಪೂಜೆ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ದ್ವೈತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ವ್ಯಾಪಕವಾಯಿತು, ದಾಸೋಹದ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ನೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಮತ್ತು ಭಕ್ತವಲಯ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಶಕ್ತಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು.

ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ ನಡೆದಿರುವುದೂ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಗೋಶಾಲೆ ಕೇವಲ ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರದೆ, ಮಠದ ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪೂರಕವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು ಮುಂತಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅಭಿಷೇಕ, ಪ್ರಸಾದ ಮತ್ತು ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಮಠದ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಮಠವು ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊರಗಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಿಸ್ತಾರ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಮಂಟಪಗಳು, ಆವರಣಗಳು, ಅತಿಥಿಗೃಹಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲಾಯಿತು. ಈ ವಾಸ್ತು ವಿಸ್ತಾರವು ಭಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭಾವದ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಹೃದಯವಾದ ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದರು. ದೈನಂದಿನ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ, ಉತ್ಸವಕಾಲದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನ, ಯಾತ್ರಿಕರು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸೇವೆ–ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದವು. ದಾಸೋಹವು ಕೇವಲ ಅನ್ನದಾನವಲ್ಲದೆ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಮಠದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿತು. 16 ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳ ನಿಯಮಿತತೆ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ಮರಣೆಗಳು ಬಲಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಠದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗುರುತನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಠವು ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನದ ಸಂದೇಶಗಳು ಮುಂದುವರಿದವು. ಈ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಪದ್ಧತಿ, ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ–ಎಲ್ಲವು ಆಧುನಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸೂಚಕಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸಂಕೇತ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳ ಮೂಲಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಅಚಲವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಈ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಗೊಂಡಿತು. ಅದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾದಿತು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಯಿತು, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿತು. ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮೂರು ಹಂತಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಾಪಕನ ತಪಸ್ಸು ಮಠಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಶ್ರೀಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿತು. ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಸಂಗಮವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶಕ್ತಿಯ ತ್ರಿವೇಣಿಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಅದರ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 18

ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ – ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿ ಯುಗ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಒಂದೇ ಯುಗದ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವಲ್ಲ. ಸ್ಥಾಪಕನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದುರಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗವು ಮಠಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಅದನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಹಂತದ ನಂತರ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಅಂಚಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಸಂಕ್ರಮಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಯುಗವು ಮಠದ ಆಧುನಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಧುನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರದಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸಾಗುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದವು. ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ, ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತಾರ, ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಂಪರಾಗತ ಮಠಗಳ ಮುಂದೆ ಹೊಸ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಂದವು. ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರ ಪ್ರಭಾವ ಕುಗ್ಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮಾಜದ ಬದಲಾದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವೇ ಶ್ರೀತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲ.

ಶ್ರೀತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಯುಗವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹಂತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಮೂಲ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಆರಾಧನೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ–ಎಲ್ಲವು ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿದವು. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಗೌರವ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ವಾರ್ಷಿಕ ಆರಾಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳ ನಿಯಮಿತ ಆಚರಣೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಹದಿನಾರು ಪೂಜ್ಯರ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಹರಿವು ಯಾವುದೇ ಕಡಿತವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆಯೇ ಮಠದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿತು. ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠವು ತನ್ನ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿತು; ಇದು ಮುಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು.

ಈ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಯಿತು. ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಂಡಿತು. ಉತ್ಸವಗಳು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿರದೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಸಮೂಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸಂಕೇತ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಂವಹನ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಲಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದವು.

ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ನವೀಕರಣ ಈ ಯುಗದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ. ಗ್ರಾಮಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ನೇರ ಉಪದೇಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಲೆಗಳು, ಭಕ್ತಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಿಬಿರಗಳ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಯುವಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ದಾಸೋಹದ ಅರ್ಥವೂ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ರೂಪ. ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ– ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಯುಗದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನೆರವು, ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರಗಳು, ಅಗತ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ, ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರಪೀಠ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಎಲ್ಲವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣ ನಡೆಯಿತು; ಆದರೆ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನವೀಕರಣದ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಸಾಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ, ಮಠವು ಯುವಪೀಳಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಶಿಬಿರಗಳು, ಗ್ರಂಥಪ್ರಚಾರ, ಚರ್ಚಾಸತ್ರಗಳು – ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳ

ಮೂಲಕ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಪರಂಪರೆ ಕೇವಲ ಹಿರಿಯರ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯೂ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉತ್ಸವಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ, ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. ಮಠವು ಸಮಾನತೆಯ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು ಎಂಬುದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ನಿರಂತರತೆಯ ಸೂಚನೆ.

ಆಧುನಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಾಖಲೆಪದ್ಧತಿ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳು, ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆ–ಎಲ್ಲವು ಅಧಿಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಈ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮಠದ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಮಠವನ್ನು ನಂಬಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಕಾಣತೊಡಗಿದರು.

ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ–ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಯುಗದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಮತೋಲನ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸಂಕೇತ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ–ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆ–ಈ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ಅಚಲವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ನಿರ್ವಹಣೆ, ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಸಂಪರ್ಕ ಆಧುನಿಕ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮಠವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ವಿಸ್ತೃತ ಭಕ್ತವಲಯ ಹೊಂದಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಉತ್ಸವಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದವು; ಮಠದ ಗುರುತು ವ್ಯಾಪಕವಾಯಿತು.

ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ – ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿ ಯುಗವನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಧುನಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಂತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವಿಸ್ತಾರ–ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಮಠವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿವೆ. ಸ್ಥಾಪಕನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಹರಿವು, ಪುನರುತ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನಾ ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಚರ–ಸ್ಥಿರ ಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂಬ ನಿರಂತರ ಚಕ್ರದ ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 19

ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವ

ಯಾವುದೇ ಮಠವು ಕೇವಲ ಪೂಜೆ–ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಾಲದ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮಠವು ಮಾತ್ರ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಜನಜೀವನದ ನೋವು–ನಲಿವು, ಹಬ್ಬ–ಹರಷ, ಸಂಕಷ್ಟ–ಸಹನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿದಾಗ, ಅವು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಶ್ರಯವಾಗದೆ, ನೈತಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಇಂತಹ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಜೀವಂತ ಸಂಸ್ಥಾನ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳು–ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ, ಪಂಚಾಚಾರ–ಅಷ್ಟಾವರ ಕೇವಲ ಉಪದೇಶಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ನಿತ್ಯಾಚರಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಈ ತತ್ವಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪವೇ ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವ, ಗದ್ದುಗೆ ಸ್ಮರಣೆ, ಜಲಕೇಂದ್ರಿತ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನಾಡಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವು ಕೇವಲ ದಾನಧರ್ಮವಲ್ಲ; ಅದು ಧರ್ಮದ ನೈಜ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಶರಣನು ತನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ತತ್ವವು ಸದಾಚಾರ ಮತ್ತು ಗಣಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವವು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಬದುಕಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಜೀವನ, ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿತವಾದ ಭೂಮಿಗಳು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ನೀಡಿದವು. ಈ ಸ್ಥಿರತೆಯೇ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಮೂಲಬಲ. ಯಾತ್ರಿಕರು, ಜಂಗಮರು, ದರಿದ್ರ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮಠದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದರು. ಇಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹವು ಕೇವಲ ಅನ್ನ ನೀಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾನತೆಯ ಘೋಷಣೆ. ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಸಂಪತ್ತಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭೋಜನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಶರಣತತ್ವವು ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಕೇತವಾದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯು ಕೇವಲ ಪೂಜ್ಯ ವಸ್ತುವಲ್ಲ; ಅದು ಕಾಯಕಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಗೌರಿಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ತೆರಳುವ ಆಚರಣೆ ಮಠವನ್ನು ಗ್ರಾಮಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿದೆ. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವವು ಇಲ್ಲಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮಾತಾಗದೆ, ಜೀವಂತ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಧ್ಯಾನ ಅಥವಾ ಪೂಜೆಯಲ್ಲ; ಅದು ದುಡಿಮೆ, ಸಹನೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ಬದುಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಕಠಿಣ ಸಂಕೇತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಯಕಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಮೂಹಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬಲಗೊಂಡವು.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಉತ್ಸವಗಳು ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೈತನ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕಗಳು. ಜಲಕೇಂದ್ರಿತ ಆಚರಣೆಗಳು, ಗುರುಭೂತಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯ ಆರಾಧನೆ – ಈ ಎಲ್ಲವು ಜೀವಂತ ಆಚರಣಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗ. ಉತ್ತರಮುಖಿಯಾದ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮೂರ್ತಿಯ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು, ಜಲಕೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭವು ಕೆರೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಠದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಜಲಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಬೆಸೆಯುತ್ತವೆ. ಉತ್ಸವಗಳು ಸಮೂಹಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಬ್ಬವು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ; ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಚಯ ಉತ್ಸವಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉತ್ಸವವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾಠಶಾಲೆ.

ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಸ್ಥಾವರ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವುದು ಮತ್ತು ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವುದು, ಚರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸ್ಥಳವಲ್ಲ; ಅವು ಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯರೂಪ. ಗದ್ದುಗೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಆರಾಧನೆಗಳು ಗುರುಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಗುರುನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆರಾಧನೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನೆನಪಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಸ್ಮೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಪರಂಪರೆ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ ಧಾರಣೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿತ್ಯಾಚರಣೆಯ ಶಿಸ್ತಿನ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿವೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿವಾದಗಳು ಉಂಟಾದಾಗ ಮಠದ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವುದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ಗುರುಗಳು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಮಠವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವ, ಪೂಜಾ ಸಿದ್ಧತೆ, ಅಲಂಕಾರ – ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಕ್ರಿಯ

ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣೆಯರ ಸ್ಥಾನ ಇರುವುದರಿಂದ, ಮಠವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಬಲಗೊಂಡಿತು.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ದಾಸೋಹದ ಮೂಲಕ ಬಡವರಿಗೆ ನೆರವು ದೊರೆಯಿತು. ಕೃಷಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಾನಧರ್ಮ ವೃದ್ಧಿಯಾದರೆ, ಬರಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಆಶ್ರಯಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಈ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆ ಮಠ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಟುತವಾಗಿ ಬೆಸೆಯಿತು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನಾ ಯತ್ನಗಳು ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿವೆ. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡರೆ, ನಂತರದ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಯು ಮಠವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಧುನಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸಮತೋಲನ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಠವು ಕೇವಲ ಭೂತಕಾಲದ ಸ್ಮಾರಕವಾಗದೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಜೀವಂತ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತು ನಾಗದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿರುವುದು, ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಳಿಸದೆ, ತನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಅಸ್ತಿತ್ವದ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದು ಸಂಘರ್ಷವಲ್ಲ; ಸಂವಾದದ ಧರ್ಮ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ ಅದರ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ನಿರಂತರತೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರುಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಪರಂಪರೆ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವ, ಗದ್ದುಗೆ ಆರಾಧನೆ, ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲವು ಒಂದಾಗಿ ಜೀವಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ. ಜಲ, ವನ, ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಮಠ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬನೆಯೇ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಶಕ್ತಿ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಾತಾಗದೆ, ಗ್ರಾಮಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನಾಡಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮತೋಲನದ ಕಂಬ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 20

ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಠದ ವೃತ್ತಾಂತವೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಅದರ ಆಂತರಿಕ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಮಠವು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಾಲ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗಿನ ಜೀವಂತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತಿದೆ. ಆ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹರಿವು ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶೈವ ನೆಲೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವು ಒಂದೇ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಒಂದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಾರಣ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಈ ಸಂವಾದವೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು, ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಪೂಜೆ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಶರಣಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ – ಈ ಮೂರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹರಿವುಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಕೇವಲ ದೇವಾಲಯಕೇಂದ್ರಿತ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಅರಣ್ಯ, ಪರ್ವತ, ಜಲ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಬೆಳೆದ ಜನಪದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಆರಾಧನೆ ಪ್ರಕೃತಿನಿಷ್ಠ. ಅರಣ್ಯದ ಮೌನ, ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗಂಭೀರತೆ, ಜಲಧಾರೆಗಳ ಶುದ್ಧತೆ–ಎಲ್ಲವು ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಗ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಯೇ ಈ ಪ್ರಕೃತಿನಿಷ್ಠ ಶೈವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆರೆ, ವನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನ ವಾತಾವರಣ ಮಠದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯ ಜನಪದ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈರಾಗ್ಯಪರ ಶೈವ ದರ್ಶನ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವನ ಅನುಭವ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಪುರಾತನತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ದೇವಾಲಯವು, ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಪೂಜೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ದೃಢ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿವಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಂತರದ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಶರಣಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿಚ್ಛೇದನ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಒಂದು ನಿಧಾನವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ದೇಹದೊಳಗಿನ ಆರಾಧನೆಗೆ ಸಾಗುವ ದಾರಿಯೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಎರಡು ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸೇತುವೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯ ಸ್ಮೃತಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದಿದೆ; ಅದೇ ವೇಳೆ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಆಂತರಿಕ ಆರಾಧನೆಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಆರಾಧನೆ ಸಾಮೂಹಿಕ, ಉತ್ಸವಮಯ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಕೇಂದ್ರಿತ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಆರಾಧನೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಾಚರಣಾಧಾರಿತ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿವೆ. ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಆರಾಧನೆಗಳು, ಗದ್ದುಗೆ ಸ್ಮರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳು ಬಾಹ್ಯ ಶಿವಪೂಜೆಯ ರೂಪವಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದಿನನಿತ್ಯದ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಶರಣನ ಆಂತರಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗ. ಇದರಿಂದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಎರಡು ಮುಖಗಳು ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಒಂದನ್ನೊಂದು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ಪರಸ್ಪರ ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮನ್ವಯವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಬಲ.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ "ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೃದಯ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ. ಭಜನೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಪಾದಯಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಹೆಸರು ಧ್ವನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಧ್ವನಿಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿ ಪರಸ್ಪರ ದೂರದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಂತ್ರಜಪ, ಜಂಗಮರ ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಎಲ್ಲವು ಒಂದೇ ಶಿವಭಾವದ ವಿವಿಧ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು.

ಜಂಗಮ ಕಾಯಕಪರಂಪರೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ. ಜಂಗಮರು ಸಂಚರಿಸಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯೂ ಸಂಚಾರಿ ಸ್ವರೂಪದ್ದೇ ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಪಾದಯಾತ್ರೆಗಳು, ಹಬ್ಬಗಳು ನಿರಂತರ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕವೇ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈ ಸಂಚಾರಿ ಶೈವ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಳವಾದ ಸಾಮ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಧರ್ಮವು ಒಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಹರಿದುಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಸ್ಥಿರಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಜಂಗಮರ ಚರಸಂಚಾರ ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಉತ್ಸವಗಳು ಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮೂಹರೂಪ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸೋಹ, ಆರಾಧನೆ, ಮಂತ್ರಜಪ ಎಲ್ಲವು ಒಂದೇ ವೇಳೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸಮೂಹ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಉತ್ಸವಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಮೃತಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನ ಅನುಭವ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ಸವಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ.

ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯ. ವಿಭೂತಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಂಕೇತ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ

ಅಂಕಿತನಾಮದಲ್ಲಿಯೇ “ಬೂದಿ” ಎಂಬ ಪದ ಅಡಗಿರುವುದು ಈ ವೈರಾಗ್ಯಪರ ಶೈವ ಭಾವದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ದೇಹದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ನೆನಪು.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಪುರಾತತ್ವ ಹಂತ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ – ನಂದಿ ದೇವಾಲಯದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿವಪೂಜೆ. ಎರಡನೆಯದು ಮಧ್ಯಯುಗ ಹಂತ – ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಶರಣಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮೂರನೆಯದು ಆಧುನಿಕ ಹಂತ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ. ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಲ್ಲ; ಅವು ಒಂದೇ ಹರಿವಿನ ವಿಭಿನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶೈವ ಗುರುತಿನ ಸಂಕೇತ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ಗುರುತನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಶೈವ ಗುರುತನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ, ಮಠದ ಉತ್ಸವಗಳು ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಸಮೂಹ ಶೈವ ಗುರುತನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಈ ಎರಡೂ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವ ಭಾವನೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆ ಉಳಿಯಲು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯದ ಅವಶೇಷಗಳು, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಎಲ್ಲವು ಕೇವಲ ಭೂತಕಾಲದ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾಹದೇಶ್ವರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆ ಪರಸ್ಪರ ಅವಿಭಾಜ್ಯ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಪೂಜೆ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪಕ ಗುರುಗಳ ವೈರಾಗ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಈ ಮೂರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹರಿವುಗಳು ಒಂದೇ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಶ್ವಾಸವಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ನೆಲ, ಜಲ, ವನ ಮತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ಸಂಗಮವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶಾಶ್ವತತೆ. ಈ ಶಾಶ್ವತತೆಯೇ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೀವಂತ ಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 21

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ರಾಜಕೀಯ – ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮಠಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅದು ಅಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಮಠವು ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು, ಯಾವ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು, ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಭೂಮಿಯ ಹಂಚಿಕೆ, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗ್ರಾಮ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅದರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಉತ್ತರವೇ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ಆಳವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು, ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತದವರೆಗೆ ನಡೆದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂವಹನಗಳ ನಡುವೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆ. ಈ ರಾಜಕೀಯ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಿನ್ನಲೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ, ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶೈವ ಆರಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವು ಗ್ರಾಮಸಂಘಟನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೂದಾನ, ದೀಪದಾನ, ಗಾಣದಾನ ಮುಂತಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇದ್ದು, ಅವುಗಳ ಆದಾಯದಿಂದ ಪೂಜೆ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಗಾಣದ ಒರಳುಕಲ್ಲು, ನಂದಾದೀಪಕ್ಕಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಹಜ. ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವಾದರೂ, ಅದರ ನೆಲೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತ್ತು.

ಚೋಳರ ನಂತರ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಚಂಗಾಳ್ವ ವಂಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ಸೂಚನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಚಂಗಾಳ್ವರು ಚೋಳರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಂಢಲಿಕರಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಧಿಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂಧಿಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಾಗ ಸಂಭವಿಸಿದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಚಂಗಾಳ್ವ – ಚೋಳ – ಹೊಯ್ಸಳ – ವಿಜಯನಗರ ಎಂಬ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮಗಳ ನಡುವೆ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಂತಹ ಗ್ರಾಮಗಳು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆಯೇ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಲು ಅನುಕೂಲಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು ಮಠದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶವಾಯಿತು.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನದ ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1669) ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಗ್ರಾಮವು ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತದ ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಧರ್ಮ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸಮನ್ವಯ ಮಾದರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಎಲ್ಲವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆ ದೊರಕಿತು. ಆಡಳಿತದ ಅನುಮತಿ ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಮಠವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಂಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಈ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೋಟೆ ಅಥವಾ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಪುರಾವೆಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮವಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಎತ್ತರದ ಮಂಟಪವು ಹಿಂದೆ ಕೋಟೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಕಾವಲು ಗೋಪುರವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪುರಾವೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆಡಳಿತದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಮಠಗಳು ಭೂದಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆತಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಠದ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಭೂಮಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳು ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪೋಷಿತವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉತ್ಪಾದನೆಯೇ ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಿತು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕತ್ವ, ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವು. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಠವು ಆಡಳಿತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಠದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಉದಾಹರಣೆ.

ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದದ್ದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರ ಹೆಸರು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿರುವುದು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಗ್ರಾಮ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರದೆ, ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಮಠವು ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ರೂಪ ಪಡೆದಿತು. ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಕಾಸ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವಿಕಾಸವು ರಾಜಕೀಯ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಠವು ತನ್ನ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಡಳಿತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಠವು ತನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಡಳಿತದೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಸಾಧಿಸಿದ ಕಾರಣವೇ ಅದರ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಅಗತ್ಯ ಸದಾ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಠವು ಉತ್ತರ ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಘಟನಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮಠವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊಂದಿಸಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಚೋಳರಿಂದ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆರಂಭವಾದ ರಾಜಕೀಯ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂವಾದವು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರಾವೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಶಕ 1591 ರ ಶಾಸನದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಉಲ್ಲೇಖದವರೆಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂವಹನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ. ಚಂಗಾಳ್ವ–ಚೋಳ–ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಮಠವು ತನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದೇ ಸಮತೋಲನ ಅದರ ಶಕ್ತಿ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ನಡುವಿನ ಈ ಸಂವಾದವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಅಗಾಧತೆ ಮತ್ತು ಆಳವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 22

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ

ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಅದರ ತತ್ವ, ಗುರುಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮಠದ ಭೌತಿಕ ರೂಪ–ಅದರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಆವರಣ ವಿನ್ಯಾಸ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಕೆರೆ–ವನ–ಮಂಟಪಗಳ ಸಂಬಂಧ–ಇವುಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ, ಮರದ ಕೆತ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಂಟಪದ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕೆರೆಯ ಮಧ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಗ್ರಾಮವಿನ್ಯಾಸದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಮಠದೊಳಗಿನ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು, ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಕೆತ್ತನೆ, ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯದ ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳು ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡು ಪಾವನ ಸ್ಥಳ–ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತಾತ್ವಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಂಯೋಜನೆ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಳ ಆಯ್ಕೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಲ್ಲ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ, ಅದರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವನಪ್ರದೇಶ, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ ಈ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಸರವೇ ಮಠದ ಸ್ಥಳ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆಯ ಗ್ರಾಮವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ. ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ದೇವಾಲಯ ಅಥವಾ ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಕೆರೆ ಶುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತ; ಜಲದ ಸಮೀಪ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಪೂಜೆ ಅನುಕೂಲಕರ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠವು ಕೆರೆಯೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವುದು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿನ್ಯಾಸವು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ "ಜಲ – ಶುದ್ಧಿ – ಧರ್ಮ" ಎಂಬ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆ ದೇಹವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಮಠ ಆತ್ಮವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ: ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಕೇಂದ್ರ

ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಳೆತ್ತರದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ "ಕಂತೆಸ್ವಾಮಿ" ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬೆತ್ತ, ಕತ್ತಿ, ಜೋಳಿಗೆ, ಜಂಗುಗಳು ಇರುವುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಈ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಕೇಂದ್ರ. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗೃಹ ಹೇಗೋ, ಮಠದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಹಾಗೆ. ಇದು ಕೇವಲ ವಸ್ತು ಅಲ್ಲ; ಸಂಕೇತ. ಉಕ್ಕು

ಕಠಿಣತೆಯ ಸಂಕೇತ; ಕಂತೆ ಧಾರಣೆಯ ಸಂಕೇತ. ಈ ಸಂಕೇತ ಮಠದ ತತ್ವವನ್ನು ಭೌತಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆ, ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿರುವ ಕಂತೆಯ ಪೂಜೆ–ಇವು ಮಠದ ತತ್ವ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ನಡುವಿನ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ .

ಗದ್ದುಗೆಗಳು: ಸ್ಮೃತಿಯ ಸ್ಥಾವರ ಶಿಲ್ಪ

ಮಠದ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕೇವಲ ಸಮಾಧಿಗಳು ಅಲ್ಲ; ಅವು ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆ ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿದೆ. ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಳ ವಿನ್ಯಾಸವು ಮಠದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ದೃಶ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದ ಗದ್ದುಗೆ ಮಠದ ಆರಂಭದ ಸಂಕೇತ. ಒಳಾಂಗಣದ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂಕೇತ. ಹೀಗಾಗಿ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಗುರುಪರಂಪರೆ ಯಲ್ಲಿನ ಹದಿನಾರು ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಜಡೆಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರೆಸಿರುವುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಸಂಸ್ಕೃತಿ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು: ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆ

ಮಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯವು ಇಂದಿಗೆ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ . ಶಿವಲಿಂಗ, ನಂದಿ, ಮತ್ತು ನಾಗದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಹಲವಾರು ಪದರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಾವನ ಸ್ಥಳಸ್ವರೂಪದತ್ತ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ನಂದಾದೀಪದ ಎಣ್ಣೆಗಾಣದ ಒರಳುಕಲ್ಲು, ಮಂಟಪದ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಾವೆಗಳು ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮಠವು ಈ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಸದಾಗಿರದೆ, ಹಿಂದಿನ ಪವಿತ್ರತೆಯ ನಿರಂತರತೆಯಾಗಿದೆ.

ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳು: ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ವಿಕಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಕೆತ್ತನೆ, ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸದ ಬಾಗಿಲು–ಕಿಟಕಿಗಳು, ವಿಶಾಲ ಆವರಣ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಸೌಂದರ್ಯಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಸಗ್ರಾಹಕತೆಯ ಪ್ರತಿಫಲನವಾಗಿವೆ. ಮರದ ಶಿಲ್ಪವು ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರವಲ್ಲ; ಅದು ಧರ್ಮದ ಸೌಂದರ್ಯಭಾವ. ಕಂಬಗಳ ಕೆತ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಲತಾವಳ್ಳಿ, ಪುಷ್ಪಾಕೃತಿ, ಶೈವ ಸಂಕೇತಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಸಂಕೇತಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಉಪಯೋಗದ ಕಟ್ಟಡವಲ್ಲದೆ, ಕಲಾಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಸಭಾಮಂಟಪ: ಸಮೂಹಸಂವಹನದ ಸ್ಥಳ

ಮಠದ ಮಂಟಪವು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಕ್ರಮದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ; ಅದು ಸಭಾ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ, ಮಂತ್ರಜಪ, ದಾಸೋಹ, ಆರಾಧನೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳು ಅವಿರತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮಂಟಪವು ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಖ. ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯದ ಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಮಠದ ಸಭಾಮಂಟಪ ಎರಡೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಹನದ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಈ ನಿರಂತರತೆಯೇ ಮಠದ ಜೀವಂತತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಗೋಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆವರಣ

ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ನಡೆದಿರುವುದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಗೋಶಾಲೆ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗ. ಗೋಮಾತೆಯ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉಪಯೋಗ ಪೂಜಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ. ಕೃಷಿ ಆವರಣವು ಮಠದ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಠವು ಕೇವಲ ದಾನಕ್ಕೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರದೆ, ಕೃಷಿ ಮೂಲಕವೂ ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪವಿತ್ರ ಮಾರ್ಗ: ಕೆರೆದಿಂದ ಮಠದವರೆಗೆ

ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆರೆಯ ದಡದಿಂದ ಮಠದವರೆಗೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಪವಿತ್ರ ಮಾರ್ಗದ ಸಂಕೇತ . ಈ ಮಾರ್ಗವು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ದಾರಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಯಾಣ. ಕೆರೆಯ ಜಲದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಗೊಂಡ ದೇಹ, ಮಠದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಗೊಂಡ ಆತ್ಮ–ಈ ಕ್ರಮವೇ ಪವಿತ್ರ ಮಾರ್ಗದ ಅರ್ಥ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ರೂಪಕ

ಮಠದ ಸ್ಥಳ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ರೂಪಕ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ, ಹೊರವಲಯ – ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ, ಮಧ್ಯವಲಯ – ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವನ, ಆಂತರಿಕ ವಲಯ – ಮಠ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ. ಈ ಮೂರು ವಲಯಗಳು ಶರಣನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಯಾಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ – ಲೋಕ – ಶುದ್ಧಿ – ಲಿಂಗಾನುಭವ.

ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಠದ ಭೌತಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿವೆ. ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ದುರಸ್ತಿ ಅಲ್ಲ; ಸ್ಮೃತಿಯ ಕಾಪಾಡಿಕೆ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಇತಿಹಾಸದ ದಾಖಲೆ. ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಅದರ ತತ್ವದ ದೃಶ್ಯರೂಪ. ಕೆರೆಯ ದಡದ ಗದ್ದುಗೆ ಮಠದ ಆರಂಭವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಒಳಾಂಗಣದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮ ಗುರುತನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಚೋಳರ ದೇವಾಲಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ನೆಲೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಳವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಭೌತಿಕ ರೂಪಗಳು ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಡವಲ್ಲದೆ, ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ತತ್ವವು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಸ್ಮೃತಿ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಪರಂಪರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 23
ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಭವಿಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಕೇವಲ ಭೂತಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ; ಅದು ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೂ ಹೌದು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಗುರುಪರಂಪರೆ, ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ, ದಾಸೋಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉತ್ಸವ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಹರಿವು ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯದ ನಂತರವೂ ಮುರಿಯದೆ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1669) ರ ಶಾಸನದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಉಲ್ಲೇಖದವರೆಗೆ ಈ ನೆಲೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಮೃದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಇಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಮನ್ವಯವೇ ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿ.

ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಒಂದೇ ಆಯಾಮದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ಥಾವರ ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಎಂಬ ಎರಡು ಪರಿಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು. ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಗುರುಪರಂಪರೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುವ ನೈಜ ಸಂವಹನ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಈ ಎರಡೂ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ. ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸ್ಥಾವರ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಶ್ಯರೂಪವಾಗಿದ್ದರೆ, ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪಂಚಾಚಾರ–ಅಷ್ಟಾವರಣದ ಆಚರಣೆಗಳು ಜಂಗಮ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ರೂಪ. ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅರ್ಥ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ಮಠದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯ, ಗಾಣದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಶೈವ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ, ಶಿಲ್ಪಶೈಲಿ, ನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಳಕೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಅಳತೆಚಿತ್ರಣ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ವಿವರವಾದ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ದಾಖಲಾತಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಇದು ಕೇವಲ ದುರಸ್ತಿ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ; ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ.

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಠದ ರಾಜಕೀಯ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಮುಖ ದಾಖಲೆ. ಇಂತಹ ಶಾಸನಗಳು, ಭೂದಾನ ಪತ್ರಗಳು, ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದ ದಿನಾಂಕಗಳು, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿತ ದಾಖಲೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಚದುರಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಆರ್ಕೈವ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಕೈವ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧಕರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ನೆನಪುಗಳಿಂದ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆ.

ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಜೀವಂತ ಶಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಪಾಲು ಮಾಹಿತಿ ಮೌಖಿಕ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರು, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಅನುಭವಗಳು, ನೆನಪುಗಳು ಮತ್ತು ಕಥನಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮಸುಕಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಕಲ್ಲಿನ ಶಾಸನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ; ಅದು ಭಾವನೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಳಗಿನ ಚಲನವಲನವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಗ್ರಹ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ರಚನೆಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಆಚಾರಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತಾತ್ವಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ, ಪಂಚಾಚಾರ–ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಆಳವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊತ್ತಿವೆ. ಈ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂವಾದಗಳು, ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಮತ್ತು ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಟ್ಟದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಮಠವು ವಿಷಯವಾಗಬಹುದು.

ಭವಿಷ್ಯದ ಪರಂಪರೆ ಯುವಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಯುವಪೀಳಿಗೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಹೋದರೆ, ಪರಂಪರೆ ಕೇವಲ ಆಚರಣೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ–ತತ್ವ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ಶಿಬಿರಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಠಮಾಲೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಠದ ಪುರಾತತ್ವ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಶೈವ ತತ್ವ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬಹುದು. ಇದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಓದಿದ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಅನುಭವಿಸಿದ ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವನಪ್ರದೇಶ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರ. ಈ ಜಲ – ವನ – ಮಠ ಸಂಬಂಧವು ಕೇವಲ ಭೌಗೋಳಿಕವಲ್ಲ; ಅದು ತಾತ್ವಿಕವೂ ಹೌದು. ಹೀಗಾಗಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಠದ ಭವಿಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗವಾಗಬೇಕು. ಕೆರೆಯ ಶುದ್ಧೀಕರಣ, ವನಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನವಸಸಿ ನೆಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಮುಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಮಠದ ಇತಿಹಾಸ, ಗುರುಪರಂಪರೆ, ಉತ್ಸವಗಳು, ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು–ಎಲ್ಲವು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಾಲತಾಣ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಕೈವ್ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಲೆಗಳು ಮಠದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಿಂದ ವಿಸ್ತೃತ ವಲಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದು. ಇದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನವಯುಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವ ಸೇತುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕುರಿತು ಪೌರಾಣಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪವಾಡ ಕಥೆಗಳು ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗ. ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಧರೆಗೆ ಇಳಿದ ಶಿವನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಅಗತ್ಯ. ಮುಖ್ಯ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ, ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಪುರಾವೆಗಳು; ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪವಾಡಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಈ ವಿಭಜನೆ ಸಂಶೋಧನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಂಜಸ. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪವಾಡ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ; ಅವು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಸತ್ಯಗಳು.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆ, ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತು, ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಂಡ ಮಹತ್ತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ. ಇದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಮಠದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಗ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ. ಪರಂಪರೆ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ "ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಚರಿತೆ" ಎಂಬ ಕೃತಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥವಾಗದೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ದೀಪವಾಗಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಆಶಯ.

ಪರಿಶೋಧ 24

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರು 2003ರ ಮಾರ್ಚ್ 24ರಂದು ಮಾದಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರು 2023ರ ಜೂನ್ 6ರಂದು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲೇ ಬಿದ್ದು, ಅವರು ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮಠವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಹೊಣೆ ವಹಿಸಿದರು.

ಪೀಠಾರೋಹಣದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಅವರು ದೃಢವಾದ ನೆಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಮಠದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ, ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಠದ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಆದಾಯವನ್ನು ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಠದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಸೇವೆಗೆ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ 'ಶ್ರಮ–ಸೇವೆ–ಸಮರ್ಪಣೆ' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಮಠವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ಅನ್ನದಾಸೋಹ ಕಲ್ಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಬಲಗೊಂಡಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ, ಮಠದವತಿಯಿಂದ ಹುಣಸೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಊಟೋಪಚಾರ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮಹತ್ವದ ಸಹಾಯ ದೊರೆಯಿತು. ಇದೇ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ 2003ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಪಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

2004ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹುಣಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಸಭೆ–ಸಮಾರಂಭಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ ಮಂಗಳ ಮಂಟಪ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಲಿ ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿತು. ಇದು ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸುವ

ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಠದ ಅಸ್ಮಿತೆಯಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅವರು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸಿದರು. 2003ರಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 264 ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪೂಜೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿರುವುದು ಈ ಶ್ರದ್ಧಾ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ಸವಗಳ ಆಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನೂರಾರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಭಕ್ತರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿದರು. ದಾಸೋಹ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತರು ಮಠದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲಿನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾರ್ಚ್ 31ರಂದು ಅಥವಾ ಅದರ ಅಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆರಾಧನಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹಿರಿಯ ಸಂತರಿಗೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವ ದೃಢಚಿತ್ತದ ಆಚರಣೆ ಈ ಮಹೋತ್ಸವಗಳ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿದೆ.

2009ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಜಳಕೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರರ ಕೊಂಡೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ವರ ಪಡೆದ ನಂತರ ನಡೆಯುವ ಜಳಕೋತ್ಸವ–ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 50–60 ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುವ ಅಪರೂಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅವರು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಮಠದ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಂತವಾಗಿ 2005–06ರಲ್ಲಿ ಮಠ ನವೀಕರಣಗೊಂಡು, ನಾಡಹೆಂಚಿನ ಬದಲು ನವೀನ ಮಾದರಿಯ ಅಂಚುಗಳು, ಮಾರ್ಬಲ್ ನೆಲಹಾಸುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಭಕ್ತರ ಸೇವಾಭಾವ ಮತ್ತು ದಾನಧರ್ಮವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣ ಹಾಗೂ ಹೊರಾಂಗಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿದವು. 2015–16ರಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆ ಆರಂಭಿಸಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಠದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೇಗ ಪಡೆದಿತು. 2021ರಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಶಿವರಾತ್ರಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದ ಮಠದ ವರಾಂಗಣ ಗೋಪುರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಲಿ ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿತು. 2022ರಲ್ಲಿ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮಹಾಭಕ್ತರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಮರುನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಶಾಸಕರ ಅನುದಾನದಿಂದ ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. 2025ರಲ್ಲಿ ಮಠದ ಮಹಾದ್ವಾರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಲಿ ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿದ್ದು, ಅದರ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಶತಾಯುಷಿ ಶ್ರೀಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹೆಸರಿನ ಉದ್ದೇಶಿತ ಸಭಾಂಗಣ ನಿರ್ಮಾಣವೂ ಮಠದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು 2019ರಿಂದ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶರಣ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು. ತಾಲೂಕು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಲಿಂಗಾಯತ–ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜದ ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಏಕತೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬಸವ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಶರಣ ತತ್ವಗಳ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಅವರು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ, ಶ್ರೀಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ದಿನದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇವೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮುಂದೂಡಿದ ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿಯ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇವಾ ಬದುಕು ಮಠದ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಸಮಾಜದ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೂ ಬಲವಾದ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧ 25
ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀ ಮಠದ ಪಾತ್ರ : ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಕೇವಲ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಫಲವಲ್ಲ; ಕಾಲಾನುಸಾರ ಬದಲಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ವಿವೇಕದ ಫಲವೂ ಹೌದು. ಈ ವಿವೇಕವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವೆಂದರೆ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠ. ಈ ಸಂಗತಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕೆಲವು ಕೃತಿಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ, ಮಠವು ಸ್ವತಂತ್ರ ತಪೋಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ದೊಡ್ಡ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತಿನ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ಪ್ರಭಾವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಭೂಮಿ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಪೂಜಾಕ್ರಮದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಹಂತವು ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ದೊಡ್ಡ ಮಠಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಶಿಸ್ತಿನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು" ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸದಿದ್ದರೂ, ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮಾದರಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ ಹೌದು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಭೂಸಂರಕ್ಷಣೆ, ದಾಸೋಹದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಉತ್ಸವಗಳ ನಿಯಮಿತ ರೂಪ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಠಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ ಆದರ್ಶಗಳಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವೂ ಇದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಅದರ ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದ ನಂತರ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಸಂಘಟನಾ ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ. ಗೋಶಾಲೆ, ದಾಸೋಹ, ಉತ್ಸವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತು–ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಂವರ್ಧಿಸಲಾಯಿತು. ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ವಿವರಣೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಈ ಸಂಘಟನಾ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಮಠಗಳು ಹೇಗೆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿ

ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತೂರು ಮಠವೇ ಜೀವಂತ ಮಾದರಿ. ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೃತಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಆರಾಧನೆ, ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ, ದೀಪೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಸಮೂಹ ಸ್ಮೃತಿಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ದೊಡ್ಡ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೃತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ಸವಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಭಕ್ತವಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸೂಚನೆ ಎಂದರೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗುರುತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದು. ಇದು ಅವಲಂಬನೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಂವಾದ. ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು "ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ" ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಯುವಪೀಳಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಪದ್ಧತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿತು. ಹಿಂದಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಂತವನ್ನು "ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಧಿಕಾಲ" ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಧಿಕಾಲವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ದಾಟಲು ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದಂತಹ ಅನುಭವಸಂಪನ್ನ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಅಂತರರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟ. ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ, ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ – ಈ ಮೂಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಮಠ ಕೃತಿಯು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಈ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಇಡೀ ಕೃತಿಯ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ: ಸ್ಥಾಪನೆಯ ತಪೋಯುಗ, ಸಂಘಟನೆಯ ಯುಗ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಯುಗ. ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದಂತಹ ದೊಡ್ಡ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅನುಭವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕೃತಿ ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಆಳವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತೂರು ಶ್ರೀಮಠದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ, ಈ ಮಠದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಗೌರವಪೂರ್ಣ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಸಂಬಂಧ. ಇದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಾಲದೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠಕ್ಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದೇ ಇಡೀ ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸಂದೇಶವೂ ಹೌದು–ಪರಂಪರೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಅನುಭವಸಂಪನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಪರಿಶೋಧ 26

ನೆಲ, ಗುರು, ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಾರೋಪ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾವು ವಿವಿಧ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಶಾಸನೀಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ದರ್ಶನ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ, ಚರ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳದ ವಿನ್ಯಾಸ, ರಾಜಕೀಯ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ–ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಠದ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು "ನೆಲ–ಗುರು–ತತ್ವ–ಸಮಾಜ" ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯದಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ತೀರ್ಮಾನ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ನೆಲೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ, ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ವನಪ್ರದೇಶ, ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜಾಲ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಭೂಮಿಗಳು–ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಶಿವಲಿಂಗ–ನಂದಿ ದೇವಾಲಯ, ಎಣ್ಣೆಗಾಣದ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮಂಟಪದ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಶೈವ ಆರಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1591 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1669) ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಮೂಡಮಾದಳಿ" ಗ್ರಾಮವು "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಈ ನೆಲೆಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ; ಅದು ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ.

ಈ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಆತ್ಮ ತುಂಬಿದವರು ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರಲ್ಲಿ ಅವರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರ ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. "ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತನಾಮವೇ ವಿಭೂತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಸ್ಮರಣೆ; ಅಹಂಕಾರದ ಕರಗುವಿಕೆಯ ಸಂಕೇತ.

ಈ ತತ್ವವೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಂತರ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದು ಮಠದ ಜೀವಂತತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಪ್ರತಿ ಗುರು ತನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಠವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೂ, ಮೂಲ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಮಠವು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಧಾರದತ್ತ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಹೃದಯ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ "ನಮಃ ಶಿವಾಯ", ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಅಡಿಪಾಯ. "ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ" ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಘೋಷಣೆ. ಉಕ್ಕು ಕಠಿಣತೆಯ ಸಂಕೇತ; ಕಂತೆ ಧಾರಣೆಯ ಸಂಕೇತ. ಈ ಎರಡರ ಸಂಯೋಜನೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇವಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಶಿಸ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿತ್ಯ ಆರಾಧನೆ ತತ್ವವನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಂತೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಪರಸ್ಪರ ವಿಭಿನ್ನವಲ್ಲ, ಅವು ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ತತ್ವ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರದೆ, ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ದಾಸೋಹವು ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೊಪ್ಪಲುಗಳ ಜೀವನ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಉತ್ಸವಗಳು ಸಮೂಹಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು; ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾವರಗೊಳಿಸಿತು. ಪಂಚಾಚಾರ–ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ ಆಚರಣೆ ಗ್ರಾಮಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠವು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟುವುಗಳಲ್ಲ. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವ ಪುರಾವೆಗಳು, ಅಗ್ರಹಾರ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರದ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತದ ನೆಲೆ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳು ಮಠದ ವಿಕಾಸವು ಸಂಘಟಿತ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ನಡೆದಿತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ, ಪೂರಕಗಳೆಂಬ ಸತ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವೂ ಈ ಸಮನ್ವಯದ ದೃಶ್ಯರೂಪ. ಮರದ ಕಂಬ–ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳು ಸೇರಿ ಪಾವನ ಸ್ಥಳಾಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾಪಕನ ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ಮಠದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿರುವ ನಂತರದ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಠದ

ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ವಿಕಾಸವನ್ನು ದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಡವಲ್ಲ; ಅದು ಇತಿಹಾಸದ ಮೌನ ದಾಖಲಾತಿ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕುರಿತು ಇರುವ ಪವಾಡ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿನಂಬಿಕೆಗಳು ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದ ಶಿವನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಭಾಗ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪುರಾವೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ವಿಧಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಂಜಸ. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪವಾಡ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ; ಅವು ವಿಭಿನ್ನ ಅನುಭವದ ಸತ್ಯಗಳು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಇನ್ನೂ ಸಮಗ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. "ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು" ಎಂಬ ಕೃತಿ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಬಹುದು. ದಾಖಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಕಾಲಕ್ರಮ ಪಟ್ಟಿಗಳು, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳನಕ್ಷೆಗಳು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭವಿಷ್ಯದ ದಿಕ್ಕು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಬೇಕು. ಗುರುಪರಂಪರೆ ಅದರ ಆತ್ಮ. ತತ್ವ ಅದರ ಹೃದಯ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಅದರ ದೇಹ. ಸಮಾಜ ಅದರ ಶಕ್ತಿ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳ ಸಮತೋಲನವೇ ಮಠದ ಭವಿಷ್ಯದ ಯಶಸ್ಸು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವು ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಶಕ 1591ರ ಶಾಸನದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗುರುತು, ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ, 16 ಗುರುಗಳ ಪರಂಪರೆ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಏಕಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸುವ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯಾಣ. ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಮಠದ ಕಥೆಯಲ್ಲ; ಅದು ನೆಲ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಕಥೆ. "ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಚರಿತೆ" ಈ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರೆ, ಅದು ಕೇವಲ ಪುಸ್ತಕವಾಗದೆ, ಪರಂಪರೆಯ ದೀಪವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದು..

ಅನುಬಂಧ 01

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶ್ರೀಗಳ ಪಟ್ಟಿ (ಗುರುಪರಂಪರೆ)

01. ಶ್ರೀ ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು
02. ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
03. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಪ್ರಥಮ)
04. ಶ್ರೀ ಮರಿಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು
05. ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
06. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಪ್ರಥಮ)
07. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ದ್ವಿತೀಯ)
08. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ದ್ವಿತೀಯ)
09. ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಪ್ರಥಮ)
10. ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
11. ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
12. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ತೃತೀಯ)
13. ಶ್ರೀ ಪ್ರಭು ಸ್ವಾಮಿಗಳು
14. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
15. ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
16. ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
17. ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಅನುಬಂಧ 02

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರು-ಪರಂಪರೆ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಿಚಯ

1. ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಂಪರೆಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಮೂಲಾಧಾರ. ಅವರ ಜೀವನ ವೈರಾಗ್ಯ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶೈವಭಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಬೂದಿ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತನಾಮವೇ ವಿಭೂತಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಭೂತಿ ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಸ್ಮರಣೆ; ಅಹಂಕಾರ ವಿಲಯದ ಸಂಕೇತ. ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವನಸಮೃದ್ಧ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಪೋಭೂಮಿಯಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅವರು ಧ್ಯಾನ, ಜಪ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಸಂಕೇತದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ, ದೇಹದಲ್ಲೇ ಧರಿಸುವ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಜೀವನದ ಆಚಾರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದವರು ಇವರೇ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1629ರಲ್ಲಿ ಅವರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಸಂಭವಿಸಿದೆ ಎಂದು ಪರಂಪರೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಗದ್ದುಗೆ ಇಂದು ಕೂಡ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ, ಗುರುಸ್ಮರಣೆ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಅವರಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾದ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಹದಿನಾರು ಗುರುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ಹರಿವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಮಠದ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಮೂಲಶಕ್ತಿ ಇದೇ.

2. ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀಬಸವಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸ್ಥಾಪಕ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತಾತ್ವಿಕ ಹರಿವನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದವರು. "ಶಿವಾಚಾರ್ಯ" ಎಂಬ ಪದವೇ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ತಪಸ್ವಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ, ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಚಾರಗಳ ಪಾಲನೆ ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುಗಳು. ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಪೂಜಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಶಿಸ್ತಿನ ರೂಪ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಗುರು – ಲಿಂಗ – ಜಂಗಮ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ನೀಡಿದವರು ಎಂಬುದು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀಬಸವಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಗೊಂಡಿತು. ತಪಸ್ಸು, ಆಚಾರ ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಯ ಸಮನ್ವಯವೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯತ್ವದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

3. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಪ್ರಥಮ)

ಸ್ಥಾಪಕನ ನಂತರ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಧನಾಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತ ಪೀಠವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಮೊದಲ ಗುರು ಶ್ರೀಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮರದ ಕಂಬ – ಬೋದಿಗೆಗಳ ಶಿಲ್ಪ, ಸಭಾಮಂಟಪದ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಪರಂಪರೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಆಡಳಿತದ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಅವರು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿತ ಪೂಜಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಆರಾಧನೆಗೆ ಶಿಸ್ತಿನ ರೂಪ ನೀಡಿದರು. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೊದಲ ಗುರುಗಳೆಂದು ಇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕಾರ್ಯ ಮಠದ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಬುನಾದಿಯಾಗಿತು.

4. ಶ್ರೀ ಮರಿಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀಮರಿಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುವ ಗುರು. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ "ಬೂದಿ" ಎಂಬ ಅಂಶವೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಭೂತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಅನಿತ್ಯತೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾಪಕ ಶ್ರೀಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪೋಮಾರ್ಗದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಂತೆ, ಮರಿಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೀವನವೂ ಸರಳತೆ, ಸಂಯಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತು ಎಂಬುದು ಪರಂಪರೆಯ ನೆನಪು. ಅವರು ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮೌನಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದವರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ನಿತ್ಯ ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆ ಅವರ ದೈನಂದಿನ ಸಾಧನೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಿಗಿಂತ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಮಾದರಿಯ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಗುರು ಎಂದು ಅವರು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮರಿಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರು. ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸೇವೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಹಂಕಾರ ತ್ಯಾಗದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕೇಂದ್ರಿತ ವಾತಾವರಣ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮೌನದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಳಿಸಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಶವೇ ಶ್ರೀಮರಿಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೀವನದ ಸಾರ. ಅವರು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಧಾರೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟ ಮಹತ್ವದ ಕೊಂಡಿ.

5. ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀಮಹಾದೇವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ ಗುರು. ಪೂಜಾಕ್ರಮ, ಆರಾಧನಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು. ಪಂಚಾಚಾರ ಅನುಸರಣೆ ಮತ್ತು ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಬದ್ಧ ರೂಪ ನೀಡಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಕ್ತವಲಯದಲ್ಲಿ ಗೌರವಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿತು. ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ಜಂಗಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟರು. ಶಿಸ್ತಿನ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಇವರ ಯುಗದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ.

6. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಪ್ರಥಮ)

ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೀಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತಿನ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಬಲದ ಸಂಕೇತ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ, ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಸಂಕೇತದ ಆಂತರಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಧರ್ಮದ ಕಠಿಣ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗಿಸಿದರು. ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಸಿ, ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು.

7. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ದ್ವಿತೀಯ)

ದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ಥಿರಪೀಠದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರು. ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿ, ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಶಿಸ್ತಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಠದ ಗುರುತಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

8. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ದ್ವಿತೀಯ)

ದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರೀಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸಿದವರು. ಪೂಜಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಆರಾಧನಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿ, ಮಠದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರತೆ ತಂದರು. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತಾತ್ವಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಮೂಲಕ ಯುವಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು.

9. ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಪ್ರಥಮ)

ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೀಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶರಣತತ್ವದ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು.

10. ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀಚನ್ನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಬಲವರ್ಧಕರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನದ ಮೂಲ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬದುಕಿನೊಳಗೆ ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಚರಪಟ್ಟ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವವಲಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಸಮಾನತೆಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿಸಿದರು. ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪಠಣ ಮತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದವು ಎಂಬ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡ ಗುರುಗಳೆಂದು ಅವರು ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

11. ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

1904 ರಿಂದ 1945ರವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಶ್ರೀಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಯುಗದ ಗುರು. ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು

ಸುಧಾರಿಸಿ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿ, ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಪೂಜಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಶಿಸ್ತಿನ ರೂಪ ನೀಡಿದ ಅವರ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಮಠವು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು.

12. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ತೃತೀಯ)

ತೃತೀಯ ಶ್ರೀಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರಂಪರೆಯ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸಿದರು. ಗುರುಸ್ಮರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿ, ಗದ್ದುಗೆ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದರು. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು, ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರುತನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದರು.

13. ಶ್ರೀ ಪ್ರಭು ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಮಠದ ನೈತಿಕ ಗುರುತನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ದೈನಂದಿನ ಪೂಜಾಕ್ರಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಗದ್ದುಗೆ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ಮರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತಗೊಳಿಸಿ, ಗುರುಸ್ಮೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸ್ಥಿರತೆ ನೀಡಿದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠವು ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉಪನ್ಯಾಸ, ಜಪ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು.

14. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಚತುರ್ಥ)

ದ್ವಿತೀಯ ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದರು. ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಶಿಸ್ತಿನ ರೂಪ ನೀಡಿ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸ್ಥಿರತೆ ನೀಡಿದ ಗುರುಗಳೆಂದು ಅವರು ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

15. ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ದಿನಾಂಕ : 03–11–1949 ರಂದು ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀಶ್ರೀಜಡೆ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಗುರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಶಾಲೆ, ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡವು. ಚರಪಟ್ಟ–ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಮಠವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದರು. ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಧುನಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ಇವರ ಕಾರ್ಯ ಮಠದ ಸಮಕಾಲೀನ ಗುರುತಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

16. ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ದಿನಾಂಕ : 19–05–1975)

ಶ್ರೀಶ್ರೀತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಂಕ್ರಮಣ ಯುಗದ ಸಮತೋಲನದ ನಾಯಕನಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವರು. ಪೂರ್ವಗುರುಗಳಿಂದ ನಡೆದುಬಂದ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳು, ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಕೇಂದ್ರದ ನಿಯಮಿತ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳು ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನಷ್ಟು ಶಿಸ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿದವು. ಮಠದ ಉತ್ಸವಗಳು ಅಚಾನಕ್ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳಾಗದೆ, ನಿಶ್ಚಿತ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಮೂಹ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ವಾರ್ಷಿಕ ಆರಾಧನೆಗಳು ಕೇವಲ ಮಠದ ಒಳಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದ

ವಿಶಾಲ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದವು. ಇದರಿಂದ ಮಠವು ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಬಲಪಟ್ಟಿತು. ಇವರು ಗುರುಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ವಿಧಿವಿಧಾನದ ಆಚರಣೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ, ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದುದು. ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಆರಾಧನೆಯು ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯ, ತಪಸ್ಸಿನ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಶರಣತತ್ವದ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಾಗಿದವು. ಈ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವದ ಮೂಲ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರಜಪ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಅವರು ಸರಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯುವಪೀಳಿಗೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಕಾಣದೆ, ಜೀವನಶಿಸ್ತಿನ ಭಾಗವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಪುನಃ ಬಲವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸಂಕ್ರಮಣ ಯುಗ. ಒಂದು ಕಡೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಧಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸವಾಲು–ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಸಾಧಿಸಿದ ಅವಧಿಯೇ ಅವರ ಯುಗ. ಶಿಸ್ತಿನ ಆಡಳಿತ, ಭಕ್ತಿಯ ಆಳ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಯ ನಿರಂತರತೆ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಅವರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಹಂತಕ್ಕೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

17. ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ದಿನಾಂಕ : 24–03–2023)

ಅವರು 2003ರ ಮಾರ್ಚ್ 24ರಂದು ಮಾದಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಪೀಠಾರೋಹಣದ ನಂತರ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗಾಗಿ ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯವಾಗಿಸಿ, ಅನ್ನದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರಂತರಗೊಳಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 2003ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ 2015–16ರಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲ ನೀಡಿದರು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪೂಜೆ, ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಲಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವ, ವಾರ್ಷಿಕ ಆರಾಧನಾ ಮಹೋತ್ಸವಗಳ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ನವೀಕರಣ, ಗೋಪುರ, ಮಹಾದ್ವಾರ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೃಹ, ಸಭಾಂಗಣ ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ನೀಡಿದವರು. ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತ–ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿ ಶರಣ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಅವರು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕಾಲಾನುಕೂಲವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ಸೇವಾ ಬದುಕಿನ ಸಾರವಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ ೦೩

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ : ನಾಮ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೈವ–ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ನೆಲೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿಯೂ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಳನಾಮವಲ್ಲ; ಅದು ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಸಂಕ್ಷೇಪ. “ಉಕ್ಕು” ಮತ್ತು “ಕಂತೆ” ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಮೀರಿದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಶೈವ–ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಂತರಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹೆಸರು ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಪದೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ, ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ, ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, “ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ” ಎಂಬ ನಿಖರ ನಾಮವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಶಾಸನಗಳು ಇದುವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಮಠದ ಹೆಸರಿನ ತಾತ್ತ್ವಿಕತೆ ಅಥವಾ ಅದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾನ್ಯತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶೈವ–ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಶಾಸನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಠನಾಮಗಳು ಬಹುಸಾ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳಿಗಿಂತ ಗುಣ, ಆಚರಣೆ, ವ್ರತ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ “ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ”, “ವ್ರತಧಾರಿ”, “ನಿಷ್ಠಾವಂತ” ಎಂಬ ಅರ್ಥಸೂಚಕ ಪದಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ನಾಮರೂಪವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಸಹ ಗುಣನಾಮಾಧಾರಿತ ನಾಮವಾಗಿದ್ದು, ಶಿಸ್ತಿನ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಉಕ್ಕಿನ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮಹತ್ವ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ವಾಚಿಕ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಕಾಸ, ಉಕ್ಕಿನ ಸೂಜಿ, ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಆಹಾರ, ಉಕ್ಕಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಕಥಾನಕದ ಅಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಮಹದೇಶ್ವರ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯ ಕಠಿಣ ತಪೋಮಾರ್ಗ, ಶರಣತ್ವದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪದಗಳು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ; ಅವು ಸಮೂಹ ಅನುಭವ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ದೈನಂದಿನ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯೊಳಗಿಂದಲೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸತತತೆ, ಆ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗಿನ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಗಟ್ಟಿತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಲೋಹಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕು ಎಂದರೆ ಮುರಿಯದ ದೃಢತೆ, ಅಚಲತೆ, ತಪಸ್ಸಿನ ಕಠಿಣತೆ ಎಂಬ ಗುಣಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಅಥವಾ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ ತಿನ್ನುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೇಹಸಹನೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಶರಣತ್ವಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಂಕೇತ. ಉಕ್ಕಿನ ಸೂಜಿ ಅಥವಾ ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆಯಂತಹ ಅಸಾಧ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವ ಲೀಲಾವರ್ಣನೆಗಳು ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಲೌಕಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದೈವಿಕ ಕಠಿಣತೆ ಮತ್ತು ತಪೋಬಲದ ರೂಪಕವಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ "ಕಂತೆ" ಎಂಬ ಪದದ ಜನಪದಾರ್ಥವೂ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂತೆ ಎಂದರೆ ಹೊರೆ, ಧಾರಣೆ, ಕಟ್ಟಿಹಿಡಿಯುವ ಬಂಧನ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಹೊರೆ ಅಲ್ಲ; ಶಿಸ್ತಿನ ಹೊಣೆ, ನಿಯಮಬದ್ಧ ಜೀವನದ ಬಾಧ್ಯತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂತೆ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಿತಿ. ಇದು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಂಧನವಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ವಯಂಸ್ವೀಕೃತ ಶಿಸ್ತಿನ ಸಂಕೇತ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಂತೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಒಂದಾದಾಗ, ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಯುಕ್ತಾರ್ಥದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅದು ಕೇವಲ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸಂಯುಕ್ತಪದವಲ್ಲ; ಅದು ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಕ್ಷೇಪ.

ಈ ಪದಕ್ಕೆ "ಮಠ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಗುರುತು ಸೇರಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಎಂಬುದು ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸದೆ ಕಾಪಾಡುವ ಕೇಂದ್ರ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಠದ ಗುರುತು ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ, ದೇವನಾಮದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಧರ್ಮಶೈಲಿಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಗುರುತು. ಇದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತತ್ವಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಹದೇಶ್ವರರು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಈಗಿನ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ಜನಪದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ; ಅವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಭಾಗ. ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ತತ್ವದ ನಡುವಿನ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಮಹದೇಶ್ವರರ ಉಕ್ಕಿನ ಲೀಲಾವರ್ಣನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಠದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ಕಿನ ತತ್ವ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದು, ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಜನಪದವಾಗಿ ಮಾನ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಗದ್ದಿಗೆ ಇರುವುದೇ. ಶೈವ–ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಿಗೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಸ್ಮಾರಕವಲ್ಲ; ಅದು ಆ ಸಂತನ ತಾತ್ವಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಸ್ಥಿರೀಕರಣ. ಮಹದೇಶ್ವರರ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಭೌತಿಕ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಅವರು ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಸ್ಮರಣೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಕಥನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೂಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು

ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ತಂಗುದಾಣಗಳಲ್ಲೊಂದು ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಠ ಇರುವ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮವೂ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. "ಮಾದ" ಎಂಬ ಪದ ಮತ್ತು "ಮಾದೇಶ್ವರ" ಎಂಬ ನಾಮದ ನಡುವಿನ ಧ್ವನಿಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವೆಂದು ತಳ್ಳಿಹಾಕಲಾಗದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ–ಸ್ಥಳನಾಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಂತ ಅಥವಾ ದೈವಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹೆಸರಿನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅಥವಾ ರೂಪಾಂತರಿತ ರೂಪಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ "ಮಾದಹಳ್ಳಿ"ಯಲ್ಲಿನ "ಮಾದ" ಎಂಬುದು ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ನಾಮದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಮಹದೇಶ್ವರರ ಸಂಚಾರ ಅಥವಾ ತಪಸ್ಸಿನ ಸ್ಮೃತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಇನ್ನೂ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಈ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ "ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಂತರು ಕೆಲಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದರೆಂಬ ಪರಂಪರೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಕಂತೇ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಮತ್ತೆ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ಮೂಲಪದಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರು, ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶರಣ–ವಿರಕ್ತ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸಂತನ ವ್ಯಕ್ತೀಕರಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ತತ್ವವು ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು.

ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರರು ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡು ಸಂಗಮದ ಬಳಿಯಿರುವ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಂತೇ ಮಾದಪ್ಪನ ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಹುಲ್ಲಹಳ್ಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯರಾದರು ಎಂಬ ಪರಂಪರೆ, ಈ ಧರ್ಮತತ್ವದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ "ಮಾದಪ್ಪ" ಮತ್ತು "ಮಹದೇಶ್ವರ" ಎಂಬ ನಾಮಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಬಳಕೆ ಗಮನಾರ್ಹ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ "ಕಂತೇ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಮಾತ್ರ ಎರಡೂ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು, ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ, ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಇವು ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಒಂದೇ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥಳೀಯ ರೂಪಗಳು. ಮಹದೇಶ್ವರರ ಗದ್ದಿಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಸಂತಪರಂಪರೆ ರೂಪುಗೊಂಡು, ನಂತರ ಬೇರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಕಂಡಿರಬಹುದು.

ಈ ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಎಂಬ ಹೆಸರು ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದಲ್ಲ; ಅದು ತತ್ವದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು. ಉಕ್ಕು ಎಂಬುದು ದೈವಿಕ ಕಠಿಣತೆಯ ಸಂಕೇತ; ಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಆ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಧರಿಸುವ ಶಿಸ್ತಿನ ಸೂಚಕ. ಈ ಎರಡರ ಸಂಯೋಗವೇ ಮಠದ ಹೆಸರಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯ ಕಠಿಣ ತಪೋಮಾರ್ಗ, ಶರಣತ್ವ ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಹೆಸರಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು "ಸಾಧ್ಯತೆ"ಯಿಂದ "ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರಂತರತೆ"ಯ ಹಂತಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇವಲ ಪದೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲ. ಅದು ಮಹದೇಶ್ವರರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸ್ಮೃತಿಯ ತಂತು, ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ತಪೋಚರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಎಂಬ ಐಕ್ಯಸ್ಥಳ–ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಸಂಗಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ–ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿರಂತರತೆಯ ಫಲ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರು, ಸ್ಥಳ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ಒಂದೇ ತಾತ್ವಿಕ ಹರಿವಿನ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಅದು ಒಂದು ಭೌತಿಕ ಮಠಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು. ಮಹದೇಶ್ವರರ ಕಠಿಣ ತಪೋಮಾರ್ಗ ಉಕ್ಕಿನಂತೆ ಅಚಲವಾದ ನಿಷ್ಠೆ–ಮಠದ ತತ್ವವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿದೆ; ಕಂತೆ ಎಂಬ ಧಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಧರಿಸುವ ಶಿಸ್ತಿನ ಆಚರಣೆ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ರೂಪ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ–ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ–ವೈರಾಗ್ಯ ತ್ರಿವೇಣಿ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಜನಪದ ಶೈವಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

ಮಾಡಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿ, ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಗದ್ದಿಗೆಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಮತ್ತು ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಸಂಚಾರ–ಐಕ್ಯ ಪರಂಪರೆ–ಎಲ್ಲ together–ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಶೈವ–ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತಾರದ ಒಂದು ನಡುಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ತತ್ವವು ಸ್ಥಳವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ; ಸ್ಥಳವು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ; ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಮತ್ತೆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಚಕ್ರವೇ ಮಠದ ಜೀವಂತಿಕೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗಿನ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು, ಶರಣತ್ವ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತಿನ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಹದೇಶ್ವರರ ಜನಪದ ಶೈವಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಗಮಗೊಳಿಸಿದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯ. ಇದು "ಹೆಸರು"ಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು "ಪರಂಪರೆ"ಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ, ತತ್ವ–ಸ್ಥಳ–ಸಂತಗಳ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಜೀವಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ–ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಗಮವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾರ್ಥಕ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಠದ ಹೆಸರು, ಅದರ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂತಪರಂಪರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅದು ಸೇರಿರುವ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಜಾಲ–ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆ ಮಠದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳನಾಮದ ವಿವೇಚನೆ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠ ಎಂಬ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ–ಈ ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳು ಸೇರಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯಗೊಂಡ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಇರುವ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಹುಣಸೂರು – ಮೈಸೂರು ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಒಳನಾಡು ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ತಲುಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರಿನಂತಹ ಮಹಾನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ನಗರೀಕರಣದ ತೀವ್ರ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ದೂರ ಉಳಿದಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಂಚಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಅನೇಕ ಮಠಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಲೌಕಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು, ತಪಸ್ಸು, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಪರಿಸರ ಇಂತಹ ಮಠಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪುರಾತನತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಕುರಿತು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಅಂಶ ಅದರ ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಗದ್ದಿಗೆ ಇರುವುದೇ ಈ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ಶೈವ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಿಗೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಸ್ಮಾರಕವಲ್ಲ; ಅದು ಆ ಸಂತನ ತಾತ್ವಿಕ ಅಧಿಕಾರ, ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತ. ಮಹದೇಶ್ವರರು ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಾಚಿಕ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಗದ್ದಿಗೆಯ ಭೌತಿಕ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಮೂಲಕ ಇನ್ನಷ್ಟು ದೃಢವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಮಹದೇಶ್ವರರ ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ತಾತ್ವಿಕ ತಂಗುದಾಣವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳಗೊಳಿಸುವ ಅಂಶವೇ "ಮಾದಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ. "ಮಾದ" ಎಂಬ ಪದ ಮತ್ತು "ಮಾದೇಶ್ವರ" ಎಂಬ ನಾಮದ ನಡುವಿನ ಧ್ವನಿಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವೆಂದು ತಳ್ಳಿಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸಂತರು,

ದೈವಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಅಥವಾ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪಗಳಿಂದಲೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ "ಮಾದ" ಎಂಬ ಅಂಶವು ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಗೆ ಬಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಮಹದೇಶ್ವರರ ತಪಸ್ಸು, ಸಂಚಾರ ಅಥವಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಯಾವುದೋ ಹಂತದ ನೆನಪು ಸ್ಥಳನಾಮದ ಮೂಲಕ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ "ಉಕ್ಕು" ಮತ್ತು "ಕಂತೆ" ಎಂಬ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಆಹಾರ, ಉಕ್ಕಿನ ಸೂಜಿ, ಉಕ್ಕಿನ ಒನಕೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕು ಲೋಹಾರ್ಥದಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಅದು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು, ಅಚಲ ಶರಣತ್ವ ಮತ್ತು ದೈವಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಸಂಕೇತ. ಇತ್ತ "ಕಂತೆ" ಎಂಬ ಪದವು ಹೊರೆ, ಧಾರಣೆ, ಶಿಸ್ತಿನ ಬಂಧನ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಸೇರಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬುದು ಕಠಿಣ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಶಿಸ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಹೆಸರು ಅದರ ಧರ್ಮಶೈಲಿಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮಠದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಆಯಾಮವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದರೆಂಬ ಜನಪದ ಪರಂಪರೆ, ಮಠದ ತತ್ವವು ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಪರ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. "ಕಂತೇ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹೆಸರು ಅಲ್ಲ; ಅದು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು, ಶರಣವಿರಕ್ತ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಬದ್ಧ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಗುರುತು. ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರರು ನಂತರ ನಂಜನಗೂಡು ಸಂಗಮದ ಬಳಿಯಿರುವ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಂತೇ ಮಾದಪ್ಪನ ಬೆಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಹುಲ್ಲಹಳ್ಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯರಾದರೆಂಬ ಪರಂಪರೆ, ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಧಾರೆಯು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ತಾತ್ವಿಕ ಗುರುತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು, ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷ್ಯ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಜನಪದ, ಸ್ಥಳನಾಮ ಮತ್ತು ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಮಠವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಖಾಮಠ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಪೀಠದ ತಾತ್ವಿಕ, ಆಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆ. ಅಂದರೆ, ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಠವು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಹಾಗೂ ಮಾನ್ಯ ಪೀಠವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಶಾಖಾಮಠಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಈ ಮಾಹಿತಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳ ಕುರಿತು ರಚಿಸಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವುದು. ಇದು ಜನಪದ ಕಥನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಲ್ಲ; ಮಠಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪೀಠಸಂಬಂಧವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಯತ್ನ. ಅಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು, ಈ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಯಾಗದೆ, ಒಂದನ್ನೊಂದು ಪೂರೈಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಅದು ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಜನಪದ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಂತಪರಂಪರೆಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠವೆಂಬ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿತು. ಈ ಮೂರು ಹಂತಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಾರ್ಹವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಮಾತ್ರ ನೋಡುವುದು ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಮರೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಮಠವೆಂದು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದೂ ಅದರ ಜನಪದ–ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಾಗದು. ಈ ಮಠವು ಜನಪದ ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಹೇಗೆ ಸ್ಥಳ, ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪುರಾತತ್ವ, ಐತಿಹ್ಯ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ದೃಢ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದಿರುವ ಊಹಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಧಾರವೆಂಬುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರುತುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಅವುಗಳೆಂದರೆ:
– ಪೀಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಬಂಧ
– ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಷಭೂಷಣ ಮತ್ತು ಗುರುಚಿಹ್ನೆಗಳು
– ಶಾಸನೋಕ್ತ ಅಥವಾ ದಾಖಲೀಕೃತ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು
– ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಭೇಟಿಯ ಕುರಿತು ಮೌಖಿಕ ಅಥವಾ ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆ
– ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೀಠದ ತಾತ್ವಿಕ–ಆಚಾರಿಕ ಪ್ರಭಾವ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪೈಕಿ ಒಂದೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಥವಾ ನಂಬಲರ್ಹವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಠದ ದೈನಂದಿನ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮ, ಉತ್ಸವ ಪದ್ಧತಿ, ಗದ್ದುಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂತಪರಂಪರೆ–ಎಲ್ಲವು ರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಏಕೀಕೃತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾದರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, "ಶಾಖಾಮಠ" ಎಂಬ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಹೆಸರಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ – ಕಂತೇ ಮಾದಪ್ಪ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಮಾದಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯ, ನಂತರ ಅವರು ನಂಜನಗೂಡು ಸಂಗಮದ ಸಮೀಪದ ಕಂತೇ ಮಾದಪ್ಪನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯರಾದರೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಮಠದ ಮೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂತಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ನೆಲೆಗೆಣಟಿಜಜಜಿುಟಿಜಜಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂಬ ನಾಮವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಪೀಠೀಯ ಗುರುತಿನ ಫಲವಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ತಪೋಮಾರ್ಗದ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಕ್ಷೇಪ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಶ್ರೀಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮಠದ ಆದಿಪುರುಷರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶ. ಅವರ ಗದ್ದುಗೆ ಮಠದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪೂಜೆಗಳ ನಿರಂತರತೆ, ಜಳಕೋತ್ಸವ, ಡೋತ್ಸವಗಳಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹರಿವು – ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ಯಾವುದೇ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜ, ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂತಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಯಂವಿಕಸಿತವಾದ ಮಠ ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಆಚರಣೆಗಳು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಆಚಾರಸಂಹಿತೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಶಿಸ್ತುಮಾದರಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು "ಶಾಖಾ" ಎಂಬ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರತಂದು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ಥಳೀಯ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ–ಜನಪದ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರ ಎಂಬ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ: ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು ಕಾಣುವುದು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರವಿಲ್ಲದ ಊಹೆ. ಅದನ್ನು ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ–ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂತಪರಂಪರೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳಗೊಳಿಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪೀಠಗಳ ಹೊರಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಶ್ರೀರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು

ಗುರುತಿಸುವುದು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪೀಠೀಯ ಶಾಖಾಮಠಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಸಂಬಂಧ, ದೀಕ್ಷಾ ಕ್ರಮ, ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಸಾಮ್ಯ, ಗುರುಚಿಹ್ನೆಗಳು ಅಥವಾ ನಿರಂತರ ಮೌಖಿಕ–ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆ–ಈ ಯಾವ ಅಂಶಗಳೂ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, ಶಾಖಾಮಠ ಎಂಬ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ದಾಖಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಊಹೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂತಪರಂಪರೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹರಿವು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮಗಳು, ಗದ್ದುಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪೂಜೆಗಳು, ಜಲ–ಕೊಂಡೋತ್ಸವಗಳಂತಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆ–ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಠದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪೀಠ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆ, ಸಂತಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಿರಂತರ ಅಂಗೀಕಾರದಿಂದ ನಡೆದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಪೂಜಾಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದೂ ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಭಕ್ತಿ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವೀಕಾರದ ಮೂಲಕ ಈ ಮಠವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುರುತನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ತತ್ವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅವು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಪೀಠೀಯ ಮಾದರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ, ಆದರೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನಯುತವಾದ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಈ ನಿಲುವು ಮಠದ ತಾತ್ವಿಕ ಆಳವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪೀಠಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ, ಸ್ವಾಯತ್ತ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗೆಯೇ ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಉದ್ದೇಶ, ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಈ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮೂಲತಃ ವಿಭಿನ್ನ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಗುರುಪರಂಪರೆ, ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ, ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಶಾಖಾಮಠಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ಜಾಲ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಶಾಸನೋಕ್ತ ದತ್ತಿಗಳ

ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಂಡ ಆರ್ಥಿಕ–ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಬಲ–ಎಲ್ಲವು ಇದನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿತ ಪೀಠೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ನೇರ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷ ಸಂಪರ್ಕ, ಪೀಠೀಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಅನುಸರಣೆ, ಗುರುಚಿಹ್ನೆಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಪೀಠದ ಗುರುತಿನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತಿಫಲನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಖಾಮಠಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದರೂ, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಮಠದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠದ ಅಧೀನತೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಗುರುತುಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠವು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂತಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸಮುದಾಯದ ಆಶ್ರಯದೊಳಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರ. ಇದರ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ, ನಂತರದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸೇವೆ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾ ಕ್ರಮ, ಆರಾಧನಾ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಕೇಂದ್ರಿತ ಪೀಠದ ಆದೇಶದಿಂದಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿರುವುದು, ಅಥವಾ ಈ ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಾಧಾರ, ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆ ಅಥವಾ ದೃಢವಾದ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆ ಕೇವಲ ಐತಿಹ್ಯಾತ್ಮಕ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲ, ತಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸೂಚಕವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಠದ ದೈನಂದಿನ ಆರಾಧನಾ ಕ್ರಮ, ಉತ್ಸವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಗದ್ದುಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂತಪರಂಪರೆ–ಎಲ್ಲವು ರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅಧೀನ–ಶಾಖಾ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಬದಲಾಗಿ, ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಂದೇ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿಗಳೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠವು ಕೇಂದ್ರಿತ, ಪೀಠೀಯ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ, ಸ್ವಾಯತ್ತ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಆಧಾರಿತ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅಲ್ಲ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂತಪರಂಪರೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತ ಚಳವಳಿಗಳ ಮೂಲಕವೂ

ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ವಿರಕ್ತಮಠವನ್ನು ರಂಭಾಪುರಿ ಗುರುಪೀಠದ ಶಾಖಾಮಠವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದೊಳಗಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಯ ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನಯುತ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ 04

ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ

ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಭೂಭಾಗವೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವುದು, ಅದರ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಳವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಸರವು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಮಾನವ ವಾಸ, ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪದರಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಪುರಾತತ್ವ–ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮಠವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಶಿಲ್ಪಾವಶೇಷಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವು ಸಣ್ಣ ಸ್ಮಾರಕಗಳಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು; ಆದರೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಅವು ಒಂದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪುರಾತತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಭೂಭಾಗವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೇವಾಲಯಗಳ ಶೈಲಿ, ಶಿಲ್ಪಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಭಿನ್ನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಶಿಲ್ಪಶೈಲಿ, ವಿಜಯನಗರ ಯುಗದ ವಾಸ್ತುಸಂರಚನೆ ಮತ್ತು ಪಾಳೆಗಾರರ ಆಡಳಿತಕಾಲದ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಮಿಶ್ರಗೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ. ಇದರಿಂದ ಈ ಭೂಭಾಗವು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ನಿರಂತರ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಬದಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ನಿರಂತರತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುರಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಈ ಅವಶೇಷಗಳ ಸಾರ.

ಮಠದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಾತಾ ಚೌಡೇಶ್ವರಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಶಕ್ತಿಪೂಜೆಯ ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊರಿನ ರಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರದೆ, ಗ್ರಾಮಸಮುದಾಯದ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಚೌಡೇಶ್ವರಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಾಮಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದೇವತಾರಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ

ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ನವೀಕರಣಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ, ದೇವಾಲಯದ ಮೂಲಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ತೆರವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಪುರಾತನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೂಯೋಜನೆಯ ನೆನಪನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದೆ.

ಮಠದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಾರಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಮತ್ತೊಂದು ಶಕ್ತಿಪೂಜಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಎತ್ತರದ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು "ಕೋಟೆ ಬುಡ" ಎಂದು ಕರೆಯುವದು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಬಹುಸಾ ಇತಿಹಾಸದ ಮೌನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. 'ಕೋಟೆಬುಡ' ಎಂಬ ಹೆಸರು, ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಪಾಳೆಗಾರರ ಕೋಟೆ ಅಥವಾ ಸೈನಿಕ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವೊಂದು ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಳೆಗಾರರ ಆಡಳಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದು ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಬುಡ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸಹಅಸ್ತಿತ್ವವು ರಾಜಕೀಯ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮಾರಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪುರಾತತ್ವ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅದರ ವಿನ್ಯಾಸವು ಸಾಮಾನ್ಯ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲ್ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ನಂದಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದು, ಈ ಕಟ್ಟಡವು ಕೇವಲ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿರದೆ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಣಾ ಗೋಪುರ ಅಥವಾ ಕಾವಲು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಒಂದೇ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿರುವುದು ಪಾಳೆಗಾರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹರಕೆ–ವ್ರತಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು, ಈ ದೇವಾಲಯವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಪಶುಸಂಪತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಬಸವೇಶ್ವರನ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ನಂದಿಯ ಸಂಕೇತವು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಶ್ರಯಗಳಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಾಲಯವು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗವು ಪಾಣಿಪೀಠದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದು, ಅದರ ಶೈಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಅಥವಾ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗದ ಎದುರು ನಂದಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದ್ದು, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ಶಿಲ್ಪವು

ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪಾದದ ಬಳಿ ಕಾಣಿಸುವ ಶಿವಗಣಗಳು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎಡಭಾಗದ ವೀರಭದ್ರನ ಮೂರ್ತಿ ಭಗ್ನಗೊಂಡಿರುವುದು, ಈ ದೇವಾಲಯವು ಯಾವುದೋ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಮಣ ದಾಳಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಶಿಲ್ಪಭಂಗಗಳು ಬಹುಸಾ ಇತಿಹಾಸದ ಅಶಾಂತ ಘಟ್ಟಗಳ ಮೌನ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶಿವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಗಾಣ, ಅಂದರೆ ಎಣ್ಣೆಗಾಣ, ಈ ಪರಿಸರದ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಹತ್ವದ ಪುರಾವೆ. ದೀಪ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ತಯಾರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಗಾಣದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸುವ ಸವೆದುಹೋದ ಬರವಣಿಗೆಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಶಾಸನ ಅಥವಾ ದಾನಶಾಸನ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ, ದೇವಾಲಯದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾರಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಎತ್ತರದ ಬೋರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಲೂ ಎರಡು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು, ಪಾಳೆಗಾರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ, ಗ್ರಾಮರಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ರಾಜಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವೀರರು ಮತ್ತು ವೀರಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಗ್ರಹಗಳಿರುವ ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು ಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವುದು, ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಶಿಲ್ಪರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಜನವಸತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸುತ್ತಲೂ ನೇರ ಜನವಸತಿ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಸರಣಿ, ವಿಶಾಲ ಮೈದಾನಗಳು, ಬಲಿಗಂಬಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಭಗ್ನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಇಲ್ಲೊಂದು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಗ್ರಾಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ವಿಜಯನಗರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಗಾರರ ಆಡಳಿತದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು, ನಂತರದ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜನವಸತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕುಸಿತಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಠವೇ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರಾತನ ಸ್ಮೃತಿಯ ಜೀವಂತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವಾಲಯ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಗ್ನ ಶಿಲ್ಪ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೀರಗಲ್ಲು–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿದ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಗುರುತುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಲ್ಲ; ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದ ಸಮಾಜದ ಸ್ಮೃತಿ, ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ ೦೫

ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1669) :

ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಉಲ್ಲೇಖದ ಸಮಗ್ರ ಚರ್ಚೆ

ಶಕ 1591, ಸೌಮ್ಯ ಸಂವತ್ಸರ, ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ದಿನಾಂಕಿತವಾಗಿರುವ ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನವು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಭೂಸಂರಚನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1669 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 26ರಂದು ಲಿಖಿತಗೊಂಡ ಈ ಶಾಸನವು ಕಾಸೀಲಿಂಗನ ಗುಡಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ದೊರೆತಿದ್ದು, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತವು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು, ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಸಂಘಟಿತ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣ, ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ದತ್ತಿಗಳ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಪುತ್ರನಾದ ಕಂಠೀರವ ಮಹಿಪಾಲನು ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸದಿಂದ ಕೊತ್ತಗಾಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜಿತ' ಎಂಬ ಪದವು ಈ ಜಯವು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲದೆ, ಶೌರ್ಯಪೂರ್ಣ ಯುದ್ಧಯಶಸ್ಸಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದೆ. ಕೊತ್ತಗಾಳ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಕಪಿನಿ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸನಾಡು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಶಾಸನ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಣೆ ಇಂದಿನ ಹುಣಸೂರು – ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ವಲಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರದೇಶವು 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಜಯದ ಅನಂತರ ಕಂಠೀರವ ಮಹಿಪಾಲನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ "ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ" ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ತರೀಕಲ್ಲು ಗ್ರಾಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳು ಸೇ–ರಿದ್ದವು ಎಂಬ ವಿವರವು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಪೈಕಿ ಒಂದಾಗಿ "ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರಕುವುದು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಇಂದಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿ 17ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ನೇರ ಶಾಸನಾಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

"ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಸ್ಥಳ ಗುರುತಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಹುಣಸೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮಗಳು ಇದ್ದ ಕಾರಣ, ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಥವಾ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು "ಮೂಡಲ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಶಾಸನ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 'ಮೂಡಲ' ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು, ಆದಿ ನೆಲೆ ಅಥವಾ ಮೂಲ ಭಾಗ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಸತಿ ಅಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮಘಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಇಂದಿನ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಪುರಾತನ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರಂತರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಾಸನಾಧಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ಥಳನಾಮದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ಭೂ–ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಯಾವುದೇ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಥವಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಸತಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಒಡೆಯರ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದಾಖಲೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ರಾಮವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅಂಶವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಜನಪದ ಕಥನಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂಠೀರವ ಮಹಿಪಾಲನು ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥದಿಂದ ಕಾಲುವೆ ತೆಗೆಸಿಸಿ, ಕಂಠೀರವ ಸಮುದ್ರ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ, ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಗ್ರಾಮಜೀವನ ಇತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲದೆ, ಸಂಘಟಿತ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿನ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಸನ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವೃತ್ತಿಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಹಾಜನರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ವಿವರವು ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖದಿಂದ, ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಶಾಸನಾಧಾರವು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಮಠದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸರಣಿ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು, ಪುರಾತನ ಶಿವಾಲಯ, ಕಲ್ಗಾಣ ಹಾಗೂ ಕೋಟೆಬುಡ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮ – ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಡೆಯರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು

ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯವಾಗಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹವಾಸ ಇತ್ತೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಈ ಶಾಸನ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುಸಿತ, ಪಾಳೆಗಾರರ ಯುದ್ಧಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪಾಂತರಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನವಸತಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಬದಲಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಮಠವೇ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರಾತನ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿ ಸುತ್ತಿರುವುದು, ಈ ಶಾಸನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಢಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ "ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವು, ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಕನಿಷ್ಠವಾಗಿ 17ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ; ಈ ಗ್ರಾಮವು ಕಾವೇರಿ–ಕಪಿನಿ ಮಧ್ಯದ ಹೊಸನಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಆಡಳಿತ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳು ಕೇವಲ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲ, ರಾಜಕೀಯ–ಆರ್ಥಿಕ–ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಫಲಿತಾಂಶಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನದ ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಶಾಸನಾಧಾರಿತ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ 06

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ–ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಿಸರ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ–ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಜೀವಂತ ಭೂದೃಶ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸಮೀಪದ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು ಈ ವಲಯದ ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಸಮಾಜದ ಆಂತರಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಪುರಾತತ್ವ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು; ಆದರೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಇವು ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಬದುಕು, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸಪತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾವೇರಿ–ಕಪಿಲಾ–ಲಕ್ಷ್ಮಣತೀರ್ಥಾ ಜಲವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂಚಿನಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ವಸತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಜಲಾಧಾರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳೂ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದವು. ನೀರು, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂಪತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪಾಳೆಗಾರರ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವು ಕೇವಲ ಮರಣದ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥಗಳಲ್ಲ; ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀಡಿದ ಬಲಿದಾನದ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶುದ್ಧ ವೀರಗಲ್ಲು ಒಂದು ನಿಂತ ಶಿಲಾಪಟ್ಟಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವೃತ್ತಾಕಾರದ ತುದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಶಿಲೆಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಬಹಳಷ್ಟು ಸವೆದುಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಮಾನವಾಕೃತಿಗಳ ಉಬ್ಬು ಕೆತ್ತನೆಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ಸಂಘರ್ಷದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಲಿಪಿಯ ಕೊರತೆ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ರಾಜಾಶ್ರಯಿತ ಅಥವಾ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಗ್ರಾಮಸಮುದಾಯವೇ ತನ್ನ ವೀರನ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಡಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಗ, ದಂಡುಗಾಳಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಅಥವಾ ಪಶುಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಈ ವೀರಗಲ್ಲು ಮಠದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಮಠವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಅರ್ಥ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶುದ್ಧ ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೋನದಿಂದ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಪತಿಯ ವೀರಮರಣದ ನಂತರ ಸಹಮರಣವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಮೂರ್ತಿ ನಿಂತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಉಡುಪಿನ ಮಡಚು ರೇಖೆಗಳು ಮತ್ತು ದೇಹಭಂಗಿ ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದು, ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖಭಾಗ ಮತ್ತು ಕೈಗಳ ವಿವರಗಳು ಸವೆದುಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಇದು ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾದ ರೂಪವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು ದೊರಕಿರುವುದು, ವೀರಮರಣ ಮತ್ತು ಸಹಮರಣವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಮಠದ ಪರಿಸರವು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂರನೆಯದು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾದ ಶಿಲ್ಪವೆಂದರೆ ವೀರ–ಮಾಸ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಶಿಲ್ಪ. ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ವೀರನ ಆಯುಧಧಾರಿ ಭಂಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಸಹಮರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಮೂರ್ತಿ ಒಂದೇ ಶಿಲಾಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಸಂಕೇತಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಗೋಚರಿಸುವುದರಿಂದ, ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಯುಕ್ತ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಪಾಳೆಗಾರರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ, ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಪುರಾತತ್ವ ದೃಢೀಕರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಮಠದ ಪರಿಸರವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯವಲ್ಲದೆ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೂರು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವು ವೀರಸ್ಮರಣಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಗ್ರಾಮರಕ್ಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಲಿಪಿಯಿಲ್ಲದ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಶಾಸನಗಳಂತೆ ವಿವರ ನೀಡದಿದ್ದರೂ, ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಮುಂದುವರಿದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ವೀರರ ಹೆಸರುಗಳು, ಯುದ್ಧಗಳ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಮರಣದ ಕಥೆಗಳು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಶಿಲ್ಪಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜನಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ.

ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಂಡುಬರುವ ಇತರ ಪುರಾತನ ಅಂಶಗಳು–ಶಕ್ತಿದೇವತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಭಗ್ನ ಶಿವಾಲಯದ ಅವಶೇಷಗಳು, ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ಮೈದಾನಗಳು–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಗ್ರಾಮವಸತಿ ಮತ್ತು ಪಾಳೆಗಾರರ ಆಡಳಿತದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂಬ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾವೆಗಳು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಐದು–ಆರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸರದ ಭಾಗವಾಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಶೈಲಿ, ಲಿಪಿಯ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ಹದಿನೈದರಿಂದ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಜಯನಗರೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಪಾಳೆಗಾರರ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಕೇವಲ ಪೂಜಾಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರದೆ, ಸಮಾಜದ ನ್ಯಾಯ, ದಾಸೋಹ, ಸ್ಮರಣಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವೂ ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಬೆಳೆದು, ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜದ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪುರಾತತ್ವ–ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವೀರಗಲ್ಲು–ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಪೂರಕ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಲದು. ಅವು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಜನಪದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಈ ವೀರಗಲ್ಲು–ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಪುರಾತತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ 07

ತರೀಕಲ್ಲು : ಕಾಸೀಲಿಂಗನ ಗುಡಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲು

This record is dated Saka 1591, Saumya, Kārtika śu. 12, Sunday, corresponding to 1669 A.D., October 26. The weekday, however, was Tuesday. This record refers to the rule of Devar-ja-vodeya, son of Deparāja-vodeya of Maisür, from his capital at Srirangapaṭṭaṇa and states that his son Kanthiraya-mahipāla who had acquired by valour (vikramārjita) Kottāgāla in Hosana-nad, situated amidst the Kaveri and the Kapini, established an agrahāra named after himself as Kanthirava-samudra, which included the village TarikJ®èu and 22 other hamlets named, got a canal dug out from Lakshmaṇa-tirtha and donated the 126 vrittis, (125 vrittis of land from the 23 villages and 1 vritti received from the mahajanas for god Lakshmikanta) among several brahmins who had settled in that new village, as sarvamānya.

01. ಶುಭಮಸ್ತು ಶ್ರೀಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ನಮಸ್ತುಂಗಶಿರಶ್ಚುಂಬಿಚಂದ್ರಚಾಮರಚಾರವೇ ತ್ರೈ
02. ಲೋಕ್ಯನಗರಾರಂಭಮೂಲಸ್ತಂಭಾಯ ಶಂಭವೇ ॥ ಹರೇರ್ಲ್ಲಿಲಾವರಾಹಸ್ಯ ದೌಂಷ್ಟ್ರಾದಂಡಸ್ಸ
03. ಪಾತು ವಃ ಹೇಮಾದ್ರಿ ಕಲಶಾ ಯತ್ರ ಧಾತ್ರೀಚ್ಛತ್ರಶ್ರಿಯಂ ದರೌ ॥[1] ಅಗಜಾನನ ಪದ್ಮಾರ್ಕಂಗಜಾನನಮಹ
04. ರ್ನ್ನಿಶಂ ಅನೇಕದಂತಂ ಭಕ್ತಾನಾಮೇಕದಂತಮುಪಾಸ್ಮಹೇ ॥[1] ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನಶ
05. ಕವರ್ಷ ಸಾ ೧೫೯೧ ಸಂದ ವರ್ತಮಾನವಾದ ಸೌಮ್ಯನಾಮಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ೧೨ ಭಾನುವಾಸ
06. ರದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀಮಧ್ಯವರ್ತ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಗೌತಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯವರ ಚರಣಾ
07. ರವಿಂದ ಸಂನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ ಶ್ರೀವೀರಪ್ರತಾಪ ಶ್ರೀವೀರ ಶ್ರೀಮಂನ್ಮೈಸೂರ ದೇವರಾ
08. ಜುವಡೆಯರವರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿ ಸುಖದಿಂ ಪೃಥ್ವಿರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತಿರ
09. ಲು ಅವರ ಕುಮಾರರಾದ ಕಂಠೀರವಮಹೀಪಾಲಕರು ತರ್ರಿಯಕಲ್ಲಿಗೆ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿನಾಮಧೇಯವಾ
10. ದ ಕಂಠೀರವಸಮುದ್ರವೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದ ಶಿಲಾಶಾಸನದ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದರೆ ಯೀ ದಿನದಲ್ಲೂ ಆತ್ರೇಯ
11. ಗೋತ್ರದ ಆಶ್ವಿಲಾಯನ ಸೂತ್ರದ ರುಕ್ಕಾಖೆಯ ದೇಪರಾಜುವೊಡೆಯರ ಪೌತ್ರರಾದ ದೇವರಾಜು ವೊಡೆಯರ ಪು
12. ತ್ರರಾದ ಕಂಠೀರವಮಹೀಪಾಲಕರು ತಾವು ತಮಗೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಕಾವೇರೀ ಕಪಿನೀ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾ
13. ದ ಹೋಸಣನಾಡಿನ ಕೊತ್ತಾಗಾಲಕ್ಕೆ ಸಲುವ ತರ್ರಿಕಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ೧ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಲುವ ಉಪಗ್ರಾಮಗಳು
14. ಬಸ್ತಿ ಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಕರಿಮುದ್ದನಹಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಮುದ್ದಲಾ ಪುರದ ಗ್ರಾಮ ೧ ಬಸವನಹಳ್ಳಿ, ಗ್ರಾಮ ೧
15. ಕುಟ್ಟು ನಾಡಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ತೆಪ್ಪ ಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮ ೧ ಲೊಕ್ಕಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಕುಡಿನೀರಮುದ್ದನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧
16. ಗೌಡಗೌಡನಹಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಉಯಿಗೌಡನಹಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಮುಸುಕೆರ್ರೆ ಗ್ರಾಮ ೧ ನಂದೀಕುಪ್ಪ ಗ್ರಾಮ ೧
17. ಭೀಮನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಚಿಟ್ಟಿನಕುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮ ೧ ಹೊಸಹಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ವಡ್ಡರಗುಡಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ಪದ್ಮಲಾಪು
18. ರ ಗ್ರಾಮ ೧ ಮೂಡಮಾದಳಿ ಗ್ರಾಮ ೧ ದಾಸನಪುರ ಗ್ರಾಮ ೧ ಲಿಂಗಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮ ೧ ನಾಡಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ
19. ಗ್ರಾಮ ೧ ದೇವಲಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ೧ ಇಉ ಯಿಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಉಪಗ್ರಾಮಗಳು ಸಹವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ೨೩ ಯಿಪ್ಪತ್ತ ಮೂ
20. ರು ಯೀ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸ್ಥಳದ ಸುಂಕ ನಲ್ಲೂರು ಬಳಿಯ ಲಕ್ಷುಮಣತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ. ನಾಲು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಟ್ಟು ಕಾಲು

21. ವೆ ಸಹವಾಗಿ ೧೨೫ ನೂರಯಿಪ್ಪತ್ತೈದು ವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷುಮೀಕಾಂತಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮಹಾಜನಂಗಳು

22. ಕೊಟ್ಟ ವೃತ್ತಿ ೧ ಉಭಯಂ ೧೨೬ ನೂರಯಿಪ್ಪತ್ತಾರು ವೃತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಚ್ಛೇದವಂ ಮಾಡಿ ಕಂಠೀರವಸ

23. ಮುದ್ರವೆಂಬ ಅಭಿಧಾನವಂ ಮಾಡಿ ನಾನಾ ಗೋತ್ರದ ನಾನಾ ಸೂತ್ರದ ನಾನಾ ಶಾಖೆಗಳಾದ ಸಕ

24. ಲವಿದ್ಯಾ ಪಾರೀಣರಾದ ಪಾತ್ರಭೂತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ಯೇ ದಿನದಲ್ಲೂ ಸಹಿರಂಣ್ಯೋದಕದನಾಧರಾ

25. ಪೂರ್ವ್ವಕವಾಗಿ ನಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು ಸುಪ್ರಸಂನನಾಗಲಿಯೆಂದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸ

26. ರ್ವ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾರೆಯನೆರದು ಕೊಟ್ಟೆವಾಗಿ ಯಿಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಯೀ ಗ್ರಾಮಗಳೊಳಗುಳ್ಳ ನಿಧಿನಿಕ್ಷೇಪ ಜಲ

27. ಪಾಷಾಣಅಕ್ಷೀಣಿಆಗಾಮಿಸಿದ್ದ ಸಾಧ್ಯಂಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟ ಭೋಗತೇಜಸ್ವಾಮ್ಯಂಗಳನು ಅನುಭವಿಸಿ

28. ಕೊಂಡು ನೀವು ನೀವು ಮಾಡುವ ಆಧಿಕ್ರಯದಾನ ಪರಿವರ್ತ್ತನೆಗಳೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಚತುಷ್ಟಯಕ್ಕೂ ಸಲು

29. ವದು ಯೆಂದು ಕೊಟ್ಟೆವಾದ ಕಾರಣ ನೀವು ನಿಂಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪಾರಂಪರೆಯಾಗಿ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕಸ್ಥಾಯಿಗ

30. ಳಾಗಿ ಸರ್ವರ್ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುಖದಿಂ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಿರಿಯೆಂದು ಬರೆಸಿಕೊಟ್ಟ ತರೀಕಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರತಿ

31. ನಾಮಧೇಯವಾದ ಕಂಠೀರವಸಮುದ್ರವೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದ ಶಿಲಾಶಾಸನ – ನಿತ್ಯೋತ್ಸವೋ ಭವೇತ್ತೇಷಾಂ

32. ನಿತ್ಯಶ್ರೀರ್ನಿತ್ಯ ಮಂಗಳಂ ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾಂನ್ ಮಂಗಳಾಯತನಂ ಹರಿಃ॥[1] ಯೇಕೈವ ಭಗಿನೀ ಲೋ

33. ಕೇ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಭೂಭುಜಾಂನ ಭೋಜ್ಯಾ ನ ಕರಗ್ರಾಹ್ಯಾ ವಿಪ್ರದತ್ತಾ ವಸುಂಧರಾ॥[2] ಸ್ವದತ್ತಾಂ ಪರದತ್ತಾಂ ನಾ ಯೋ

34. ಹರೇತಿ ವಸುಂಧರಾಂ ಷಷ್ಟಿ ರ್ವ್ವಷ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಜಾಯತೇ ಕ್ರಿಮಿಃ॥[2] ಸ್ವದತ್ತಾಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪರದತ್ತಾನು

35. ಪಾಲನಂ ಪರದತ್ತಾ ಸಹಾರೇಣ ಸ್ವದತ್ತಂ ನಿಷ್ಪಲಂ ಭವೇತ್॥[2] ದಾನಪಾಲನಯೋರ್ಮ್ಮಧ್ಯೇ ದಾನಾಚ್ಛ್ರೇ ಯೋನುಪಾಲನಂ ದಾನಾತ್ತ್ವ

36. ರ್ಗ್ಗಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪಾಲನಾದಚ್ಯುತಂ ಪದಂ॥[2] ಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀ

ಅನುಬಂಧ ೦೮

ಪವಾಡಕಥೆ: ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಧರೆಗೆ ಇಳಿದ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆ

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಎಂಬುದು ಕಾಡು ಮತ್ತು ಮೈದಾನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ವಸತಿ. ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು, ಪಾಳೇಗಾರರ ನಡುವಿನ ಹೋರಾಟಗಳು, ದಂಡುಗಾಳಿಗಳ ಸಂಚಾರ ಮತ್ತು ಬರಗಾಲದ ನೆರಳು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ದರೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವಾಲಯಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅವು ಭಯ ನಿವಾರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರದೆ, ಕಾಲದ ಅಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡಿತು. ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕಾವಲು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಗದೆ, ಬಾಣಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವು. ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದದ್ದು ಹೋರಾಟದ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ; ಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂಕೇತ. ಓಡಾಡದ, ಕುಸಿಯದ, ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಾರದ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ–ಜನರನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು, ಜಂಗಮರು ಮತ್ತು ಸಾಧಕರು ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಎಂಬುದು ಜನಪದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಭಾರವಾದ ಸತ್ಯ ಬೇಕು, ಅದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ಕಾಣುವಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬಲಪಟ್ಟಿತು. ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ಒಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಕಂಡರೂ ಮಳೆ ಸುರಿಯಲಿಲ್ಲ. ನೆಲ ಬಿಸಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರಿನ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಕಂಪಿಸಿದಂತೆ ಜನರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅದು ಭೂಕಂಪವಲ್ಲ; ನೆಲದೊಳಗಿಂದ ಏನೋ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಕೇಳಿಸಿದ ಶಬ್ದ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಜನರು ಆ ಕಡೆ ತೆರಳಿ ನೋಡಿದಾಗ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆನಿಂತಿತ್ತು ಎಂಬ ಕಥೆ ಹರಡಿತು.

ಆ ಕಂತೆ ಕಲ್ಲಲ್ಲ, ತಾಮ್ರವೂ ಅಲ್ಲ, ಕಬ್ಬಿಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಉಕ್ಕು–ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾಗಿದ್ದ, ಅತ್ಯಂತ ಗಟ್ಟಿ ಲೋಹ. ಯಾವುದೇ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೈಚಳಕದ ಗುರುತು ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ರಾಜನ ಮುದ್ರೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಭೀತಿಕರವೂ ಅಲ್ಲ. ಮಾತಾಡದಂತೆ, ಚಲಿಸದಂತೆ, ಆದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿತ್ತು. ಜನರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು–ಇದು ಧರೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದದ್ದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದರು; ಧರೆಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದದ್ದು ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ನಂಬಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ಕೇವಲ ವಸ್ತುವಾಗಿರದೆ, ವಿಧಿಯ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಅರ್ಥಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

ಜನರು ಆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯನ್ನು ಸರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಜನಪದ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು, ಮರದ ದಂಡಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿದರು, ಆದರೆ ಕಂತೆ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅದು ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಂತೆ, ಆದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಜನಪದ ಸ್ಮೃತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ–ಇದು ಕಾವಲು, ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಹಿಡಿಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇದು ಉಳಿದರೆ ಊರು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಅದಾದ ನಂತರ ಜನರು ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ಕಂತೆಯನ್ನು ಸರಿಸುವುದಲ್ಲ, ಅದರ ಸುತ್ತ ನೆಲೆಯೂರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಠದ ರೂಪ ಮೂಡಿತು. ಯಾವುದೇ ಘೋಷಣೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದೇ ಶಿಲಾಶಾಸನವಿಲ್ಲದೆ. ಆದರೂ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸಹಜವಾಗಿ ಒಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು – ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯ ಮಠ.

ಈ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಪರಂಪರೆ ಪವಾಡವೆಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ದಂಡುಗಾಳಿಗಳ ದಾಳಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಪಾಳೇಗಾರರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಊರು ಲಾಭದ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ, ಯಾರು ಯುದ್ಧದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬಂದರೂ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಅಜ್ಞಾತ ಭಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ; ಅವರೊಳಗಿಂದಲೇ. ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯಾರನ್ನೂ ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಯಾರನ್ನೂ ಬೆದರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ನೆಲದ ನೆನಪಾಗಿ ನಿಂತಿತು, ಈ ಊರು ಹಿಂಸೆಗೆ ಅಲ್ಲ, ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಬಾಲಬೇಕಿತ್ತು.

ಈ ಪವಾಡಕಥೆಯ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮ ಕಾಣುವ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬೇರೂರುತಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಮಠದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಶಸ್ತ್ರವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಸಂಕೇತವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠವು ಯುದ್ಧದ ಆಶ್ರಯವಾಗದೆ, ಶಾಂತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ಥಿರತೆ ಮೌಲ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂಚಾರದ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಬದಲಾವಣೆಯ ಯುಗದಲ್ಲೂ, ಮಠದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದರೂ, ಮಠದ ನೆಲೆ ಅಲುಗಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ ಧರ್ಮವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಈ ಕಥೆ ಪುರಾಣವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯದೆ, ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ "ಉಕ್ಕಿನಂತೆ ನಿಲ್ಲುವುದು" ಎಂಬ ಮಾತು ಧರ್ಮದ ಭಾಗವಾಯಿತು ತಾಳ್ಮೆ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಅಲುಗಾಡದ ನಂಬಿಕೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ.

ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲ್ಲ; ಒಂದು ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉತ್ತರದಿಂದ. ಆ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಧರೆಗೆ ಇಳಿದಿತೋ ಅಥವಾ ಧರೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿತೋ ಎಂಬುದು ತರ್ಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದು ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದ ಕ್ಷಣ. ಈ ಪವಾಡಕಥೆಯ ಸಾರವೇ ಇದು ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು; ಆದರೆ ಸ್ಥಿರ ಸಂಕೇತಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಹೊಡೆದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿಂತಿತು. ಆ ನಿಲ್ಲುವಿಕೆಯೇ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಯಿತು.

ಅನುಬಂಧ ೦೨
ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪಯಣ

ಸರಿಸುಮಾರು ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ, ನಂಜನಗೂಡು ಸಂಗಮದ ಬಳಿಯ ಕಂತೇ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವು ಕೇವಲ ತಪಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ; ಅದು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಧರ್ಮ ಒಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಕಥೆ, ದಾಸೋಹ, ಶರಣ ಸಂವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಜನಮನದೊಳಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಸಂಚಾರಶೀಲ ಧರ್ಮವೇ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಯಿತು. ಪವಾಡವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಸುಡುವ ಕ್ರೌರ್ಯ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ತಿರುವು ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ತಿರುವು ಪ್ರತೀಕಾರದ ದಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅದು ತಾತ್ವಿಕ ಘೋಷಣೆಯ ದಾರಿಯಾಯಿತು. ಬೆಂಕಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಅವರು ನೃತ್ಯಮಾಡಿದರು. ಆ ನೃತ್ಯವು ಪವಾಡದ ಪ್ರದರ್ಶನವಲ್ಲ; ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಿಂದಲೂ ಸುಡಲಾಗದು ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ. ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಶಿಷ್ಯನ ಕೈಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಈ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಶಸ್ತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತ. “ಇದು ಹೊತ್ತು ಸಾಗುವ ಭಾರದ ಹೊರೆ ಅಲ್ಲ,” ಎಂದು ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಹೇಳಿದರು, “ಇದು ಹೊರುವ ಹೊಣೆ.” ಶಿಷ್ಯನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಯೊಂದಿಗೆ ಊರು ಊರು ಸಂಚರಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜನರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿ ಪಟ್ಟರು, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಯಾಕಪ್ಪ ಈ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿರುವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆ ದಯೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಉಕ್ಕಿನಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡು ಕದಲದೇ ಹೋಯಿತು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಸಂಚಾರ ನಿಂತಿತು. ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಊರಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ಧರ್ಮದ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ನೆಲವಾಯಿತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅಲ್ಲಿ ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಿತು– ಸಂಚಾರದಿಂದ ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ, ಪವಾಡದಿಂದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಬೆಳಕಾಯಿತು.

ಅನುಬಂಧ 10

ಶ್ರೀಗುರುಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ರಚನೆ – ವಿಜಿಯಣ್ಣ ಚೆನ್ನಸೋಗೆ

ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುತಿದೆ
ವಿಮಲಾ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುತಿದೆ
ಕೈಲಾಸದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದು ತಾನೆಲೆಗೊಂಡು
ಕೈಲಾಸ ದೀವಿಗೆ ಎಂತೆಂಬ ನಾಮದ ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ
ಉತ್ತರಮುಖಿಯಾದ ಉತ್ಸವಮೂರುತಿ
ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಂಬ ನಾಮದ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ ॥

ಜಳಕಾದೀಶನೆಂತೆಂಬ ನಾಮದ ಶಕ್ತಿ
ಜಲಕೋತ್ಸವದೊಳು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ
ಗುರುಬೂದಿ ಮಹಂತರ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸತ್ಯ
ಗುರುಕುಲ ಮುನಿವರ್ಯ ಶರಣರು ಬೆಳಗಿದ ॥

ಜ್ಯೋತಿ ಜಡೆಮಹಂತೇಶರು ಶ್ರೀಶ್ರೀತೋಂಟದಾರ್ಯರು
ಶರಣರ ಚಿರಂತರ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದ ಜ್ಯೋತಿ
ಕೆಂಡಗಣ್ಣೇಶನ ಕುಲದ ಭಕ್ತರ ದಿವ್ಯ
ಮಾದಳ್ಳಿ ಮಠವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿ
ಶ್ರೀಗುರು ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿ ॥

ಅನುಬಂಧ 11

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನೆ

ರಚನೆ – ವಿಜಿಯಣ್ಣ ಚೆನ್ನಸೋಗೆ

ಗುರು ವಂದನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗುರು ವಂದನೆ
ಶ್ರೀಗುರುಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನೆ
ಕೈಲಾಸದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದವನೇ
ಸ್ವಾಮಿ ಮಾದಳ್ಳಿ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡವನೇ
ಕೈಲಾಸ ದೀವಿಗೆ ಎಂದೆಂಬವನೇ

ಸ್ವಾಮಿ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಯು ತಾನಾಗಿಹನೆ
ಜಗವನು ಬೆಳಗುತ ನೆಲೆಸಿಹನೆ
ಜಗಕೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಾದ ಆ ಶಿವನೇ
ಜಳಕಾದೀಶನು ನೀ ಶಿವನೇ
ಜಳಕೋತ್ಸವದೊಳು ಮೆರೆವವನೆ
ಉತ್ಸವಮೂರುತಿ ಆಗಿಹನೇ
ಸ್ವಾಮಿ ಉತ್ತರಮುಖಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿಹನೆ
ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಎಂತೆಂಬುವನೇ
ಉತ್ಸವದೊಳು ನೀನು ಮೆರೆದವನೇ

ಕೆಂಡಗಣ್ಣೇಶ್ವರನ ಕುಲಜಾತರು
ಕಣ್ತುಂಬಿ ನಿನಗೆ ಶರಣೆಂಬರು
ಕಾಯಕ ಕುಲಜಾತ ನಾವೆಂಬರು
ಕೆಂಡಗಣ್ಣ ನೆನೆಯುವವರು
ಮಾದಳ್ಳಿ ಮಠ ವೆಂಬ ಸುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಉತ್ತರದೊಳು ಗಂಗೆಯ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರವು
ಗುರುಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಯ ಗದ್ದಿಗೆಯು
ಭಕ್ತರ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಗುಡಿಕ್ಷೇತ್ರವು
ಜಡೆಮುನಿಗಳ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರವು
ಜಪತಪ ಮುನಿಗಳ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವು

ಗುರು ಬಂದಾನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗುರು ವಂದನೆ
ಗುರುಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನೇ

ಶ್ರೀತೋಂಟಧಾರ್ಯರ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು
ಮೌನ ಮೂರ್ತಿಯ ಶರಣರ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವು
ಶರಣ ಚಿರಂತರ ಭಕ್ತಿಭಾವದ ಕ್ಷೇತ್ರ
ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಿಪ ಶಕ್ತಿಯ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವು

ಶ್ರೀಗುರು ಸಾಂಬಾ ಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿವರು
ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೇರಿಸಿದ ಶ್ರೀಗುರುಗಳವರು
ಪಂಥವೆಂದೆನಿಸುತ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಳ ಬೆಳೆಸಿದ
ಗುರುವಂದನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುವಂದನೆ
ಗುರುಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನೇ

ಅನುಬಂಧ 12

(ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ)

"ಜ್ಯೋತಿ ನೀನೆ, ಗುರು ನೀನೆ"

ಪಲ್ಲವಿ : ಜ್ಯೋತಿ ನೀನೆ, ಗುರು ನೀನೆ, ಜಗವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುವ ದೀಪ ನೀನೆ।
ಹೃದಯದೊಳ ಹೊಳೆಯುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ಶರಣಾಗತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು ನೀನೆ॥
ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಕರೆಯಾಗಿ ಬಂದ, ಕಾಲದ ಮೀರಿದ ಕೃಪಾಸಾಗರ।
ಮಾದಳ್ಳಿ ಧಾಮದ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿ, ಮನದೊಳ ಅರಳಿದ ಮಹಾಪ್ರಭೆ॥
ಉತ್ತರಮುಖದ ಜ್ಞಾನಪ್ರತೀಕ, ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ದಿವ್ಯಸ್ಮೃತಿ।

ಜಳಕಾದೀಶ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ, ಜಲಕೋತ್ಸವದ ಪಾವನ ಗತಿ ॥ ಚರಣ 1
ಕಾಯಕವೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಕಲಿಸಿದ, ಕರೂಣೆಯ ರೂಪದ ಕರುಣಾನಿಧಿ।
ಕೆಂಡಗಣ್ಣೇಶ್ವರ ಕುಲದ ಪಾಲಕ, ಕಣ್ತುಂಬ ನಿನ್ನನೆ ಕಾಣುವ ಭಕ್ತಿ।
ಜಡೆಮುನಿಗಳ ಜಪತಪ ಫಲ, ಶರಣರ ಚಿರಭಾವದ ಸಾಕ್ಷಿ।

ಭಕ್ತರ ಮನದ ಗುಡಿಕ್ಷೇತ್ರ, ಭರವಸೆಯ ದೀಪದ ರಕ್ಷಿ ॥ ಚರಣ 2
ಗುರುಪಂಥದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರ, ಶ್ರೀಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಕೀರ್ತಿಗಾನ।
ಮೌನಮೂರ್ತಿಯ ಮನೋಧ್ಯಾನ, ಸತ್ಯಸಂದೇಶದ ದಿವ್ಯಪ್ರಾಣ॥
ಮಾರ್ಗದೀಪದ ಶಾಶ್ವತ ನಾದ।ಬದುಕಿನ ಕಿವಿಗೆ ನಿನದೆ ನಾಮ।

ಜಗಕೆಲ್ಲ ನೀ ಬೆಳಕಾದ ಶಿವ, ಜೀವನವೇ ನಿನ್ನ ಆರಾಧನ ಪಾದ॥ ಚರಣ 3
ಜ್ಯೋತಿಯು ನೀನೆ, ಗುರುವು ನೀನೆ, ಜನನಮರಣದ ತೀರವೂ ನೀನೆ।
ಶ್ರೀಗುರುಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾಮಯ, ಶರಣಾಗತಿಯು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತಿ॥

ಅನುಬಂಧ 13

ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರ ಪವಾಡಗಾಥೆ

ನಂಜನಗೂಡ ತಟದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ
ನಲಿದ ಭಕ್ತರ ನಾದವು ನಿತ್ಯವೂ ಕೇಳಿ
ಬಾಳೆ ತಪದ ತೇಜದ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ
ತೇಜೋಮಯ ರೂಪ ಬೆಳಗೆ
ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಕರುಣೆಯ ಸಾಗರವಾಗಿ
ಜಗದೊಳಗೊಂದು ಧರ್ಮದ ದೀಪವು ಬೆಳಗೆ
ದೂರದೂರಿನ ಜನರು ದಂಡು ದಂಡು ಬಂದರು
ಪಾದಪಂಕ್ತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಪಾವನತೆ ಕಂಡರು
ಪವಾಡವೆಂದು ಕಂಡದ್ದು ಪರಮಸತ್ಯ ಎಂದರು
ಅನ್ನದಾಸೋಹ ಧರ್ಮದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು
ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯ ಬಾನೊಂದು ಮೂಡಿತು
ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೆರಗು ಹಿಡಿದ ಮಂಗಳೂರ ನಗರ
ಅಹಂಕಾರದ ಮೋಡದಿಂದ ಕವಿದಿತು
ದುರ್ಜನರ ಕಟುವಚನ ಕಿಡಿಯಂತೆ ಏಳಲು
"ಪವಾಡ ತೋರಿಸಯ್ಯ"ವೆಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು
ದ್ವೇಷದ ಗಾಳಿ ಬೆಂಕಿಯ ರೂಪವ ತಾಳಿ
ಬಟ್ಟವನ್ನೇ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಜ್ವಾಲೆಯೆಬ್ಬಿಸಲು
"ಇದೀಗ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ" ತೋರಿ ಎನಲು
ಅಪಹಾಸ್ಯದಿ ಮುಳುಗಿತು ಮಂಗಳೂರು ನಗರ
ಕ್ತರ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಭಯವ ತುಂಬಿದರು
ಮಹಾತ್ಮನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯೇ ಹರಡಿ
ಅಗ್ನಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಆನಂದ ನೃತ್ಯವು ನಡೆದು
ಜ್ವಾಲಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಜಯಲಯ ತಾಳ
ಅಗ್ನಿಯ ಅಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಮರನ ರೂಪ
ಭಸ್ಮವಾಗದ ದೇಹದಿ ದಿವ್ಯತೆ ಛಾಪು
ಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ಸ್ವರವು
ಪವಾಡದ ನೃತ್ಯವು ಪ್ರಪಂಚವೇ ಕಣ್ತುಂಬಿತು
ಭೃಗು ಮಹರ್ಷಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕೈಲಾಸ ಚಿಹ್ನೆಯ
ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯ ರೂಪದಿ ನೀಡಿದ ತಪಸ್ವಿಯು
"ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿರಿ ದಯೆಯಂದ ಮಾತಾಡುವ
ಊರಿಲಿ ಇಳಿಸಿರಿ" ಎಂದು ಕೂಗಲು

ಶಿಷ್ಯನು ತಲೆಬಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆನಲು
ಭಾರದ ಕಂತೆಯನು ಭಕ್ತಿಭಾವ ಹೊತ್ತನು
ಕಠಿಣ ದಾರಿಯಲಿ ಮೌನದಿ ನಡೆ ನಡೆಯಲು
ಹಳ್ಳಿಯ ದಾರಿಗಳಲಿ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು
ಯಾರೂ ಮಾತಾಡದೆ ಆಚ್ಚರಿಂ ನೋಡಿಲು
ಧರ್ಮದ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪಥ ಮುಂದುವರೆದು
ಮಾದಳ್ಳಿಯ ತಟದಿ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ತಡೆದು ನಿಂತು
"ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪಯಣ ಏನೀ ಭಾರ ಯಾಕೀ ಬಿರುಸು ನಡೆ"
ಎಂದು ಕೇಳಳು ಮೃದುವಾಗಿ
ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆಯು ಭಾರವೇ ಭಾರ
ಅಚಲವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲಲು
ಶಿಷ್ಯನು ಆಜ್ಞೆಯ ನೆನೆದು ಅಲ್ಲೇ ಇಳಿಸಿದನು
ಉಕ್ಕಿನದಂತೆ ಮಠವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು

ಅನುಬಂಧ 14

ಧರೆಗಿಳಿದ ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ – ಲಾವಣಿ

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ನಿಂತಿತಯ್ಯಾ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ನೆಲದಲಿ,
ಅಲುಗಾಡದ ಸತ್ಯದಂತೆ ಮನದ ಮಂಟಪದಲಿ;
ಕತ್ತಿ ಗೆಲ್ಲದ ಕಾವಲಿದು ಮೌನದ ಮಹಾಶಕ್ತಿ,
ತಾಳುವಿಕೆಯೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ನುಡಿಯುತಿದೆ ಭಕ್ತಿಗತಿ.॥

ಹದಿನಾಲ್ಕರ ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಯದ ನೆರಳು ಗಟ್ಟಿತು,
ಪಾಳೇಗಾರರ ಪೈಪೋಟಿ ಗಾಳಿಯಲಿ ರಣಘೋಷ ಹೊತ್ತಿತು;
ಬರಗಾಲದ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಬರಿದಾಯಿತು,
"ಊರಿಗೆ ಕಾವಲು ಯಾರು?" ಪ್ರಶ್ನೆ ಮನದಲಿ ಮೂಡಿತು.॥

ಕತ್ತಿ ಗದೆ ಬಾಣಗಳಲಿ ಶಕ್ತಿಯ ಭಾಷೆ ಕೇಳಿತು,
ಹಿಂಸೆಯ ಹೊಗೆ ಜನಮನದ ಧೈರ್ಯವನ್ನೇ ಸುಟ್ಟಿತು;
ಹಿರಿಯರ ಮಾತು ಮೌನದಿ ಮಣ್ಣೊಳಗೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿತು,
"ಸ್ಥಿರ ಸಂಕೇತ ಬೇಕಯ್ಯಾ" ಎನ್ನುವ ನುಡಿ ಹರಡಿತು.॥

ಆಷಾಢದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಮಿಂಚಿನ ರೇಖೆ ಚಿಮ್ಮಿತು,
ಮಳೆ ಬರದೆ ಗಗನವೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕವಿದಿತು;
ಪೂರ್ವದ ದಿಕ್ಕು ನಡುಗಿದಂತೆ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿತು,
ಭೂಮಿಯ ಗರ್ಭ ಬಾಗಿಲು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೆರೆದಿತು.॥

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನೋಡಿದರೆ ಭಾರ ನೆಲದ ಮೇಲೇ,
ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆನಿಂತಿತಯ್ಯಾ ದಿಟ್ಟತನದ ಮೇಲೇ;
ರಾಜಮುದ್ರೆ ಇಲ್ಲದಿತ್ತು, ಶಿಲ್ಪದ ಗುರುತು ಕಾಣದೆ,
ಮೌನವೇ ಸಂದೇಶವಾಗಿ ಸತ್ಯದ ಭಾರ ಹೊತ್ತದೆ.॥

ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದರೂ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ ನೆಲಕೆ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಂತೆ,
ದಂಡ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿದರೂ ಅಲುಗಲಿಲ್ಲ ದಿಟ್ಟಂತೆ;
ಜಂಗಮನು ನುಡಿದ ಮಾತು ಜನಮನದಲಿ ಹೊಳೆಯಿತು,
"ಇದು ನಿಂತರೆ ಊರು ನಿಲ್ಲು" ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಬೆಳೆಯಿತು.॥

ಕಂತೆಯ ಸುತ್ತ ಮಠವೊಂದು ಮಣ್ಣಿನ ರೂಪ ಪಡೆದಿತು,
ಘೋಷಣೆಗಳಿಲ್ಲದ ಶಾಂತಿ ದೀಪದಂತೆ ಬೆಳಗಿತು;
ಕತ್ತಿಯ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಜನರ ಮನದಲಿ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿತು,
ಸ್ಥಿರತೆಯ ಪಾಠವಾಗಿ ಬದುಕು ಹೊಸ ದಾರಿ ಕಂಡಿತು.॥

ದಂಡುಗಾಳಿಯ ದಾರಿ ಬದಲಿ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಉಳಿಯಿತು,
ಯುದ್ಧ ಮನದೊಳಗೇ ನಿಂತು ಶಾಂತಿಯ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿತು;
"ಉಕ್ಕಿನಂತೆ ನಿಲ್ಲು" ಎನ್ನುವ ನುಡಿ ಧರ್ಮವಾಯಿತು,
ತಾಳ್ಮೆಯ ತಾಯಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆತ್ಮವೊಂದು ಸೇರಿತು.॥

ಕಾಲ ಬದಲಿದರೂ ಕಂತೆ ಅಲ್ಲೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿತು,
ಮಠದ ಹೃದಯದ ಮೌನದಿ ಇತಿಹಾಸವೇ ಮೂಡಿತು;
ಶಸ್ತ್ರ ಗೆಲ್ಲುವ ಯುದ್ಧಗಳು ಕ್ಷಣಿಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು,
ನಿಲ್ಲುವಿಕೇ ಸಮಾಜ ಉಳಿಸುವ ಮಹಾಪವಾಡವಾಯಿತು.॥

ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆನಿಂತಿತಯ್ಯಾ ಮಾದಹಳ್ಳಿ ನೆಲದಲಿ,
ಅಲುಗಾಡದ ಸತ್ಯದಂತೆ ಹೃದಯದ ಮಂಟಪದಲಿ;
ಕತ್ತಿ ಗೆಲ್ಲದ ಕಾವಲಿದು ಮೌನದ ಮಹಾಶಕ್ತಿ,
ನಿಲ್ಲುವಿಕೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ನುಡಿಯುತಿದೆ ಭಕ್ತಿಗತಿ.॥

ಅನುಬಂಧ 15

ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆ ಮಠದ ಚರಿತ್ರೆ

ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಪರಂ ಜ್ಯೋತಿ ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿ
ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಚರಿತೆಯೆ ನಮಗಾನಂದ ಆನಂದ
ಉಕ್ಕಿನ ಕಂತೆ ಮಠದ ಪುಣ್ಯ ನೆಲದಲಿ
ಮಾದಳ್ಳಿ ಶ್ರೀಗಳ ಗುರು ಪಾದದ ಧೂಳಲಿ ।ಉತ್ತರದಿಂದ ।

ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದಯಿಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಜನರು ಸೇರಿಹರು
ಕಷ್ಟ ಕೋಟಿಯೆ ಬರಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಹರು
ಬಡತನವೆ ಇರಲಿ ಸಿರಿತನವೇ ಇರಲಿ
ಶ್ರೀ ಮಠದ ನೆಲೆಯಲಿ ದೇವರನು ಕಂಡಿಹರು ।ಉತ್ತರ ದಿಂದ।

ಶ್ರೀ ಸಾಂಬ ಸದಾಶಿವ ಶ್ರೀಗಳ ಹಗಲಿರುಳು ಶ್ರಮವಿದು
ಮಠದ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಛಲವಿದು
ಹದಿನಾರು ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಬಸವನ ಬಾಗಿಲು
ಬಸವಣ್ಣ ನ ನೇಮದ ಗುರು ಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನೆಲೆ ವಿಡಾಗಿವುದು । ಉತ್ತರದಿಂದ ।

– ರವಿ. ಎಂ
ಕವಿ ಮತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸಕ

ಅನುಬಂಧ 16

ವಕ್ತೃ : ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಎಂ. – ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ

ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಹಾಗೂ ರಚನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿ, ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕಾದವರು ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಎಂ., ಮುದ್ದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ, ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲೂಕು. ಇವರು ಶ್ರೀಮತಿ ಮಹಾದೇವಮ್ಮ ಮತ್ತು ದಿವಂಗತ ಮುದ್ದಪ್ಪ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರರು. ಇವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶೈಲಾ ಪಿ. ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಹರ್ಷರೊಂದಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತರಾಗಿ ಇವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಎಂ. ಅವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 2003ರಿಂದ ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಮಾದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಠದ ಪರಿಚಾರಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ದೈನಂದಿನ ಪೂಜಾ – ಪಾರಾಯಣ ಕ್ರಮಗಳು, ಉತ್ಸವಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ, ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಯೋಜನೆ, ಹಾಗೂ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರಿಚಾರಿಕೆ – ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ನಿಷ್ಠೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಲೋಭ ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸೇವೆ ಕೇವಲ ನಿಯೋಜಿತ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ; ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಆಂತರಿಕ ಬದ್ಧತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಒಳಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆ, ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಸ್ಮೃತಿ, ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಎಂ. ರವರಿಗೆ ಇರುವ ನೇರ ಅನುಭವ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ದಾಖಲಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ, ಮಠದ ಜೀವಂತ ಅನುಭವದಿಂದ ಬಂದ ವಿವರಗಳು ಕೂಡ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಂಶೋಧನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಈ ಕೃತಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿವರಣೆ, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಒಳನೋಟಗಳು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಹಾಗೂ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಠದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದಾಖಲಾತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಈ ಏಕೃತಿಯ ಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಎಂ. ಅವರ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಮನಗಾಣಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ 17

ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಪದಕೋಶ

1. **ಅಗ್ರಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :** ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂ–ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಧರ್ಮ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ ವಿಧಾನ.

2. **ಅಷ್ಟಾವರಣ :** ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮಂತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ಆವರಣಗಳ ಮೂಲಕ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಭಕ್ತನ ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ತಾತ್ವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

3. **ಇಷ್ಟಲಿಂಗ :** ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆರಾಧನೆಗೆ ಧರಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಿವಲಿಂಗ. ಆಂತರಿಕ ದೇವಾಲಯದ ಸಂಕೇತ.

4. **ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ :** ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು, ಅಚಲ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಧರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಕ್ಷೇಪ. ವಸ್ತುವಿನ ಹೆಸರು ಅಲ್ಲ; ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದ ಸಂಕೇತ.

5. **ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರ :** ವೀಕ್ಷಣಾ ಗೋಪುರ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪವಾಗಿರಬಹುದಾದ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಗ್ರಾಮರಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

6. **ಊರು–ಗ್ರಾಮ ಪರಂಪರೆ :** ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

7. **ಕಂತೆ :** ಜನಪದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರೆ, ಧಾರಣೆ, ಕಟ್ಟಿಹಿಡಿಯುವ ಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪದ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಯಂಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕೇತ.

8.**ಕಂತೆ ಮಹದೇಶ್ವರ :** ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶರಣ–ವಿರಕ್ತ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂತಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯಕ್ತೀಕೃತ ರೂಪ.

9.**ಕೋಟೆಬುಡ :** ಪಾಳೆಗಾರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಅಥವಾ ವೀಕ್ಷಣಾ ಗೋಪುರ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸೂಚನೆ ನೀಡುವ ಸ್ಥಳನಾಮ.

10. **ಗದ್ದುಗೆ :** ಗುರು ಅಥವಾ ಸಂತನ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಂತರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸ್ಮಾರಕ. ತಾತ್ವಿಕ। ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಸ್ಥಾವರ ರೂಪ.

11. **ಚರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ :** ಜಂಗಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಹರಡುವ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆ.

12. **ಚರ–ಸ್ಥಿರ ಸಮನ್ವಯ :** ಸಂಚಾರ (ಚರ) ಮತ್ತು ನೆಲೆ (ಸ್ಥಿರ) ಎರಡನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುವ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಮಾದರಿ.

13. **ತಪೋಮಾರ್ಗ :** ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನಪಥ.

14. ತರೀಕಲ್ಲು ಶಾಸನ : ಶಕ 1591 / ಕ್ರಿ.ಶ. 1669ರ ಶಾಸನ. ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿಯ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುವ ಮೂಲ ಪುರಾವೆ.

15. ದಾಸೋಹ : ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪ. ಸಮಾನತೆ, ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಸಂಕೇತ.

16. ಪಂಚಾಚಾರ : ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಜೀವನದ ಐದು ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳು. ಧರ್ಮವನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಮಾರ್ಗ.

17. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ : "ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ಎಂಬ ಶಿವನಾಮ ಮಂತ್ರ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಮಹತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ.

18. ಪವಾಡ : ಭಕ್ತಿಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸತ್ಯ. ಇತಿಹಾಸಾತ್ಮಕ ದಾಖಲೆ ಅಲ್ಲ; ಜನಸ್ಮೃತಿಯ ಜೀವಂತ ರೂಪ.

19. ಪುರಾತತ್ವ ನಿರಂತರತೆ : ಒಂದೇ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ.

20. ಮಾದಹಳ್ಳಿ / ಮೂಡಲ ಮಾದಹಳ್ಳಿ : ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಪುರಾತನ ಗ್ರಾಮ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆ.

21.ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು : ವೀರಮರಣದ ನಂತರ ಸಹಮರಣಗೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಸ್ಥಾಪಿತ ಶಿಲ್ಪ.

22. ಮಹದೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆ : ಜನಪದ–ಶೈವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆ. ಸಂಚಾರ, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಇದರ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

23. ವೀರಗಲ್ಲು : ಯುದ್ಧ, ಗ್ರಾಮರಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ಪಶುಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವೀರರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಸ್ಥಾಪಿತ ಶಿಲ್ಪ.

24. ವೀರ–ಮಾಸ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಶಿಲ್ಪ : ವೀರ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಸಹಮರಣವನ್ನು ಒಂದೇ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪುರಾತತ್ವ ಸ್ಮಾರಕ.

25. ವಿರಕ್ತಮಠ : ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠದ ಅಧೀನವಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂತಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಭಕ್ತಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂವಿಕಸಿತವಾದ ಮಠ.

26. ವಿಭೂತಿ : ಅನಿತ್ಯತೆಯ ಸ್ಮರಣೆ. ಶೈವ ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಂಕೇತ.

27. ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆ : ಮಠ, ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಿತ ಆರಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

28. ಸ್ವಾಯತ್ತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ : ಯಾವುದೇ ಕೇಂದ್ರ ಪೀಠದ ಅಧೀನವಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ.

29. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯ : ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಅಂಶಗಳು ಒಂದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ.

ಅನುಬಂಧ 18

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ದಿನಾಂಕ : 02–04–2024, ಲೇಖನ – ಸಿಂಹಧ್ವನಿ ಕನ್ನಡ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ
2. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ನಾರಾಣಪುರ (2002), ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು: ಗೆಳೆಯ ಪ್ರಕಾಶನ
3. ನಟರಾಜ್ ಎಚ್. ಸಿ. (2011), ಎಡತೊರೆ – ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಹಂಪಿ: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
4. ಪದ್ಮಾ ಬಿ. ಎಸ್. (2017), ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆರೆಗಳು, ಹಂಪಿ: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
5. ಬಸವರಾಜು ಸಿ. (ಸಂ)(2000), ಶಿವಪಥ – ನೆನಪಿನ ಸಂಚಿಕೆ, ಜಯಂತಿ ಮಹೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಹುಣಸೂರು
6. ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಹಂಪಿ: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
7. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮೊರಬದ (ಸಂ)(2003), ಶ್ರೀಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾತ್ರೀಶ್ವರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು
8. ಮಹೇಶಾರಾಧ್ಯ ಮೋದೂರು (ಸಂ)(2010), ಗಾಡಿಪಾಳ್ಯ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ
9. ಸಂಗಮ – ಶ್ರೀ ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಮಾದಳ್ಳಿ (ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ದಾಖಲೆ)
10. ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ (2019), ಪತ್ರಿಕಾ ಲೇಖನ
11. ವಿಜಯಣ್ಣ ಚೆನ್ನಸೋಗೆ ರಚನೆಯ ಹಾಡುಗಳು
12. ಶಾಮಸುಂದರ ಬಿ (2011), ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು ಗೆಜೆಟಿಯರ್, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಮೂಲಗಳು

1. ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಗುರು ಗದ್ದುಗೆಗಳು
2. ಮಾದಹಳ್ಳಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ತರೀಕೆರೆ ಶಾಸನ 1669ರ ಶಿಲಾಶಾಸನ
3. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಅವಶೇಷಗಳು
4. ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಕಾಲದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ
5. ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ 03 ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು
6. ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಭಗ್ನಗೊಂಡ ಶಿಲ್ಪಗಳು
7. ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಆವರದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಗಾಣ
8. ಇದೇ ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೀರಭದ್ರನ ಶಿಲ್ಪ

ಅ. ಮೌಖಿಕ ಮೂಲಗಳು

1. ಮರಳಯ್ಯನಕೊಪ್ಪಲು ಮತ್ತು ಬನ್ನಿಕುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರ ಸಂದರ್ಶನಗಳು
2. ಮಠದ ದೈನಂದಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಿರಿಯರ ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿ
3. ಮಠದ ಆಂತರಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕಥನಗಳು ಮತ್ತು ನೆನಪುಗಳು

ಅನುಬಂಧ 19
ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರದ
ಚಿತ್ರಪಟಗಳು

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಗುರುಪರಂಪರೆ

ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

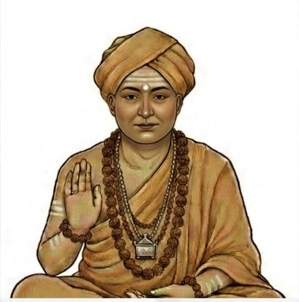

ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು

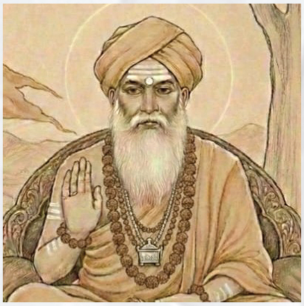

ಶ್ರೀ ಮರಿ ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು

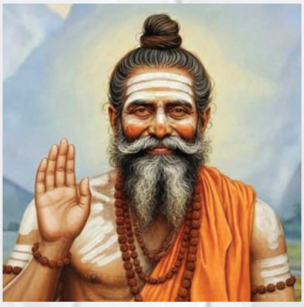

ಶ್ರೀ ಮಹದೇವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

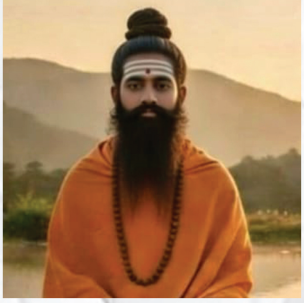

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

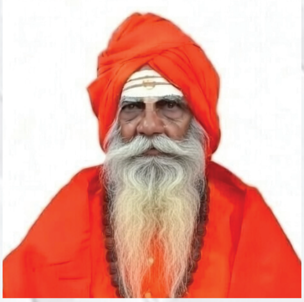

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಉಕ್ಕಿನಕಂತೆ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಗುರುಪರಂಪರೆ

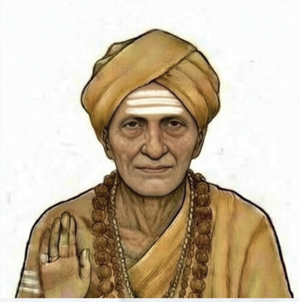
ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

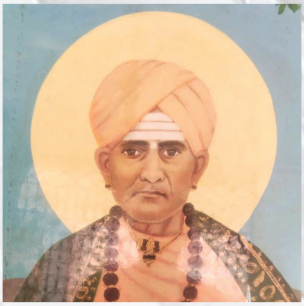
ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

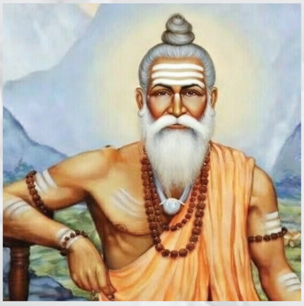
ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

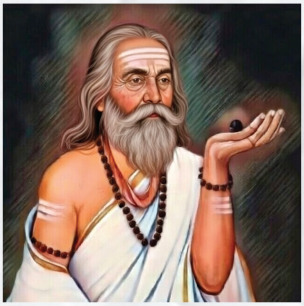
ಶ್ರೀ ಪ್ರಭು ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಜಡೆ ಮಹಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ತೋಂಟಧಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ದಾಳಿಗೆ ಭಗ್ನ ಗೊಂಡಿರುವ ಶಿಲ್ಪಗಳು

ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ ಶಿವಾಲಯದ ಹೊರಭಾಗ

ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ
ಶಿವಾಲಯದ ನಂದಿ ವಿಗ್ರಹ

ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ
ಶಿವಾಲಯದ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ

ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ
ಶಿವಾಲಯದ ಎಡ ಭಾಗದ ವೀರಭದ್ರ ಶಿಲ್ಪ

ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ
ಶಿವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದ ಕಲ್ಗಾಣ

ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ
ಶಿವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗದ ಪಾಣಿಪೀಠ

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ
ಪುರಾತನ ಬಾನಿ ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನ ತೊಟ್ಟಿ

ಶ್ರೀ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಬಸವೇಶ್ವರ

ಮಠದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ತಾಯಿ
ಚೌಡಮ್ಮ ದೇವಿಯ ದೇವಾಲಯ

ಮಠದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ
ತಾಯಿ ಚೌಡಮ್ಮ ದೇವಿ

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ
ವೀರ ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ
ವೀರಗಲ್ಲು 01

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ
ವೀರಗಲ್ಲು 02

ಮಠದ ಕಲಾಕುಸುರಿ
ಹೊಂದಿರುವ ಗದ್ದುಗೆಯ ದ್ವಾರ

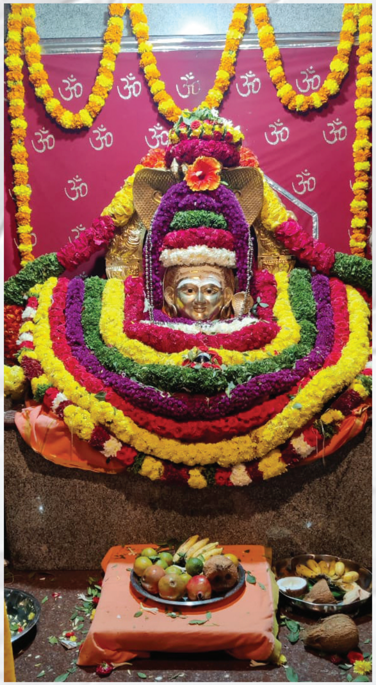

ಮಠದ ಗದ್ದುಗೆ

ಮಠದ ಕಲಾಕುಸುರಿ
ಹೊಂದಿರುವ ಕಂಬ

ಕೆರೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಗುರು ಬೂದಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗುರುಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟ

ಮಾರಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಮಠದ ಮುಂಭಾಗ

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಥಿ ಗೃಹ

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಗೋ ಶಾಲೆ

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಥಿ ಗೃಹ

ಕೃತಿಕಾರರ ಪರಿಚಯ

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಿನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಯ ಲೇಖಕ, ವಿಮರ್ಶಕ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ಡಾ.ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್.ಕೆ.ಎಸ್‌ರವರು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಮ್ಮ–ಸದಾಶಿವಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರ. ಇವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಎಂ.ಎ., ಎಂ.ಎಡ್. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಖಾಸಗಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಕ, ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಯೋಜನೆಯಾದ "ಗುರು ಚೇತನ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ 'ವ್ಯಾಕರಣ ಒಂದು ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆ' ಕುರಿತು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ, ಮುಂಜಾವು (ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳು), ಛಂದೋಸಂಗಾತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿವೆ. ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಸಿದ್ದಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ 'ಅನುಶೀಲನ' (ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳು), 'ಕಲ್ಯಾಣಿ ಭೂತ' (ಮಕ್ಕಳ ಕಾದಂಬರಿ), 'ಕಾಲದ ನೆರಳಲ್ಲಿ' (ನಾಟಕ), 'ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ತಮ್ಮಣ್ಣ ಬೀಗಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ವಿಮರ್ಶೆ' ಇವರ ಅಧ್ಯಯನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ 'ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮೈಸೂರು, ಕೊಡಗು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜೈನ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಲೇಖನಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಶೋಧನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ಸಂಯೋಜನೆಯೇ ಡಾ. ರೇಣುಕಾಪ್ರಸಾದ್ ರವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.